

DISSERTATIO 4
INAUGURALIS JURIDICA
DE
MANDATIS

C. & S. C.

EORUMQUE PROCESSU

in Supremis Imperii Dicasteriis usitatissimo,

QUAM

SUBJUNCTIS EX UNIVERSO JURE COROLLARIIS

SUB AUSPICIO DIVINO

ANNUENTE INCLYTO SENATU JURIDICO
IN ALMA JULIO-FRIDERICIANA WIRCEBURGENSIUM UNIVERSITATE

PRÆSIDE

PRÆNOBILI, CLARISSIMO, & CONSULTISSIMO VIRO ac DOMINO

JOANNE PETRO BANNIZA,

U. J. Doct. Reverendiss. ac Celsiss. S. R. I. Principis, Episcopi
Bambergensis & Wirceburg. Franciæ Orient. Ducis Consiliario

Aulico, Ejusdémque in præfata Universitate Juris Feudalis, Praxeos

Supremorum Imperii Dicasteriorum. & Cancellariarum, uti & Praxeos Criminalis
Professore Publico & Ordinario,

Tribus Examinibus tentatus & approbatus

PRO ADIPISCENDA IN UTROQUE JURE LICENTIA

Publicæ Disquisitioni submittit

JOANNES ADAMUS JOSEPHUS HAHN

Fuldensis, Jurium Emeritus, Author & Respondens.

IN AUDITORIO JURIDICO

Horis ante & post meridiem consuetis Die 26. Maji Anno MDCCXXXIX.

WIRCEBURGI, Typis Joannis Jacobi Christophori Kleyer, Univ. Typogr.

REVERENDISSIMO
ET
CELSISSIMO
S. R. I. PRINCIPI,
AC DOMINO,
D. FRIDERICO
CAROLO,

DEI GRATIA

EPISCOPO BAMBERGENSI
& WIRCEBURGENSI,
FRANCIAE ORIENTALIS DUCI,
Sacrae Cæsareae Regiaeque Catholicae Majestatis
MINISTRO CONFIDENTIALI,
ET

à Secretioribus CONSILIARIO,
Equestri Ecclesiae ad S. Albanum propè Moguntiam
PRÆPOSITO, &c. &c.

DOMINO DOMINO SUO CLEMENTISSIMO.

REVERENDISSIME
AC
CELSISSIME
S. R. I. PRINCEPS,
DOMINE, DOMINE
CLEMENTISSIME.

P*Ræclara vox est, ac magno Principe
digna, quæ à Te, REVERENDIS-
SIME ac CELSISSIME PRIN-
CEPS, intra conscios arcanorum
Tuorum prolata quidem, at crebris eorum,
qui Tua propiùs oracula excipiunt, usurpata
sermonibus, latiùsque diffusa in populi quo-
(2 que*

que aures animósque redundavit. Ea fuit,
Teverum potitum non tam Principatûs, quàm
Religionis ac Literarum, sive quod idem est,
verum divinarum, humanarúmque curam
suscepisse. Astra, opinor, inter quæ Leo
principem locum obtinet, imitavis, REVE-
RENDISSIME & CELSISSIME PRIN-
CEPS, quæ dum cælum obeunt ac ornant,
terrâs etiam jacentibus invigilant.

Votis verò hisce pro incolumitate & sa-
cræ & profanæ reipublicæ factis aspirârunt
Superi: Te namque Præsule cum Religione
præclarè agitur: Te Duce florent Literæ
sic prorsus, ut ad earum culturam, perfectio-
nénque desiderari nihil videatur posse, nisi
fortè quis bonarum Artium fines longius,
quàm natura voluit, proferendos esse conten-
dat. Atque hinc Universitas Wirceburgen-
sis lectissimum Nobilissimæ Juventutis spar-
sâ per orbem famâ excitæ florem tanto ad se
numero confluere videt, ut cæteras Germaniæ
Aca-

*Academias sibi vectigales esse, non splendide
minus, quam verè gloriari possit.*

*Tuæ hæc prærogativa laudis est, PRIN-
CEPS MAXIME! Qui enim Franconum
suos in Principes amor Universitatis conser-
vatæ testimonium multis, Tibi uni instau-
ratæ dedit. Quod quidem nomen, dum suus
Literis in Franconia manebit honos (mane-
bit autem semper Tuis sapientissimis legibus
constitutus) tam diu vigebit vivetque in me-
moriam posteritatis Tua quoque eruditio, cum
è vivis promptum semper sit de Fonte ipso ju-
dicare. Neque ut Alexander Severus, Sum-
mus Imperator, vereri debes calamos erudi-
torum, de quibus es immortaliter meritus,
nec pronos ambire Tuas in laudes animos,
quos in ævum Tibi devinxisti, sed debitam
potius gratamque in officio diligentiam requi-
rere, ut, cui plurimum debent eidem se debe-
re plurimum velle scriptis factisque ostendant.*

*Atque hoc mihi propositum fuit, REVE-
RENDISSIME ac CELSISSIME PRIN-
CEPS, cum tenues hasce pagellas proprio
marce à me concinnatas, Tuo nomine insigni-
rem, ut cum meam, siqua est, Furis legum-
que peritiam Tibi debeam, eandem Tibi de-
bere me velle palam demonstrem. Nam si
Literatorum nemo jam inde à gloriosissimis
Regiminis Tui exordiis suam Universitati
instauratæ scientiam referre in acceptis po-
tuit, quin eam Tibi imprimis deberet; ita
Tibi me quoque obstrictissimum habes, præ-
sertim qui illius Artis sum, facultatisque,
quæ à Tuis sapientissimis auspiciis ad sum-
mum splendorem ac decus nunquam antea vi-
sum effloruit. Accedit & illud, quòd Dissertatio hæc ornata Nominis Tui auctoritate,
atque munita, de Mandatorum, ut vocant,
Processu agat, de cujus necessitate ac fructu
judicare præter Te nemo sapientiùs meliùs-
que potest. Testis est Vienna summorum
Con-*

*Confiliorum præses, ac suprema causarum
omnium arbitra. Vidit illa Te lites non pri-
uatorum fortunas, sed opes Principum Vi-
rorum concernentes incredibili ingenii dex-
teritate celeritatēque dirimere; vidit dissi-
dentes inter se populos, ac Reges quasi de im-
perio dimicantes Tuis consiliis in optata pa-
cis fœdera coire, ætatem Tuam ea in re con-
finescere non sine suo, ac terrarum orbis ap-
plausu vidit.*

*Quâ scientiâ, uti beâsti Viennensem Cu-
riam, ac sustentâsti, ita ejusdem utilitate ca-
rere Patriam minimè voluisti, dum in ea non
modò Stylum Curiae fecisti Tuis præceptis
exemplisque ad summam pulchritudinem efflo-
rescere, sed publicam illi tradendo Professu-
ram instituisti non sine ingenti & reipublicæ
& privatorum emolumento, quibus necesse
jam non est, ea subsidia magnis impensis ex-
trinsecus accersere, cum omnia domi nascan-
tur. Cui quidem studio, ut actioni in orato-
ria*

via facultate Demosthenes, ita in Juridica
Tu primas, secundas ac tertias deferre soles,
PRINCEPS SAPIENTISSIME; siqui-
dem Tuis ex oraculis constet, sine hoc nemi-
nem, utut Theoreticis imbutum præceptis
versari in Curia cum dignitate ac fructu
posse: id quod diffiteri nemo potest, quin de
Tua sapientia, experiëntiâque hac præsertim
in re summa nonnihil eâdem superbiâ detra-
heret.

Hanc Tuam ego mentem venerabundus
suspexi, **REVERENDISSIME** ac **CEL-
SISSIME PRINCEPS**, & oraculo quovis
Delphico potiozem duxi, nefariè me peccâsse
arbitratus, nisi totis eam animis amplexarer,
rebârque me tyrocinia duntaxat in Theoria
posuisse scientiæ Juridicæ, nisi ad praxin,
à qua suam illa perfectionem consequitur, ac-
cederem. Accessi magno animo, quem Tua
mibi de Literis existimatio aspirabat atque
benignitas, quippe quæ ad acuendam Lite-
rato-

*ratorum industriam immensum calcar habet;
Atque ut aliquod conatus mei specimen Tibi
exhiberem, REVERENDISSIME ac CEL-
SISSIME PRINCEPS, ad hanc de Pro-
cessu Mandatorum Dissertationem adjeci
animum, eamque ipse pro tenuitate mea ela-
boravi. Si nihil in ea Tuâ eruditione ac sa-
pientiâ dignum reperias, placebit certè argu-
mentum Tuo iudicio maximum, & ejusdem,
utî confido, novitas, quæ delectare multum
solet; præsertim cum eam hætenus mate-
riam pro Dissertatione publica nemo pertra-
ctavit. Nec à meo me proposito absterruit,
quod extraneus essem; novi enim non indige-
narum duntaxat, sed & extraneorum fata
tuo in gremio recumbere; novi vastissimum
animum Tuum cujuslibet intromittendi ca-
pacem; novi neminem à Te tristem unquam
discedere, ac proinde Te non indigenarum
modò, sed extraneorum quoque delicias esse.*

*Patere igitur, REVERENDISSIME
ac CELSISSIME PRINCEPS, conatum
hunc meum Tuis Auspiciis susceptum Honori
Tuo ac Nomini consecrari, quem ut oculo
Clementissimo, quo Clientes Tuos felices fa-
cis, contuearis, demississimè precor*

**REVERENDISSIMÆ
CELSITUDINIS
TUÆ**

Minimus

Joannes Adamus Josephus Hahn.

Clarissimo Jurium Candidato

S. P. D.

PRÆSES.

QUàm utilis ac necessaria sit Juris *Cameralis* disciplina, fatès liquet ex Instr. Pac. Osna-brug. (a) & Recess. Imp. Noviss. (b) ubi non solum in Supremis Imperii Dicasteriis, sed & aliis Judiciis, nisi alius modus introductus sit, quoad Processum Judiciarium Ordinatio *Cameralis*, quantum possibile, observanda statuitur. Adeoque non potui non, CLARISSIME CANDIDATE, Studium tuum insigne, quod utilissimæ juxta & frequentissimæ materiæ de *Mandatis* C. & S. C. eorumque Processu dicasti, approbare, Téque in laudabili hoc proposito confirmare. Postquam enim per integrum ferè lustrum in hac Palæstra Theoriæ operam dedisti, ac duobus insuper annis tum in publico meo Collegio practico, tum Wezlaræ ad *autographum* animum tuum applicasti, laborem hunc aggressus es, calamo nonnihil alacriori, eo-

eoquòd deprehenderis neminem, qui in eo genere ad concinnandam Inauguralem Dissertationem ingenii sui vires exercuerit. Nec infelici conatu hoc opusculum perfecisti, quod publicum documentum præbet, Te dignum esse, cui Academici honores à me Brabeuta tribuantur. Sicut autem in tribus consuetis examinibus unanimia Nostri Ordinis suffragia tulisti; ita & ultimum, quod superest, examen, quo ingenii tui vires publico certamine experiris, publicam conatum tuorum approbationem Tibi conciliabit. Quocirca officii mei esse credidi, eo nomine tibi gratulari, & mihi, præsertim cum sperem fore, ut vel hoc saltem Specimine tuo & exemplo incitentur alii Themidis Prolytæ, ad maiorem studio præxeos operam navandam. In quorum gratiam Collegium practicum ad Stylum Curia, Augustissimi Camerae Imperialis Iudicii, commodâ methodo in usum Auditorii adornatum, proximè typis publicis evulgabo; five enim solis Cameralibus rebus, five aliis Iudiciis fortuna, Superique destinaverint quempiam, eum profectò in omnibus *vera, non simulata Rerum Cameralium* notitia sublevabit (c). Faxit Deus, ut id ipsum, **CLARISSIME CANDIDATE**, in proprium tuum decus & emolumentum penitus propediem experiaris. Vale!

PRÆ-

(a) Art. V. §. 55. (b) §. 137. (c) Vid. meum Programma de Jure Camerali in Indice Collegior.

PRÆLOQUIUM.

QUandoquidem, teste BÖHMER. *Doctr. de act. Sect. 6. §. 1.*, nihil est, quod magis futurum Practicum commendet, quàm solida & exacta cognitio Trituræ forensis; Inde est, quòd, cùm admissò mihi ad Disputationem Inauguralem, materies quædam pro thesibus elaboranda esset, hoc Authoris effato pellectus, præ cæteris materiam practicam, eamque de Processu Mandatorum in Supremis Imperii Dicasteriis usitato tractandam assumpserim: dum enim eandem non modò ab Illustri Authore *Comment. System. de Jure Camer. Sect. 1. §. 10.* singulari encomio deprædicatam inveni; qui tractationem illius aggrediens, ta-

A

liter

liter orditur: „ Venio nunc ad causas Mandato-
rum, quorum adeò celebris est praxis, ut Pro-
curatores Camerae in singulari doctrinae & indu-
striae gloria habeant, si causarum primae instantiae
merita ad processum Mandati sciant dirigere;
sed & ipse in annum secundum, quo temporis
spatio post quinquennale Studium Theoreticum
in hac Alma Universitate emensum, Tyro Pra-
xeos Cameralis constitutus, Wezlariae fui com-
moratus, ejus insignem utilitatem, & famosam
frequentiam fati expertus didici; hac ratione si
rem non gratam, id saltem me praestitutum judi-
cavi, ut conatus iste in publicum progressus mei
specimen sit conducturus. Quoniam autem
ipse Processus efformari commodè non poterit,
nisi prius noscatur, quid & quotuplicia sint Man-
data, quibusnam personis, aut in quibus causis
concedenda, quæ sit eorum forma, quisve ef-
fectus: Hinc in duo Capita totam Tractationem
disperscere placuit; quorum prius materiam de
Mandatis in genere, theoreticè explanatam, eo-
rumque definitionem, divisionem, sub & obje-
ctum, formam atque effectum; posterius verò,
ipsam procedendi methodum in Supremis Im-
perii Dicasteriis usitatam, certâ §§. serie distin-
ctam exhibebit. Fave Lector Amice, & Vale!
DIS-

DISSERTATIONIS JURIDICÆ
DE
PROCESSU MANDATORUM
CAPUT I.

*De Mandatis in genere, eorúmque defini-
tione, divisione, sub- & objecto, formâ & effectu.*

§. I. **M**andatum à *manu danda* dictum esse, vult VALLA
Lib. 5. ex Quint. eò quòd Veteres in dandis &
accipiendis Mandatis manus, quod priscis erat
symbolum fidei, sibi invicem dare consueverint;
quæ deductio nominis Etymologica eatenùs
obtinere potest, quatenùs per *Mandatum* indi-
catur contractus ille consensualis, de quo *tot. tit. 7. & ff.* agitur,
utpote de quo adducta ratio verificari posset; sed quoniam dicta
collatio manuum in mandatis, quatenùs, convenienter ad mate-
riam substratam, significant *Præceptum Superioris*, neutiquam in-
tercedit, ideo tò *mandatum*, non ut verbum compositum, sed ut
simplex accipio: originem ducens à verbo *mandare*, quod nihil
aliud indicat, quàm imperare, præcipere, jubere &c. non aliter,
ac secundùm communem, *interdicta* ab *interdicere*, verbo simplici
dicta sunt.

§. II. Quemadmodum autem pro diversa ratione sub- & ob-
jecti imperata vel præcepta varia sunt, ita multivaria quoque est
acceptio vocabuli *mandare*, nam imò & generalissimè significat,
alteri aliquid faciendum committere, nullo facto discrimine tam in-
ter commissiones ipsas, quàm personas mandantes. 2dò restrin-
gitur ad eum sensum, ubi, *vel par pari, vel superior inferiori, quid*
mandat; & in hac significatione vel denotat *Contractum*, vel *Jus-*
sum, hic vel est *privatus*, vel *publicus*. Jussus privatus est, qui
vel à patre liberis, aut à domino servis datur, juxta *L. 1. & tot. tit.*
ff. quod jussu. L. 4. & passim Cod. quod cum eo. Publicus, qui ma-
gis adæquatè *præceptum* dicitur, & à Magistratu pro imperio sub-
ditis fieri solet, duplicem rursus significationem sortitur, latam
videlicet, & strictam; latè significat *quodlibet præceptum Magistra-*
tûs; sic edicta Magistratuum Mandata dicuntur *tot. tit. C. de mand.*
princ. & Nov. 17. Strictè verò sumptum indicat *præceptum pæna-*
le, quod à Judio Aulico & Camerali in causis controversis decer-
nitur. Et hæc quidem significatio sola instituto meo est accom-
moda.

§. III. Mandata latè sumpta vocantur etiam Decreta, Edi-
cta &c. De cujusmodi infinitis appellationibus synonymicis vid.
fusiùs MIND. *Lib. 2. de mand. C. 1. §. & n. 2*. Strictè talia subinde
veniunt sub nomine generali causarum *simplicis querelæ*, vid. *R. I.*
N. de Anno 1654. §. Zu Abführung. 127. O. C. p. 3. tit. 12. §. 1. &
passim. Subinde sub appellatione generica *Processûs*, *O. C. d. l.*
& R. I. de 1566. §. Da auch. 123. ubi de mandatis sonat. Es sene
gleich vor oder nach ermeltem Proceß. add. *R. de A. 1594. §. Wir*
wollen auch 71. Alibi sub verbis: *Executio, via executiva vel exe-*
cutoria. O. C. p. 2. tit. 23. R. D. de 1600. §. Gleichergestalt. 2. &
§. Wann in einer. 33. Interdum appellantur Gebott. *O. C. p. 2.*
tit. 22. & 23. unde literæ mandatorum audiunt Gebotts-Brief.
vid. *O. C. p. 1. tit. 33. §. 1. In O. C. de 1517. §. 11*. nomen *Moni-*
torii sortiuntur. Neque insulsè quis dixerit, qui ea interdicti no-
mine compellaverit; ad modum BÖHMERS *Doctr. de act. Sect. 2. C.*
4. §. 6.

§. IV. Interdictis namque Jure Romano introductis originem suam debent hodierna Mandata; Imò in eorum locum in-
 vecta esse, & ea in his continuari, asseverare non formido cum
 VIGELIO *Meth. Jur. Controv. Lib. 3. C. 14. Reg. 39.* quantumvis enim
 Interdicta in sensu vulgari nihil aliud erant, quàm formulæ, &
 conceptiones verborum solennes, quibus Prætor interdicebat, h. e.
 vel jubebat, vel prohibebat aliquid, causâ antè summariter co-
 gnitâ; & tandem si reus non parebat, præceptum suum vel exe-
 quebatur, etiam manu militari, vel ex causâ interdicti utilem da-
 bat actionem ad interessè, ordinario modo coram Judice Peda-
 neo expediendam. *L. 3. pr. & §. 2. ff. ne vis fiat ei &c. L. 5. §. 27.*
ut in possess. addat. ANDLER *Jurisprud. lib. 2. tit. 3. n. 2.* hæque
 formulæ jam inde, à temporibus Constantini M., *tot. tit. Cod. de*
formul. & Impet. act. sublat. in totum sublatae fuerint; & sic ipsa
 Interdicta diu antè, quàm de processu Mandatorum unquam co-
 gitaretur, in usu esse desiêrunt; *arg. L. 13. §. 1. de V. S.* Interim
 tamen, cùm post sublatas hæce formulas, ex Interdictorum ra-
 tione illud adhuc remanserit, quod ad exemplum eorum quas-
 dam causas extra ordinem, celeriter, & summariâ solùm facti co-
 gnitione interveniente, viâ scilicet extraordinariarum actionum
 agi, continuatum fuerit, text. *L. 3. C. de interdict.* quas actiones
 extraordinarias, jure noviori adinventas, in eorum locum succes-
 sisse, juris incerti non est; ceu id intelligitur ex inscriptione *tit.*
ff. de interdict. seu extraord. act. quæ pro bis (h. e. loco horum
 BÖHMER. *cit. loc. Sect. 2. C. 4. §. 5.*) *competunt*; Mandata autem
 nostra in concreto considerata nihil aliud sint, quàm actiones, seu
 remedia ejusmodi extraordinaria, in quibus extra ordinem, ce-
 lerrimè, & summariâ solùm cognitione adhibitâ, proceditur;
 quidni igitur illa æquè ac extraordinarias actiones, in locum In-
 terdictorum invecta esse, & Interdicta in illis adhuc hodie conti-
 nuari, rectissimè asseri poterit. quatenus videlicet utroque reme-
 dio facta illicitè, plerumque circa possessiones attentata, vi præ-
 ceptorum, incontinenti à Magistratu superiore interpositorum,
 cohibentur.

§. V. Ex quo consecutivè colligitur, causam impulsivam interdictorum, nostris quoque mandatis communem esse, quemadmodum enim illa ideò instituta esse leguntur, quod, cum olim gravissimæ fuerint possessionis controversiæ, adeò, ut avidissimè etiam cum discrimine corporis, de possessionibus, quippe quæ, facti, non juris sunt, & sic per vim illicitam æquè acquiri possunt, contenderint, & ad arma usque pervenerint; Prætor inde commotus, auctoritatem suam, ut omnis rixarum occasio tolleretur, nec violenter res determinarentur, interponere cœperit, de super interdicta reddendo. MANZ. *Inst. de interd. pr. n. 10.* quæis celeriter de possessione jus diceret, & statim, ab initio litis, vigore editi præcepti, sub executionis periculo paritionem injungeret. *Add. L. 13. §. 3. vers. æquissimum ff. de usufr.* ita similiter, cum nec ætate posteriore hæc contentiones circa possessionem subortæ, aliæve ejusmodi facta contra leges illicitè commissa, præcipuè inter potentiores, rara fuerint; & tunc accommodo quoque remedio opus erat, quo hæc talis, injusta agendi, methodus constringeretur. Quod ut successu meliori perficeretur, id per mandata, ad modum interdictorum fieri, maximè consultum erat. *Adde de LUDOLFF. comm. System. Sect. 1. §. 8. n. 4.*

§. VI. Major autem quæstio est, quonam tempore eorum origo in judiciis supremis cœperit? mihi in ancipiti hæc quæstione, cum nulla, quæis insistere valeam, vestigia, ab authoribus hucusque trita, invenire contigerit; separanda duxi certa ab incertis. Certum autem est diù antè, quàm nasceretur judicium camerale, aut ulla ordinatio legalis, quantum sciri potest, vel huic, vel judicio aulico, in processibus observanda, data fuerit, mandata jamdum in usu fuisse. Id quod probat præ cæteris *C. ex parte 23. sub fin. de V. S. add. GAIL. 1. O. 19. n. 4.* ubi de mandatis C. C. loquens, ait: à Romana curia hanc citandi formam introductam esse. Facit, quod Leges posteriores, quæ de mandatis quidpiam disponunt, nunquam non se referant ad usum juris communis; *vid. O. C. p. 2. t. 23.* ibi: in denen Vermög der Rechten à præcepto angefangen werden fan: ex quo patet jam de jure communi, ante nativitatem iudicii cameralis, mandata cognita fuisse. An verò, tunc

tunc temporis, etiam ad certos & peculiares processûs limites redacta fuerint, non est æquè indubitatum. Ego certè, me non adeò aberrare putem, si primordia eorum, quatenûs nimirum certam processûs Cameralis speciem constituunt, Maximiliano I. vindicem, & porrò cum ipso iudicio camerali eadem introducenda fuisse, asseram; Hic enim, præter Austregale iudicium, quod, vel à statibus jam antè usurpatum confirmâvit, vel de novo instituit, *O. C. de A. 1495. §. 25. add. SCHWED. p. Spec. Sect. 2. C. 17. §. 5.* Novum quoque iudicium pro imperio, camerale videlicet, atque cum eo novas leges novamque procedendi methodum induxit. Ad quas constitutiones camerales initium quoque Mandatorum refero; licet enim expressam & plenioram dispositionem, circa modum in iis procedendi, per Imperatorem prælaudatum vulgatam esse, ex ipsius *O. C. de 1495.* non appareat, cerum tamen est, eum omni meliori modo iustitiæ administrationem promovere, & consequenter dijudicationi etiam talium causarum, quas celeriter, & per præceptum, dirimendas esse, ex jure communi sciebat, prospicere voluisse; & sic tandem credibile est, ab eo quoque usum Mandatorum, jam ante illius tempora observatum, præcipuè in iis causis, quæ coram Austregis ventilari non poterant, tacitè approbatum, atque eo ipso in hoc iudicium primitùs inductum fuisse. Enim vero, cùm ad eum finem statibus imperii Austregale iudicium indulserit, ut expeditius quisque iustitiam consequeretur, neque ignoraverit coram eo, in quod cognitionis quidem jurisdictionalis privilegium, non tamen eam potestatem, quæ ad imperium propiùs accedit, contulerat, *infra §. 31.* causas ejusmodi momentaneas, & quæ à præcepto, vel injunctâ paritione, quod aliquo modo executionem sapit, inchoandæ sunt, tractari non posse; necessum est, alius modus constitutus fuerit, quo controversiæ statuum circa possessionem exortæ, ad exemplum interdictorum, ex præcepto ocyùs supprimerentur; qui alius esse non potuit, quàm processus mandatorum S. C. qui interim, secundùm jura communis, seu viâ extraordinariarum actionum, pertractatus fuisse, videtur. *Arg. tit. ult. p. 3. C. O. C.:* quomodo etiam in iudicio aulico, utpote in quo priùs,

prius, quàm in Camera, mandata introducta fuisse, exinde credendum erit, quod ipsum illud iudicium, camerale, multò antiquius esse, credatur, actum fuisse dicendum est: donec tempore subsequenti tum variis Legum dispositionibus, tum stylo iudiciali magis excultus, certisque regulis adstrictus, pedetentim in hodiernam formam adoleverit; cui opinioni non parùm confirmationis addunt verba *O. C. de 1495. tit. 17. ibi: item ob auch Gebot und andere Brieff durch rechtliche Erkänntnus zu geben gebühret, und sonst auf ansuchen und nothdurfft der Partheyen außserhalb rechtlicher Erkänntnus gegeben, ausgehen werden.* Ex quo loco dilucidè demonstratur, jam tum in iudicio camerale mandata vel cum, vel sine causæ cognitione, &, quid hoc aliud, quàm *C. & S. C. decreta fuisse, porrò vox mandati obvenit in ord. Wormal. de 1517. §. 11. & 17. item Spir. de 1527. §. 4. & 5. R. Vis. de 1531. §. 22. & 30. G. B. de 27. Nov. 1530. §. 8.* Unde manifestò cernitur, vanam esse opinionem *Cocceji Disp. de abusu mand. 64. §. 45. tom. 2* qui putat, ante *O. C. de A. 1555.* nuspiam mandatorum mentionem occurrere. Accedit, quod §. 23. *O. C. de 1555. p. 2.* ubi primâ vice plenior Mandatorum mentio facta, se habeat per modum legis restringentis aut correctoriæ, quæ jam usum eorum antiquiorem præsupponit; ceu id ex contextu: so wollen wir daß die mandata und Gebot nicht anders, dann mit Einverleibung clausulæ justificatoriæ, erkannt werden sollen; haud obscure colligitur.

§. VII. Causam itaque mandatorum efficientem remotam statuo, ab initio fuisse jus camerale non scriptum, seu consuetudinem, vi cuius, accedente tacito Maximiliani I. consensu, usus eorum, jure communi satis frequentatus, in camerale iudicium traductus fuit. Postmodum verò, cum per Leges scriptas novam vix non formam nacta fuerint, in his quoque eorum causam efficientem constituo. Proximam autem dico esse factum, vel circa possessionem, vel aliud quodvis jus in re vel ad rem, illicitè admissum, atque sic resultans ex eo delictum declarant id verba *sæpe cit. §. 23. ibi: für straffwürdig und unrechtmäßig zu halten.* Qualia prædicata delictis propria sunt; *add. L. 25. §. 1. de O. & A.* ubi ex facto actio dicitur, quotiens ex eo teneri quis incipit, quod ipse admittit;

fit; & sic constat actionem ex facto, & actionem ex delicto, terminos esse convertibiles, *add.* BÖHMER *d. l. Sect. 2. C. 11. per tot.* ubi actionem ex facto illicito & delicto conjungit. Causa verò finalis erit, ut vel possessiones tantò faciliùs defendi, & facta circa has illicitè commissa retundi possint, vel ut res ipsa, saltem secundariò, unà cum refarcitione damni restituatur, aut obligationi etiam personali seu conventioni satisfiat.

§. VIII. Utut autem Mandata hodierna pro interdictis competunt, differunt tamen ab his multivariè: imò quidem *ratione objecti*, quod latius est in mandatis, quàm interdictis; In pluribus enim causarum figuris mandari à supremis Imperii tribunalibus solet, quàm olim Prætores interdicere consueverant; addò *quoad formam*, vigore cujus omnia & singula mandata insertam continent poenæ comminationem, quæ res in interdictorum formulis non similiter observata est. TEXTOR *praxi jud. p. 1. c. 17. n. 127. & 128.* item *ad R. I. N. disp. 7. de Mandatis th. 5. & 6.* 3tiò disconveniunt *in modo cognoscendi*; siquidem in causis interdictorum non Judex pedaneus seu ordinarius, sed ipse Prætor, qui regulariter pro tribunali non sedebat, judicium dabat; unde etiam extraordinariæ cognitiones vocabantur, quia non consuetâ viâ actionis, sed implorato nobili officio petebantur. E converso autem Mandata nostra hodierna à summis Imperii dicasteriis, tanquam ordinariè & regulariter judicantibus, atque jurisdictionem cum administratione perpetua exercentibus, conceduntur; Quò inclinare videtur BOCKEN ad BLUM. *Process. Cam. tit. 34. n. 4.* Quamvis & in hoc ipso sympathia quædam eorum lateat; sicut enim illa cognitio extraordinaria in interdictis procedebat à jure eminentiore Magistratûs, nec in sola notione subsistebat, ita pariter Mandata nostra jure Magistratûs præviâ imploratione nobilis officii judicis conceduntur. Quoniam tamen hodiè vix non omnibus libellorum, supplicationumve speciebus hæc imploratio subnectitur, hinc eo intellectu quælibet actio, seu causa, extraordinaria videri posset, aut saltem quòd major extraordinariarum, quàm earum, quæ antea ordinariæ dicebantur, copia habeatur, de LUDOLF *Comm. Syst. Sect. 2. §. 6. n. 7.* 4tò discrepant *in modo proceden*

cedendi, eoquòd in interdictis, si reus in parendo contumax fuerat, Prætor potius, quàm ad ipsam executionem properaret, causam per interdictum ad jus ordinarium remittebat, prout colligo ex *L. 1. §. 2. si vent. nom.* Ibi: „sed melius & civilius faciet, si eum „per interdictum ad jus ordinarium remiserit;“, add. *L. 3. §. 2. ne vis fiat ei.* in nostris autem Mandatis reus, præcedente saltem paritioniâ, nihil aliud exspectet, quàm Mandatum de exequendo, & ipsam realem executionem; quam per exceptionem juris non evitabit, sed post præstitam modò sufficientem paritionem, ad ad jus ordinarium, seu ordinariam juris sui disceptationem ablegabitur. Etò distinguuntur à *subjecto*, quod in interdictis universaliter ad omnes personas, quæ in judiciis conveniri poterant, porrigebatur; Mandatis nostris nonnisi certæ quædam personæ, immediatæ scilicet, subjiciuntur; quæ tamen discrepantia non tam virtute Mandatorum, quasi mandata universaliter contra mediatas emitti nequeant, nam & hoc subinde contingit, §. 28. *infr.* quàm potius ob cessantem in prima instantia jurisdictionem supremorum tribunalium agnascitur, Non tamen in eo, uti vult COCCEJ. *d. disp. §. 14.* quòd in interdictis integra sit parti adversæ respondendi, atque adeò interdicti irritandi facultas, secùs in Mandatis saltem S. C. nam si BÖHMERO *d. l. Sect. 2. C. 4. §. 3. 3. tit. 1.* credimus, aliquando nec in iis etiam exceptiones admiserunt Romani veteres; sic de interdicto de vi Cicero pro Cæcinna taliter peroravit: „Suis rebus ita gestis P. Dolabella Prætor interdixit, ut est „consuetudo de vi hominibusque armatis, sine ulla exceptione, „tantum ut inde deiecisset, restitueret.“

§. IX. A Mandatis Principum, de quibus latè *tot. tit. Cod. de Mand. Princ.* imò differunt in eo, quòd Mandata hujus posterioris significationis tantum *vel ipsum exercitium jurisdictionis, vel modum exercitii* à Principe præscriptum respiciant, Mandata autem prioris generis, circa *causas, vel facta controversa* in judicio decidenda versentur. TEXTOR *disp. 7. tb. 2.* quamvis mandata de exequendo (quæ anomala sunt) sub hac differentia non crediderim comprehensa esse, utpote quæ pariter non causam litigiosam, sed quodammodo ipsum quoque exercitium jurisdictionis per præceptum directo-

recto-

reſtoribus circuloꝝ, vel aliis quibuscunque Magiſtratibus de-
mandatæ, pro objecto habent. 2. Quod mandata illa *motu principis*
proprio emanaverint, & regulariter ad *personas publicas, vel ma-*
giſtratus Romanos, directæ fuerint; noſtra verò, ſi mandata de exe-
quendo, ut modò dixi, excipias, contra *personas privatas* ceu li-
tigantes, ad instantiam alterutrius, emittuntur. *infra §. 14.* 3. Illa
non pariter, ſicut noſtra, ſub inferta *comminatione pœnæ* exeunt:

§. X. Præliminaribus hiſce ita poſitis, tandem propius ad
rem ipſam accedendum eſt, &, quid ſint mandata noſtra, ſeu
quomodo definiantur, videndum. Sanè! ſi unquam aliqua in ju-
re definitio *arg. leg. 202. ff. de R. J.* periculofa eſt, certè erit illa,
quæ de mandatis danda erit. Proinde, ſi definitionem numeris
omnibus abſolutam tradere non valeo, ſatis mihi præſtitiffe vi-
deor, ſi aliqualem ſaltem horum deſcriptionem ſubminiſtravero.
Variæ ejus apud varios authores proſtant figuræ. BLUMIO *de proc.*
Cam. dicto tit. 34. n. 4. ſunt: *præcepta judicis, quibus, nullâ cita-*
tione prævia, reum inauditum aliquid facere, vel omittere jubet. At
mihi, ſalvâ authoris authoritate, hæc definitio haud quaquam pla-
cet; non ideo ſolùm, quod naturam potiùs interdictorum, omiſ-
ſa videlicet mentione comminationis pœnæ depingat, ſed potiffi-
mùm etiam, quod non omni definito, mandatis nimirum C. C.
conveniat, nam voces: Sine prævia citatione nimiùm ſunt ſpe-
cificantes, ſolisque mandatis S. C. ad aptabiles; cum Mandata C.
C. veràm citationem quam ipſa clauſula juſtificans importat, con-
tineant. *infr. §. 81. ſqq. add. KOCH. O. C. p. 2. tit. 23. n. 6.*
Cum quâ ſimilis farinæ eſt illa, quam ponit CRAMER *in Manu. proc.*
Imp. Aul. Sect. 1. C. 7. §. 2. ſequentis tenoris: *Mandatum eſt præ-*
ceptum judicis, ad instantiam partis supplicantis, alterâ inauditâ,
latum. Cui æquipollet & illa, quam adducit COCCEJ. *d. diſp. §. 2.*
MINDAN. *lib. 2. de mandatis C. 3. n. 1.* ait: *Sunt literæ judicum*
executivæ, ex officio eorundem, ad partis inplorationem, emiſſæ, qui-
bus quis, vel facere, vel omittere quid, jubetur, interdum ſimpliciter,
plerumque tamen ſub comminatione pœnæ, niſi pareatur. Sed nec
hæc definitio placet, tùm quia negatur, pœnas abeſſe poſſe; tùm
quia mandatorum indoles non ſatis exprimitur. TEXTOR.

ad R. J. N. Disp. 7. tb. 7. habet: Quod sint remedia executiva, quæ magistratus competens mox ab initio litis, sub comminatione pænæ insertæ, reo quidpiam fieri, modo legitimo, præcipit vel prohibet: Justior quidem prioribus hæc est, non tamen ab omni parte beata, prout ex sequentibus clarescet. Unde aliam ego, colligens id, quod optimum ex singulis visum fuit, mutatisque mutandis, efformo, eamque duplicem; ad exemplum interdictorum. Quemadmodum enim hæc vel sumuntur in thesi seu quasi in abstracto, pro ipso jussu, vel in sensu hypothetico aut concreto, pro remedio possessorio, quod inter duos litigantes Prætor introduxit; & sic, in conformitatem utriusque acceptationis distinctâ etiam definitione notantur ab HAHN ad WESENB. ff. tit. de interd. n. 2. Ita mandata quoque, duplicem hunc sensum non respicientia, bina definitione à me constringenda esse, existimavi. Quatenus igitur veniunt in sensu primo, ea definitio: quod sint vel decreta, vel sententiæ, à judicio Camerali seu imperiali aulico in formâ solenni emissæ, quibus alterutrum, ritè fundatâ jurisdictione, plerumque ad solius implorantis instantiam, partem imploratam, & nondum auditam, sub comminatione pænæ aliquid faciendum vel omit-tendum, cum veniâ tamen, causam vel facti, vel juris exceptionibus defendendi, modo legitimo, monet aut præcipit: Quatenus autem in secundâ significatione considerantur, dico, quod sint remedia, seu actiones extraordinariæ, à jure camerali ad facti viam compescendam introductæ, quibus pars una, facto alterius contra jura commissio læsa, supplicat, ut camera seu judicium aulicum partem imploratam vel C. v. S. C. aliquid faciendum vel omittendum moneat, aut præcipiat.

§. XI. Primam definitionem explicatione sequenti illustro: Verba initialia, quod sint *vel decreta, vel sententiæ*, posui loco generis, omne enim mandatum est decretum, vel sententia, non autem omnis sententia, vel decretum est mandatum; Notanter etiam usus sum particulâ disjunctivâ *vel*, ut indicarem duplicem esse, illa petendi, decernendique methodum. Vel enim petuntur extrajudicialiter, vel judicialiter; & sic etiam vel per decretum supplicæ inscriptum, vel per sententiam, decernuntur. Idque de stylo

stylo saltem camerali; nam sicut in judicio aulico universa procedendi methodus extrajudicialiter peragitur, h. e. extraaudientias publicas; *inf. C. 2. §. 3.* Ita consequens est, ibi omnia mandata per decreta concedi. Certè decreta ejusmodi, licet verbis imperativis aut mandativis concepta non sint, revera tamen sunt ipsa mandata, implicito jussu prægnantia. Addidi porro à *judicio camerali seu imperiali aulico*: In quo radicatur tractationis meæ præcipua intentio, & differentia à reliquis ejusmodi processuum speciebus, quæ in aliis fortè dicasteriis inferioribus usurpantur; Præterea dixi: *In formâ solenni emissæ*: ideo, ut pateret requiri insuper ad hoc, ut reus parere teneatur, accedat ipsi decreto, vel sententiæ forma quædam solennis; *arg. l. 1. Cod. de Mandatis princ.* utcunque enim in actu exercito ipsum decretum, vel sententia mandati concessiva, vim mandati habeat, cum tamen, non nisi verbis obliquis circumscripta sint v. g. *ist das gebettene mandatum erfânnt*, vel etiam simpliciter & relativè ad supplicam petentium, *erfânnt*. vel secundum stylum aulicum: fiat petitum mandatum; Strictior autem parendi necessitas insit verbis directis, qualia communiter sunt: *Hierum so gebiethen wir dir von Römischer Kayserl. Macht hiermit ernstlich und wollen*; à quibus ipsis mandati nomen ejusmodi præcepta receperunt; inde etiam est, quòd hæc forma solennis ita mandato substantialis sit, ut eo salvo, abesse non possit. Ideo, bene quidem hoc sensu, mandata definit, *MINDAN. sup. cit. l. quod sint literæ &c.* in his namque literis consistit illa forma solennis, quam requisivi. Occurrunt ulterius verba: *Quibus alterutrum*: In eo nimirum significatu, quod judicii utriusque concurrens in his causis sit jurisdictio. *arg. O. Jud. A. Ferdinandi III. tit. 2. §. 8.* adeoque locus sit præventioni. add. *infr. C. 2. §. 8.* Ad hæc substitui: *rurè fundatâ jurisditione*; per quæ competentiam fori exigo, nullo non tempore in ipsa supplicâ *probandam*, hâc enim deficiente, cum nulla sit jurisdictio, nulla judici præcipiendi potestas; nulla quoque expectanda erit paritio, nullus mandati effectus. *arg. l. 10. ff. de jurisd.* quæ tamen *probatio* cessat in mandatis illis, quæ non ab initio, sed in causis jam pendentibus, emanant; Deinde dixi: *Plerumque ad solius impetrantis*

trantis instantiam; per quæ verba & subjectum activum proditur & per *Ly plerumque* insimul indicatur, subindè etiam mandata sine prævia imploratione ex officio decerni, qualia sunt mandata de sequestrando in causis litigiosæ possessionis edi consueta. *de LUD. comm. System. Sect. 1. §. 7.* Postea adjeci: *partem imploratam*, quibus vocabulis ideo usus fui, tum ut denotarem subjectum passivum, tum, quòd noluerim in definitione meâ appellare partem illam, contra quam mandata emanant, partem ream (quamvis alibi promiscuè has voces posuerim) nam reus propriè is dicitur, qui in iudicium petitorium, eo fine provocatur, ut rem, quæ ab ipso petitur, & à quâ nomen habet, *per C. forus 10. X de V. S.* causamve, quæ ipsum principaliter concernit, competentibus defensionalibus protegat. At dantur mandata, vigore quorum quibusdam personis præcipitur, non ut liti assistant, causamque controversam defendant, sed tantum, ut faciant aliquid, quod se ad causam principalem merè habet per modum implimenti, vel incidenter tantum intervenit, ut sunt mandata executorialia, compulsorialia, ad edendum acta, instrumenta, &c. vide BÖHMER. *doctr. de action. Sect. 1. C. 2. §. 14. lit. A.* malui itaque eum, contra quem hæc talia emanant, imploratum, quam reum nuncupare; quo nomine omnis ille compelli poterit, qui ad petitorium unius alteriusve litigantium, quocunque modo in iudicium vocatur, cuiusque compellationis usus ordinariè obtinet in causis summariis, in quibus quemvis citatum *partem imploratam* appellare consuevimus, cui æquivalet vox impetratus, quæ hic inde in legibus prostat, sic *R. I. N. §. ob aber 80.* habetur *dem impetrato sive reo*, sicut econtrà actor pars *impetrans* dicitur, *ibid. dem Impetranten.* Similiter nolui ad exemplum *TEXTORIS Sup. cit. l.* ponere: Ab initio litis; cum enim mandata ulteriora, & arctiora, item compulsorialia, &c. revera sint de genere Mandatorum, neque tamen ab initio litis decernantur eâ propter fortè magis adæquatè adhibui verba: & *partem inauditam*; ceu generaliora, & ad naturam cujuscunque speciei propiùs accedentia; nam quamvis non omnia mandata ab initio litis exeant, cuncta tamen (si illa saltem excipias, quæ subditis contra dominos concedun-

ceduntur, *inf. §. 43. sqq.*) exeunt parte inauditâ; unde per hæc eadem verba ab executorialibus quoque literis differunt, utpote, quæ non nisi causâ decisa & sic parte satis auditâ, sententiis annectuntur. Usurpavi insuper voculas: *sub comminatione pœnæ*; quæ ad formam distinctivam pertinent, quâ mandata nostra ab interdictis secernuntur *sup. §. 8.* Hæc autem pœnarum adjectio non debet odiosa videri Statibus, *ut vult COCCEJ. d. l. §. 50.* cum magistratui superiori, & eminentiori jus sit indisputabile subditos suos, vi potestatis suæ, quocunque modo, adeò etiam per mandata pœnalia, in officio continere, *l. un. prin. si quis jus dicenti &c. add. inf. §. 15.* In verbis ulterioribus: *aliquid faciendum vel omittendum, cum venia tamen causam vel facti vel juris exceptionibus defendendi*; consistit objectum, causâ finalis, & deinum effectus mandatorum; ut scilicet imploratus, emanato & insinuato præcepto vel pareat, vel competentes exceptiones, videlicet in mandatis S. C. quæ factum impugnant, in mandatis C. C. verò, etiam quæ juris sunt, producat. Tandem particulas: *modo legitimo*; ea ratione apposui, ut innuerem, mandata (intellige, quæ sunt S. C.) non esse permissa, nisi in casibus à lege approbatis, & ita iudices extra eos evagari non posse *inf. §. 65.* Extrema denique definitionis verba: *monet vel præcipit*; indicant differentiam inter monitoria, & mandata; quorum illa monendi, hæc mandandi verbis concipiuntur, *add. inf. §. 18.*

§. XII. In secunda definitione loco generis prostant voces: *remedia seu actiones extraordinariæ*; quas ideo notanter adhibui, ut Mandata ab actionibus strictè talibus secernerem; sicuti enim interdicta olim sub voce actionum non comprehendebantur, quia non habebant juris ordinarii executionem: *arg. L. 178. de V. S.* Sed extraordinariæ cognitiones vocabantur; eodem modo mandata quoque nostra hoc nomine condecorari quàm optimè poterunt, unde GYLM. *rer. jud. Cam. Imp. lib. 1. dec. 46. n. 73.* eadem implorationes officii nobilis compellat: quamvis, in sensu minùs rigoroso, etiam nomen actionis iisdem haud ineptè applicari posset; *arg. L. 37. de O. & A.* præcipuè quoad usum hodiernum, ubi vix non omnes actiones ordinariæ dicuntur, *suprà §. 8.* quod autem verba

ba *remedii* scilicet & *actionis extraordinariae* conjunxerim, majoris dilucidationis gratiâ factum est, ut, si cui non adeò de sensu *remedii* constet, mentem meam per verba posteriora haurire queat. Non equidem ignoro, *remedii* verbum latiùs patere, quàm *actionis* vocabulum; hæc ipsa tamen sæpius, & præcipuè in praxi, confunduntur. Illud interim nota: duplici modo remedia dici extraordinaria, scilicet: *vel ratione institutionis*, *vel ratione processûs*; ratione institutionis, quòd non habeant locum, quamdiu ordinaria remedia adsunt, ut processu ordinario expediantur; ratione processûs, quòd in iis summarie procedatur. Et hoc sensu, mandata nostra extraordinaria esse volo. Dixi 2dò à *jure camerali ad viam facti compescendam introducta*, in quibus consistit & causa efficiens, & finalis, quæ utrique Mandato communis est *suprà* §. 7. Per particulas: *quibus pars una, facto alterius contra jura commissio, læsa*, denotatur tum subjectum activum, tum objectum, quod scilicet tam in Mandatis S. quàm C. C. factum contra jura commissum desideretur, sub differentia tamen *infra* §. 50. *seqq.* deducendâ. Reliqua, quæ in hac definitione occurrunt, vocabula partim de se clara sunt, partim etiam in explicatione definitionis primæ jamdum luculenter sunt enucleata; alii definiunt hæc Mandata per voces: *remedia executiva*, uti *TEXTOR*; & eo sensu quidem rectissimè, quòd paritionem injungant ab initio litis, non verò, quòd executionem propriè dictam importent, de quo plura *infra* §. 15.

§. XIII. Absolutâ hucusque explanatione Mandatorum, recto dehinc ordine ad divisionem eorundem ascendendum foret, ast quoniam me *suprà* dixisse memini, Mandata S. C. non esse permissa, nisi in casibus à jure approbatis; hinc antequàm ad explicationem hujus materiæ ulteriorem progrediar, operæ pretium me facturum arbitror, si quæstionem hanc præjudicialem, utrùm Mandatorum usus in genere & simpliciter consideratus, abstrahendo nimirum ab illa limitatione, quæ in §. 23. *O. C. p. 2.* habetur, eorùmque processus ex se licitus, an juri contrarius sit? per rationes dubitandi, & decidendi enodarem; rationes dubitandi, quas fusiùs adduxit *Coccej.* sæpe cit. *disp. per tot.* in duobus

bus potissimum argumentis fundantur; quorum primum eò tendit: quòd in ejusmodi processu universus ordo judiciarius invertatur; quippe qui requirit, ut Judex, antequam ad sententiam condemnatoriam, cui omnino tale mandatum æquivalet, progrediatur, ex probationibus ab utraque parte litigantium admissis, plenissimam causæ, quâ super jus statuendum erit, cognitionem sibi comparaverit *L. 1. C. de exec. re. jud.* quod, cum in Mandatis, quæ S. C. exeunt, minimè observetur, consequens esse, talia mandata, eorumque processum, nihil esse aliud, quàm judicium cæci de colore, surdive de cantu, adeoque ipso jure nullum atque invalidum. *arg. L. 4. C. de sent. & interloc.* Judicis siquidem officium in eo consistit, ut prius cognoscat, cujusnam Partis sit justior petitio, & postea tandem jus factò, probato, certo & indubitato applicet; quomodo autem applicatio legitima speranda est, si factum ipsi est incognitum? ubi causæ cognitio subest, si ad nudam petitionem actoris quid mandatur? neque enim pars actrix ejusque unilateralia, partialia, & ex immaturo causæ suæ studio provenientia asserta, eam in partis imploratæ præjudicium fidem merentur, ut non modò ab initio litis contra hanc inauditam quid decidi, sed & in causæ progressu defensionalibus, quæ jus suum protegat, privari possit; tantò certè minùs, quò majori semper favore, præ actoribus, dignas esse partes reorum, jura declarant. *C. cum sint. 11. de R. J. in sto. L. favorabiliores. 125. ff. ibid.* nec unquam exceptiones cuiquam adimi patiuntur *L. 45. pr. de re jud. & l. 5. C. commin. epist.* Unde ex hac saltem ratione usus interdictorum olim toleratus fuit, quòd per ea salva semper impetrato remanserit sui defendendi copia, viresque eorum mediantibus exceptionibus enervandi, facultas; quæ omnia processu inverso in hujusmodi mandatis tractantur, adeò ut & in ipso causæ progressu major ubique actoris, quàm rei, gratia eluceat, cum hic non nisi semel, ille duabus vicibus, & ultimâ quidem refutatione audiat. 2. est: Quod sacra sit in omni jure regula: processum ab executione non esse inchoandum; id quod generaliter inculcatur in *l. 58. ff. de re jud. & l. 1. C. de exec. re. jud. &c.* mandatorum autem S. C. processum ab executione inchoari, patet tam ex ipsa

mandati natura; non aliter enim exequi judex dicitur, ac mandando, jubendo imperandove aliquid fieri vel non fieri *l. 15. de re jud.* quàm ex sæpe cit: *tit. 23. O. C. p. 2.* ubi eundem sensum & significationem sortiuntur verba: mandatum & executio; ibi: *Das in gerichtlichen Sachen nicht an der Execution und Mandaten angefangen werden solle.* Hæc sunt præcipua illa momenta, quæ manifestam Mandatorum non clausulorum injustitiam prodere videntur; quibus alia insuper accedunt, quæ, si non injustum, intolerabilem ad minimum reddunt statibus usum eorum. Videlicet 1. eò quòd in maximum illorum opprobrium, dignitatisque vilipendium, non à præcepto tantum contra hos judicium inchoetur, sed & pœnarum diris cum eventuali insuper annexa condemnatione processus exacerbentur. 2. Quod & privilegio Austregarum, seu primæ instantiæ, & beneficio reconventionis, nec non prærogativâ de non appellando hæc viâ priventur. Ex quibus omnibus indubitanter concludi posse videtur, omne præceptum S. C. emanans, ejusque processum à vero juris tramite exorbitantem & sic illicitum esse atque invalidum.

§. XIX. His tamen non obstantibus usum eorum in omni jure, atque optimâ ratione fundari, utilissimumque insuper esse, ad facti viam compescendam, sequentes rationes demonstrabunt. Quarum primam desumo ex principio universali: quòd, quotiescunque petitur aliquid, quod alterâ parte præsentem concederetur, illud etiam eâ absente & inauditâ concedi possit; juxta apertissimos juris textus *l. qui potest invitis 26. de R. J. l. ergo quamdiu 4. §. 3 ff. de fideicom. libert. l. si cum servum 28 §. finali l. recusare 8. princ. ff. Scutum Trebellian. VANT. de nullit. ex def. cit. n. 20.* mandata autem sine clausula nunquam, nisi in iis casibus, ubi factum de se est inexcusabile & adeò parte etiam præsentem annullandum vel ex alia accedente justissimâ causâ utilitatis publicæ, moræ periculi &c. concedi, nôrunt singuli, quibus mandatorum natura cognita est; ergo etiam parte absente & non auditâ eadem concedi, non erit injustum. 2. Quod per hæc talia non præcipiatur, prohibeaturve aliud, quàm quod de jure præceptum jam est aut prohibitum, & sic in effectu sint mera annullatio

tio actûs, qui contra legis dispositionem vel com-vel omissus,
 adeoque in se, nullus atque invalidus est. *p. L. non dubium s. C.
 de LL.* At quis ad hanc annulationem partis inutilem citationem
 desiderabit? *arg. illorum, quæ habet ACHILL. PERSON. in tract. de ac-
 quir. possess. n. 262. sqq.* potissimum, cum annullatio hæc sub im-
 bibitâ semper clausulâ conditionali: *Si preces veritate nitantur,*
exeant. vid. Cap. 2. de rescript. & C. super literis: eodem. Quæ
 vires mandati tam diu suspendit, donec pars implorata super fa-
 cti veritate, aut falsitate per exceptiones sub- & obreptionis sese
 sufficienter explicaverit; Quoniam igitur de factis injustis autho-
 ritate magistratûs compescendis, & an factum sit commissum, vel
 non, in hoc processu solummodo quærat, remissâ disceptatione
 juris ad iudicium ordinarium; nemo maiorem reo defensionem,
 quàm quæ factum attingat, concedendam esse statuet. Et quid si
 omnes planè exceptiones, & facti etiam, ab illiusmodi causis ex-
 cluderentur? nihil inde mali; cum constet de legislatoris volun-
 tate, in cuius potestate est, per Rescriptum exceptiones omnes
 etiam legitimas expressè tollere, *AYRER: proc. Hist. par. 1. Cap.
 6. Obs. 2. n. 11.* Sicut & ipsa citatio tunc omitti potest, quando
 causæ cuiusdam cognitio summarissimè expeditur, & ex officio
 iudicis (præviâ saltem imploratione) proceditur. *ACH. pers. d. l.
 Superaccedente 3. quod vi R. N. de 1654. §. allen Supplicanten 79.*
 hodiè ab actore factum verisimiliter probandum sit; quales pro-
 bationes, sicut in quibusdam negotiis abundè sufficiunt ad de-
 monstrandam rei injustitiam, actorique illatam injuriam. *ROD. lib.
 1. Pand. Cam. tit. 12. n. 6.* ita quoque tam sedulâ nonnunquam in-
 quisitione, & scrupulositate, ipsum factum examinatur, ut desuper
 non unicâ vice longioribus diebus fuerit deliberatum, quàm in
 causæ gravioris decisione plenaria de *LUDOLF. d. l. §. 10. n. 48.*
& Sect. 2. §. 2. Unde satis amplam causæ cognitionem in processu
 nostro intervenire, quis negaverit? & quamvis subinde per falsa, &
 ab actore e mentita narrata, mandatum ab initio obtineatur, in eo
 tamen nullum vel modicum versatur partis impetratæ præjudi-
 cium, utpote quæ viribus ejus post factam narratorum refutationem
 enervatis, facili labore illius cassationem cum condemnatione in

expensas frivoli actoris denuò obtinebit, testante quotidianâ experientia; cum mandata *interlocutoria quidem sententia, non definitiva* æquivaleant, §. *sq.* 4. Confirmatur, quòd etiam in processu executivo & inhibitivo Reo statim paritio, ad unilaterale petitum implorantis injungatur, & subindè, prout testatur SWENDENDORFF. *proc. p. 2. & spec. 6. 1. §. 1. p. m. 1221.*, non minùs S. C. procedatur; ex simili, quæ in mandatis quoque subest, ratione: Ne scilicet per longiorem juris disceptationem ab actoris verisimiliter saltem justâ petitione abeat; & nōne mandatorum quoque C. C. executivus est processus? & tamen hæc processuum genera ab universo practicorum orne approbantur. Ergo etiam processus mandatorum S. C. eandem approbationem merebitur! nec injustum erit; si pari passu in hoc processu procedatur, atque petito actoris verisimiliter probato ab initio litis annuatur, reus è contrà cujus injujustitia satis demonstrata fuit, parendi conditione adstringatur. Nec facit, si mandatorum C. C. justitiam in clausula justificatoria consistere dixeris. Sicut enim in his non facti solùm, sed & juris disceptatio, quod adhuc justificabile est, intervenit, ità hæc clausula *ad juris questionem, non facti* pertinet; at in mandatis S. C. cum *de facto tantùm, quod justificabile non est*, quærat, quis ad causæ procrastinationem defensionales, jus solùm disputantes, admittere volet? 5. Probatur ex eo, quòd ad quodlibet judicium *cognitio solùm veritatis necessaria sit*, BRUNN. *proc. civ. C. 1. n. 21. seqq.* Quam in nostris mandatis intervenire, atque satis exactè discuti, per antecedentia planum est. Adde, quod justum omninò sit *juxta disposit. tot. tit. & rest. spol.* in causa spoli ad nullam planè defensionem admitti illum, qui facto illicito spoliationis, contra jura admissio se contaminavit, ergo etiam in causis mandatorum, quæ circa idem objectum facti injustificabilis versantur, justè via exceptionis occluditur impetrato. Unde conclusio pedissequa est: Modum in mandatis S. C. procedendi nec juri contrarium, & ita nec intolerabilem, sed optimâ potiùs ratione & summâ æquitate subnixum esse.

§ XV. Quantum porrò ad argumenta in contrarium adducta, quamvis illorum refutatio ex modo dictis luculenter resultet, singulatamen, ne quid dubii remaneat, ex ordine resolvam, quorum

rum primum in eo fundamento radicatur: quòd in mandatis. S. C. ordo judiciarius invertatur; idque ex duplici rursus ratione: primò, quia judex hoc modo fert sententiam absque cognitione, secundò, quod contra generalia juris principia plus faveat parti imploranti & actrici, quàm imploratae, non *ingressu* solùm, sed & *progressu litis*. Videamus igitur quantum habeat ponderis hæc ratiocinatio; & quidem ad primam assumptionem quod attinet, distinguo inter sententiam *interlocutoriam* & *definitivam*, Quæ ultima utique proferri non poterit, absque insanabili processûs nullitate, nisi partis utriusque probationes plenissimè auditæ fuerint; ad interlocutoriam verò quis hoc requisiverit, quæ ad lubitum revocabilis est; sed mandata nostra non nisi interlocutoria sententiæ vires habere, siquis praxeos ignarus negare præsumpserit, illum ad audientias Camerales ablego, ubi non unam mandati cassatoriam publicari audiet, quod fieri nequiret, si definitivum foret ipsum mandatum. Et tandem quid? Si darem, mandatum implicitam habere sententiam definitivam; alia certè conclusio de hinc duci non poterit, quàm quòd per eam punctus solùm partitionis, i. e. facti in judicium deducti, non autem causa principalis decidatur; in quo puncto sufficiens cognitio intervenit, cum per auditas *exceptiones facti* de veritate vel falsitate satis abundè constare possit. Et multò magis adhuc, quàm in causis interdictorum; ubi subindè ne ulla quidem exceptio admittebatur *suprà §. 8. sub fin.* Ad rationem secundam & justum & legitimum omnino esse favorem actoris, & quoad litis ingressum quidem, id dubio caret, quia nemini ad sanctam justitiam aditus denegandus est, CARPZ. *proc. jur. tit. 4. art. 1. n. 13. & 14.* REICHWE. *form. suppl. Cam. p. m. 579.* quoad litis progressum verò; quia juris favor pro reis militans eò tantummodò sese extendit, ne ipsis necessaria causæ tuitio abscindatur, jam verò ex antecedentibus apertum est, satis amplam reo defensionem competere; proptereaque destructa funditus esse arbitror ambo fundamenta argumenti primi. Quæ non minori fragilitate laborat secundum, quod nimirum ab executione inchoetur processus iste, nam vel ipsa assumptio, quod mandata ab executione incipiantur, falsa est

& negabilis. vid MOSER R. H. Raths : Proc. de mand. C. 1. §. 7. Aliud enim est processum esse executivum, & aliud processum ab executione inchoari, quod ultimum tùm modò contingit, quando iudex ipso facto vel rem litigiosam, vel personam ipsam capi jubet; cùm è contrà, si processus sit executivus, ipsi reo duntaxat parendi necessitas sub comminatione executionis mandetur: relictâ ipsi facultate, competentibus exceptionibus factum suum defendendi. Unde benè habet CARPZ. *proc. jur. tit. 22. Art. 3. §. 1.* „ Nemo existimet reum conventum processu exe-
 „ cutivo metuendam semper habere paratam executionem, quam
 „ semper oppositis competentibus exceptionibus evitare potest. „
 Executivus quidem est processus mandatorum S. C. non tamen ab executione inchoatur; nisi executionem *abusive* & *improprie* sic dictam, quatenus pro ipsâ parendi conditione accipitur, non etiam *realem* & *proprie* talem intelligas; quæ nihil aliud est, quàm realis captura personæ vel rei litigosæ, aut immissio actualis in bona; prout id evidenter probatum redditur *ex sup.* in contrarium cit. *L. 1. C. de execut rei jud.* ubi, quia pignora capi & distrahi iussit iudex ante sententiam, ea revocari posse, deciditur. Quæ lex itaque cum cæteris antea allatis, quæ omnes *de reali* & *stricta executione* loquuntur, decisionem nostram non infringit. Quæ sequenti adhuc ratione suffulcitur: quòd regulariter modò sub finem sententiæ paritoriae, & subinde non nisi post mandatum artius, futura realis executio, vel mandatum de exequendo promittatur, in verbis: Und soll der real-Execution halber auf ferneres Anruffen weiter ergehen W. R. J. vel und das mandatum de exequendo ohne ferneres Anruffen aus der Cankley verabsolget werden. Unde manifestò cernitur, mandata S. C. non inchoari ab executione verè tali. Nec obstat prætereà *L. 15. §. 2. de rejud.* nam ibi non innuitur, verba *mandare*, jubere, imperare aliquid fieri vel non fieri, actualem semper executionem advenhere (quæ COCCEJI opinio est) sed quòd iudex ordine, & modo ibi præscripto, sententiam suam exequi debeat; aliàs enim, quod absolum foret dicere, omnis actus judicarius, quo iudex aliquid fieri mandat, & sic quælibet sententia interlocutoria executio esset.

Sic

Sic & in O. C. p. 2. t. 23. pr. inadæquatè tantùm parificantur hæc verba: *executio & mandatum*; & eò sensu: quod mandati processus saltem sit executivus; sicut alibi etiam via executiva nominatur. *sup. §. 3.* Reliqua, quæ in contrarium prostant momenta: primò, quod illa pœnæ adjectio statibus probrosa sit; secundò, quod beneficio Austregarum, reconventionis & privilegio de non appellando hoc modo priventur; nihil omninò relevant; quemadmodum enim i. status singuli intuitu totius Imperii, statuümve collectivè sumptorum sunt veri subditi, *publicistæ communiter*; ita pariter, cùm eorum magistratus vi suæ jurisdictionis & authoritatis, hoc procedendi modo utitur, id probrosum sibi neutiquam ducere debent, *add. LUDOVIC. Einleit. zum Civ. proc. C. 2. §. 4. & sup. §. 11.* Quantum 2. ad privationem judicii austregalis, seu primæ instantiæ; negatur omninò suppositum, penes Austregas unquam fuisse potestatem, judicandi in iis causis, quæ magis sunt Imperii, quàm jurisdictionis. *sup. §. 6. & inf. §. 30. sqq.* Quare nec dici poterit, per introductam viam mandatorum iisdem vel minimum præjudicii generari, utpote, quorum jurisdictionem ipsa causarum natura refugit. Parili quincunce locatum est argumentum ab amissione beneficii reconventionis deductum, quod non ideò cessat, quia causa est mandati S. C. sed quoniam est momentanea, & summarii possessorii, quod suapte naturâ non admittit reconventionem. de LUD. d. l. §. 8. n. 20. *vers.: mirum igitur sub fin.* quæ non minùs cessaret, si coram Austregis etiam tales causæ tractarentur. Privilegium quoque de non appellando, sicut singula in tertii præjudicium concessa, strictè interpretandum est; ut adeò statibus ægrè non sit ferendum, si illud, quod duntaxat ad intercludendam viam appellationis datum est, non etiam ad viam mandati in præjudicium jurisdictionis Cameralis extendatur. Quapropter neminem foro autumo, qui his omnibus auditis dubitare adhuc præsumpserit de justitiâ, æquitate, & utilitate mandatorum, eorùmque processûs.

§. XVI. Dividuntur mandata 1) *ab objecto, seu causa super quâ mandatur: in inhibitoria, restitutoria seu revocatoria, & executoria.* *Inhibitoria sunt, quibus mandatur, ne aliquid fiat; quam-*
vis

vis enim in sensu proprio mandare sit præcipere, seu injungere, *ut quid fiat*, sicut à contrario sensu interdicare est, prohibere seu vetare, *ne quid fiat*. MYNS. *ad Inst. de Interd. n. 6.* & sic interdicta & mandata sibi opponantur; rectè tamen etiam *inhibitiones mandata* dicuntur, utpotè quæ actûs omissio præcipitur. *add. inf. §. 61*; Quò pertinent etiam *compulsoria*, quibus *Judex præcipit, ut quod fiat*; quæ ambo pro objecto habent *factum futurum*. Restitutoria, quæ circa, *factum de præterito* versantur, sunt: *quibus id, quod factum est revocatur, resolvitur & annullatur*. Si scil. subsistunt in mero factò, si verò etiam ad rem persequendam instituuntur, tum eo sensu talia dicuntur: quod res ipsa restituenda veniat. Ut sunt mandata de restituendo rem furtivam injustè confiscatam &c. *Executoria* verò *superfacto de presenti* emanantia sunt, *quibus executio demandatur*. CRAM. *proc. Imp. Aul. Sect. 1. C. 1. §. 6.* Secundò, à *forma extrinseca seu ordine procedendi*, & impositione pœnarum, in simplicia, ulteriora & arctiora. Simplex est, quod primâ vice sub pœna simplici emanat, quæ *hodie* in judicio camerali *ferè semper* est 10. marcarum auri puri, quarum una efficit 96. Imperiales, seu 144. flor. Rhen. Notanter autem dixi 1. *hodie*; quoniam veteres in pœnarum adjectione erant admodum variabiles, ceu videre est, ex variis mandatorum formulis, quas collegit REICHW. *in suis formul. supp. cam.* nam subindè pœna minor v. g. 6. & 8. subindè major 12. & 16. imò apud Jul. MAGENH. *Obs. 78.* pœnam 50. m. a. p. adjectam, & sub aliis 50. inhibitionem decretam fuisse legitur. Secundò dixi: *Ferè semper*; neque enim hodie illud, olim liberum judicis arbitrium præcisè ad 10. marcas, contrà quam asserit de LUD. *Sect. §. 2. n. 2.* adstrictum esse crediderim, quin potius hic majorem aliquandò, vel minorem pœnam determinare possit, cum contrarium nec Lege dispositum, nec etiam observantiæ, quæ meræ facultatis est, aut stylo camerali hucusque recepto, vis obligandi Judicem, attribuenda sit, & sic adhuc hodie pœna arbitraria, à Judice imponi possit. *arg. l. 1. §. expilatores ff. de effractor.* Quemadmodum ipse cit. Auth. alibi *ad Obs. MAGENH. 178.* confiteretur *add. HILTROPP. par. 2. tit. 3. n. 23. pag. 216.* & in judicio auli-

aulico adhuc hodiè magnoperè variatur, ità ut, si pro facti, periculive circumstantiis voluntatem suam Judex magis enixè velit declarare (exceptis mandatis de solvendo, in quibus regularis est poena 5. m. a. p.) subindè à poena 3. m. usque ad 10. 14. 20. 30. 50. 100. imò 200. 2000. ascendatur MOSER. R. H. R. Proc. d. l. C. 3. §. 11. Quæ à referente in emanato decreto semper exprimitur v. g. *fiat petitum mandatum sub pœnâ 5. 10. 100. m. a. p.* Hâc autem specifica determinatione omisâ, in expeditione illa poena præfigi solet, quæ est inter consuetas minima. Secus atque in camerâ, ubi poena à judice rarissimè determinatur, sed illius determinatio regulariter arbitrio Directoris cancellariæ, cui expeditio mandatorum & redactio in formam solennem incumbit, relinquitur; si tamen aut ab actore mandatum sub certâ pœnâ concedi, petatur; aut forsan à referente in decreto certus pœnæ modus expressus sit, illum exactè observare tenetur. BOCKEN ad BLUM. tit. 34. n. 6.

§. XVII. Mandatum ulterius est, quod sub pœnâ ex dimidio i. e. plerumque ad 15. m. a. p. auctâ ob contumaciam non parentis decernitur. R. F. de 1600. §. Diemeil auch 52. Aliquandò tamen ultra hoc mandatum aliud conceditur, quod adhuc ulterius cum inserta pœnâ dupli nuncupatur. Mandatum arctius est: quod annexâ declaratione in pœnam simplici & ulteriori insertam sub pœna banni vel hodiè sub aggravata pœna pecuniaria per sententiam decernitur. Negat equidem TEXTOR. d. l. th. 15. Mandatum, hodiè sub aggravata pœna pecuniaria, in duplum vel etiam ultra duplum auctâ, & in locum Banni surrogatâ, exiens, posse mandatum arctius appellari; ex ratione: quia aliàs inter mandatum arctius & ulterius non esset futura differentia. Ast parùm concludere hanc rationem, convincitur ex eo, quòd in pœnarum diversa qualitate, non hæreat sola differentia hæc duo mandata ab invicem distinguens, sed in eo potissimùm: quòd in mandato ulteriori, reservetur tantùm pœna simplici inserta, nondum autem fiat in illam declaratio. v. g. (de stylo aulico) *fiat mandatum ulterius sub pœna 10. m. a. p. reservatâ illâ, priori mandato insertâ*; in mandato arctiori autem pars contumax actualiter in

D pœnam

pœnam condemnatur, vel saltem citetur ad videndum se declarari. MOSER. *d. l. C. 6. §. 4.* In Camera mandatum ulterius simpliciter decernitur: ist das gebettene Mandatum ulterius erkannt, mandatum arctius autem semper præcedit pœnæ declaratio: E. g. darauf erkannt, daß gedachter Beklagter in die Pœn dem Ausgangen, verkündeten und reproducirten Kayserl. Mandato einverleibt, zu declariren und erklären sene; als wir denselben hiermit declariren und erklären; fernere Proceß (i. e. mandatum arctius) auch erkannt. 2c. Nunquam verò mentio fit citationis ad vid. se declarari, hæc enim semper inest, omnibus & singulis Mandatis. S. C. *infr. §. 88.* Adde: quod mandatum arctius ab arctando dicatur; at satis arctatur pars contumax, si actualiter non solum in pœnam mandato priori insertam declaretur, sed & sub pœna nova ad præstandam paritionem denuò magis magisque adstringatur. Unde mandatum sub hac pœna aggravata emanans, rectè arctius appellabitur. Quare etiam de LUD. *d. Sect. 8. §. 2. n. 22.* dum antecederet dixerat: petita procuratorum pro mandato arctiori nihil significare; se ipsum postea quasi corrigit, in verbis: *nisi arctiora vocare velis sub graviore pœna pecuniaria, quam decernere exigentibus circumstantiis Judex non prohibetur, emanantia.*

§. XVIII. Distinguuntur 3. à forma intrinseca in monitoria & mandata in specie; illa sunt præcepta, quibus Judex magis movere, quàm mandare videtur, ità BLUM, *tit. 34. n. 4.* fiuntque verbis monendi, hortandive. v. g. auctoritate itaque nostrâ Cæsareâ vos hortamur seriò, monemus, ac volumus &c. Hæc, quæ mandandi, imperandive verbis emittuntur, v. g. mandamus volentes, præcipientes severiter, districtè &c. Atque in his distinctis verborum formulis consistit præcipua monitorii à mandatis, in specie sic dictis, differentia; in effectu subest nulla; velle namque & jubere, hortari & imperare, monitum, & præceptum; nonnisi nominum sonus separat; utrumque enim, tam volendi verbum prolatum ab eo, qui potestatem habet imperandi, necessitatem parendi imponit *arg. L. 1. §. 2. ff. mand. CALVIN. Lexic. Jurid. voce: volo.* quàm monendi. *arg. L. 1. §. 6. de Mag. Conv.* Emanant monitoria tam C. quàm S. C. subindè (secùs atque mandata in

in specie *vid. §. sq.*) etiam absque poena. BLUM. *d. l. n. 242.* Objectum latius patet in mandatis, quàm monitoriis, quæ nonnisi in casibus quibusdam speciali lege comprehensis emergunt. Subjectum latius patet in his, quàm illis; cum non contra immediatos solùm, sed & mediatos, emittantur.

§. XIX. Illud etiam quæri posset, an, sicut subindè dicitur: *ein vero pöntes geschâfftes Mandat*; ita mandata dispesci possint in *pœnalia*, & *non pœnalia*? ratio dubitandi consistit in argumento à contrario: dantur mandata pœnalia, ergò etiam non pœnalia; quod in jure fortissimum dicitur. Sed cum argumentum tale non obineat, quando contrarium est in jure expressum; BARBOS. *thes. loc. comm. voce. argumentum*, hinc dicendum est: non dari mandata non pœnalia; id quod satis exprimitur in O. C. p. 2. tit. 23. ubi deciditur: quòd in casu non præstitæ partitionis nunquam non ad poenam mandatis insertam procedi possit. Ad quem finem etiam antiquitus ab actore adhuc seorsim petenda fuit citatio *ad vid. se declar. in pœnam mandato insertam*, hodiè verò ea statim in supplicâ pro processibus petenda est. §. 88. *inf.* Quæ petitio frustranea foret, si non singula mandata pœnalia essent. Proindèque minùs rectè habet Noë MEÜRER *Cammer-Ger. Proc. von Mandat. §. 2. pag. m. 140. col. 2.* dum ait: *Dann etwa werden sie mit einer Straff, etwa aber simpliciter, ohne eine Straff erkannt.* Et MIND. asserens mandata, ut *plurimum vel plerumque* sub pœnarum comminatione emitti, C. 4. n. 1. & 2.; rectiùs ait MOSER *d. l. C. & §. 1. ben je desmahl vermeldeter Straff.* De origine, causâque impulsiva harum pœnarum *vid. TEXTOR. d. Disp. 7. Thes. 11.*

§. XX. Sed quid, si forsàn negligentia expeditoris, adjectio pœnæ omissa fuerit? anne tunc Judex partem contumaciter non parentem arbitrariè punire poterit? affirmativam probat MIND. & ex illo GILHAUS. *arb. Jud. C. 4. Ram. 1. §. 1. n. 6.* quem interim vide; hâc saltem superadditâ ratione, quòd non solùm non obtemperantes mandatis, præceptisve imperatorum, sint in præsumpto dolo MENOCH. *Lib. 5. prasf. 44.* Sed &, quòd ipsa contumacia sit delictum L. 5. §. *contumacia ff. de re mil. L.*

53. *de re jud.* unde rectè arbitrio judicis illius punitio relinquitur. *arg. L. 1. §. expilatores de effract.* De reliquo pœna semel determinata, neque extolli, nisi contumaciæ gravitas id exigat, (quo casu in novo præcepto novam & magis aggravatam pœnam substituere Judex non prohibetur, sicuti de facto fit, in mandatis ulterioribus & arctioribus) neque diminui poterit, nisi ex gravibus causis. *MIND. d. l. n. 2.*

§. XXI. Porro mandatorum alia sunt *cum clausula*, alia verò *sine clausula*, communiter literis initialibus C. & S. C. exprimi solita. Illa sunt, quæ habent *adjectam clausulam justificatoriam*, seu citationem ad inferendos causales, de qua vid. *infr. §. 80.* unde etiam *justificatoria* appellantur & alias regulariter per mandata *in communi forma* indigitantur; Hæc, quæ illam *clausulam* seu citationem *annexam non habent*, sed saltem citationem ad docendum de facta paritione, vel videndum se declarari in pœnam Mandato insertam, aut afferendas causas, quare declaratio in illam fieri non debeat: *infr. §. 81. sqq.* Mandata sine clausula in quatuor rursus classes distribuit de LUDOLF. *d. §. 10. n. 18.* in quarum primam ponit ea, in quibus separatur causa petitorii à quæstione facti exorbitantis, contra quod præceptum S. C. dirigitur, quæ phrasi Camerali vocatur *punctus paritionis*. Horum rursus duas facit species; unam: in qua *ad tempus solum & non plenè*, sed in *summario possessorio* evacuatur punctus paritionis, ut in causis pignorationum; alteram; ubi in *possessorio ordinario & plenariè* deciditur; salvâ in utraque specie dijudicatione causæ principalis in judicio competente inferiore. Secundam comprehendere ait ea, quæ *ad executionem judicati* tendunt, & quæ sunt de solvendo, adimplendo transactionem &c. Ad tertiam refert, quæ possessionem quidem, sed *in hypothesi*, concurrente petitorio, tangunt. Ad quartam numerat illa, quæ *petitorium tantum* involvunt, fundanturque in constitutione aliqua imperii universali v. g. Pac. Westph. capit. Cæsar. &c. Duas posteriores species, praxi, ait, forensi introductas, „ & sub figura mandatorum S. C. esse processum petitorii, quod quidem ex mente legis intactum esset „ relinquendum. „

§. XXII.

§. XXII. Ego puto, non solum omnia mandata S. C. *natura sua possessoria esse*, Mos. d. l. C. 7. §. 12. Id, quod ad oculum pater ex R. D. de 1600. §. 61. & O. C. p. 2. tit. 23. *ubi causa principalis à puncto paritionis seu possessorio ita separatur*, ut hoc in supremis Dicasteriis viâ mandati summariâ, illa coram iudice ordinario, processu ordinario decidenda sit. Sed neque *de praxi* etiam ulla mandata petitoria aut *introducenda esse*, aut *introduci potuisse*; prius membrum hujus assertionis duplici fundamento innititur. 1) quia mandata illa, quæ Dominus de LUDOLF ad quartam classem refert, certè ab ipsa Lege sunt intraducta; vel enim Leges expressè statuunt, in his casibus mandata emitti posse, vid. J. P. W. art. 17. §. 4. verbo: *Demandetur*; vel factum contra Sanctiones pragmaticas commissum suapte indole ad 4. casus erit adaptable; & sic utroque modo constat non *in praxi*, sed *in ipsa Lege* hæc talia mandata radicari. 2) quod tam hæc, quam quæ ad tertiam classem numeravit, reipsâ *ad possessorium* pertineant. Si quidem in his non minùs quàm in reliquis mandatis primariò *factum injustificabile* consideratur; & quamvis in hypothese *merita causæ* concurrant, arg. L. 2. §. 2. *de interd.* nihilominùs tamen *de possessione* sunt; & in eo tantùm ab aliis discrepant, quod quasi possessio non restituatur, nisi jure quasi possessionis, seu quòd jus assignatum sit, probato L. 1. §. fin. *de aqu. quot.* HAHN ad WESSEBECIUM *de interd. n. 4. vers. nonnulli.* Et sic hæc talia ad summum mixta appellari poterunt. Nec impedit hanc assertionem 1) praxis vi cuius hodiè vix non semper merita causæ principalis plenissimè discutuntur. *inf. §. 89*; id enim contigit merè accidentaliter, atque adeò per hoc non mutatur natura ipsa mandatorum. 2) quod in omni facto sanctionibus pragmaticis adverso nullum planè detur possessorium iudicium, quia nulla datur possessio legitima. *De Lud. d. l. n. 46.* Non enim quæritur in hoc possessorio iudicio de *qualitate* possessionis, seu an hæc *legitima*, sed tantùm an factum reverâ contra Sanctiones *injustificabiliter* commissum sit, nec ne. *vid. infr. C. 2. §. 6.* Cujus investigatio non in petitorio, sed possessorio iudicio facienda erit. Posterius membrum exinde planum redditur: quòd iudici non liceat

ceat, in decernendis mandatis extra Leges evagari. *infr.* §. 64. Proindeque si causa ad casus legales, qui omnes ad possessorium pertinent, per modò dicta, non sit accommodabilis, neque mandata desuper concedenda erunt. Interim tamen non implicabit, si mandatorum S. C. quædam personalia, quædam realia esse dicam; ad modum interdictorum, quæ eodem modo ab authoribus dividi constat. *vid.* BÖHMER. *d. l. Sect. 2. C. 4. §. 12.* non eo sensu: quasi per *sententiam definitivam* alterutri Litigantium jus *vel in re*, vel *ad rem competere*, declarandum sit, in hoc enim natura petitorii consistit; sed quatenus actor postulat, ut factum *occasione juris in re*, vel *ad rem*, injustificabiliter vel jam commissum reannulletur, aut futurum auctoritate judicis inhibeatur, & secundariò res ipsa provisionaliter restituatur, aut conventioni ad interim satisfiat. Mandata C. C. verò cùm *naturâ suâ* non abhorreant petitorium, ejusve merita, *infr. d. §. 64.* etiam primo modo personalia aut realia dici poterunt.

§. XXIII. Sed videmus totâ die aliqua mandata simul C. C. & S. C. emanare, de his itaque Quæstio subnascitur, an rectè *mixta* dicantur? Negat id BLUM. *d. l. n. 9. sq.* putat enim naturam commixtionis eam esse, ut species commixtæ novam quasi speciem efforment, cùm verò in mandatis ejusmodi, distincta & salva maneat antiqua utriusque mandati species, nec nova efficiatur; Quia, licet in *uno processu seu iisdem literis* cumulativè exeant, quodlibet tamen eorum peculiari decursu postea in judicio pertractatur. Inde ait: illa non esse, nisi duo diversa præcepta in iisdem literis, in una charta, simul comprehensa; Sed veriùs est, eadem rectè mixta vocari; *vid.* Unterricht von dem höchsten Reichs Ger. *Disc. & C. 2. §. 3. lit. a;* indoles namque commixtionis, in eo potius consistit, ut res conjunctæ non abeant in novam speciem, sed omninò discretæ, & singulis antiqua species maneat. Ratio est, quia commixtio fit ex corporibus solidis, quæ in sua substantia durant, §. 28. *f. de R. D. L. 23. ff. de R. V.* Adeoque ad hoc, ut commixtio fiat, seu mixtum quid dicatur, non præcisè requiritur, quin contra mixtorum naturam est, ut in novam speciem coagulentur. Unde ARIST. *L. 1. C. 10. de Ort. & Inter.* ait: „in mixtione, neque
„omnia

omnia miscibilia integra manere, neque omnia penitus perire, “
neque quædam manere, quædam interire, sed omnia & singu- “
la partim manere, partim interire., Confirmatur: quod & interdi-
cta *L. 1. §. 1. de interd. & actiones §. 18. & 19. §. de act.* Imò
subinde Res planè *diversæ*, mixtæ dicantur. *arg. L. 5. §. 1. de R.*
V. L. 20. de usur. & sic multò magis mandata; licèt super *diversa*
materiâ exeant, & in *decursu processûs* salva cuique maneat substantia,
ac distincta cuiusque sit pertractio. Quamvis nec hoc universaliter
verum sit, cùm & in eo par sit & communis utrique mandato
procedendi ratio, quod iidem in utroque currant termini, tam
comparitionis, quàm ulteriora agendi, idémque referens sit. Hâc
saltem differentiâ, quod tam à partibus in scriptis suis, quàm à Ju-
dice in sententia, punctus utriusque mandati semper distinguatur;
additis particulis distinctivis, v. g. in puncto mandati de restitut.
C. C. in puncto mandati de non offendendo S. C. &c. Interim,
quia super duplici facto exeunt, duplicia etiam jura Cancellaria
persolvenda sunt.

§. XXIV. Quandoquidem pars potissima hujus dissertatio-
nis sunt mandata S. & CC. inde ad naturam & essentiam eorun-
dem calamo accuratiore in hoc *cap. 1.* depingendam operam
meam collocabo. Quod ut fiat ordine meliori, assumam metho-
dum illam, quam illustris de LUDOLF. in *comment. System. §. 10.*
usurpavit; docens nimirum: quodnam sit mandatorum sub- &
objectum, quæ forma, aut quis effectus; confundens equidem
materiam cujuscunque mandati, attingens tamen ubique non per-
functoriè utriusque differentias; his etenim illustratis omnia, quæ
in hanc materiam coincidunt, plenâ luce radiabunt.

§. XXV. Quantum itaque 1) ad *subjectum* attinet, illud
constituunt personæ illæ, quas inter processus mandatorum ver-
titur, éstque duplex: *activum* nimirum & *passivum*; Activum for-
mant personæ ad hoc remedium provocantes, vocanturque ter-
minis synonymicis *actores*, *Supplicanten*, *Imploranten*, *Impetranten*,
Relâgere &c. vide tamen *sup. §. 11.* hujusque intuitu nulla inter
utrumque mandatum differentia obversatur; In regula enim omnes
personæ, quæ de jure communi agere non impediuntur, ad re-
medi-

medium quoque mandatorum admittuntur, siue *mediata* siue *immediata* sint. Nisi in casu speciali expressâ Legis dispositione immedietas requiratur, uti in causis pignorationum litigiosæ possessionis & arrestorum. C. O. C. p. 2. t. 22. §. 1. t. 23. pr. & t. 24. pr. Si quis igitur vel in personâ vel in bonis quibusdam arrestationem illicitam patiatur, & pro mandato ad relaxandum arrestum supplicet ex constit. sup. arrest., necesse est, ut sit immediatus; secus, si ad constitutionem sup. 4. casibus, confugiat. Edoceor quidem ex quibusdam not. ad coll. pract. conscriptis, hanc differentiam inter utrumque casum intercedere: quod, si priori casu persona immediata mandatum impetraverit super const. de arrest., post decisum punctum arresti causa principalis in Judicio ordinario ventilanda veniat; in casu verò, si mediatus arrestatus tale impetraverit auf die 4. Fall, tota causa in camera sit pertractanda; ex ratione, ut hoc modo lites abbrevientur. Sed cum eadem ratio etiam in priori casu subsit, non video, quo fundamento hæc disparitas sustineri possit; nisi dicas: ideo posteriori casu totam causam in camerâ retineri posse, quia Judex semel gravans semper gravare videtur, & sic consultius est causam in judicio camerali agitari, quàm eam ad judicem arrestati ordinarium remitti. Quæ ratio cessat in prior casu; quia ibi Judex gravans in causa principali non sit futurus judex competens; immediati enim, præter austregale judicium (quod non supponitur arrestum intulisse) & suprema tribunaalia, non aliud habent judicium competens. Sed, quid si bona mediati per territorium alterius etiam incompetentis judicis vecta, aut ipsa persona transiens arrestata fuerit? R. cum hoc casu cesset ratio, non posse causam ex toto in camera tractari; nam nec *per se* fundata est jurisdictio superioris Judicis, nec etiam *per partes*, in judicis ordinarii præjudicium, *prorogari* poterit.

§. XXVI. Subjectum passivum, sunt personæ provocatæ, seu illæ contra quas mandati remedium instituitur, nominanturque *imploraten*, *impetraten*, & *Beflagte*; siue *rei* vid. *supr.* §. 11. Atque de hoc subjecto verificatur regula illa, quam ponit DE LUD. d. l. n. 5. quod videlicet *latius illud sit in mandatis S. quàm C. C.* quam sic explico: contra omnes personas, quibus C. C. mandari potest,

test, poterunt etiam Mandata S. C. edi; sed non vice versà; dantur enim personæ quæ quidem in causis mandatorum C. C. propter competens beneficium austregarum à jurisdictione camerali eximuntur, non verò in causis mandatorum S. C. *inf. §. 29. sqq.*

§. XXVII. *In regula* igitur, ad omne mandatum impetrandum, requiritur, *ut persona convenienda sit immediatè Imperio subiecta.* Dubium quidem fuit olim, multùmque inter cameralistas disputatum: annon etiam contra mediatos in hisce causis, procedi posset? *vid. dub. cam. de 1595. §. 11.* Et, cùm de praxi saltem contra eos mandata decernere moris non fuerit, magis adhuc circa rationem, quâ hæc salvari possit, investigandam laboratum est. MINDAN. C. 12. n. 3. *sqq.* plurima quidem in contrarium argumenta coacervavit, de iis tamen quæ propriam opinionem firmaret, minimè cogitavit; TENNAG: è contrà *de decer. proc. Class. 1. C. 28. n. 4.* rectè ait: illud ideò fieri debere, quia *tit. 23. O. C.* (ubi de mandatis agitur) non inter eos titulos positus esset, qui vigore generalis illius rubricæ, *tit. 9.* præfixæ, jurisdictionem Camere tribuunt contra quascunque personas; sed inter eos, qui volunt, Cameram certis casibus, inter personas immediatè imperio subditas, judicare posse, incipientes à *tit. 21. usque 27.*; Accedit: quòd, unus casus litigiosæ possessionis, inter hos titulos referatur, quo mediati quoque in Camera conveniri possunt, & sic exceptio hæc regulam quo ad alios casus firmet: *arg. L. 12. §. 43. vers. denique ff. de fund. instr.* Hodiè decisio super hoc puncto clarissima extat in *R. D. de 1600. §. es wird nicht weniger 29.* quòd contra mediatos mandata decerni nequeant; ex ratione: ne jurisdictioni magistratuum inferiorum patrimoniali hoc modo præjudicetur.

§. XXVIII. Dixi *in regula*: quæ non est sine exceptione; dantur namque casus, ubi etiam contra personas mediatas mandata emittuntur, quos recenset LYNCKER: *de grav. extrajud. C. 9. par. 2. §. 49.* illucque refert 1. causas fiscales, 2. violati privilegii cæsarei, 3. fractæ pacis publicæ tam profanæ, quàm 4. religiosæ, 5. litigiosæ possessionis, 6. ex lege: diffamari, 7. in causa protractæ aut denegatæ justitiæ, 8. quando princeps, vel alius quisque

Dominus territorialis civitatem, vel subditos convenit; 9. quando contra sententiam cameralem quis turbatur, 10. contra quemvis tertium, qui bona banniti tempore executionis possidet; 11. contra eum, qui Judæos absque speciali privilegio fover, 12. si quis mediatas propter bona immediata à se possessa actione quâdam reali convenitur. Ultimò denique, si accessorie cum aliis processibus jurisdictionem Cameralem fundantibus mandata impetrantur. At vix ullus horum est, de quo verè id prædicari posset, quod in quæstione est; an scilicet causa ex se, & ideò, quòd ad mandatum qualificabilis sit, etiam forum camerale contra mediatos fundet? Universa enim hæc causarum genera vel ex speciali lege rotæ Camerali reservata sunt, vel illuc ob causæ continentiam, connexitatémve trahuntur, vel in iis, propter deficiens iudicium intermedium, suprema tribunalia vi jurisdictionis ordinariæ cognoscunt. Similes illis sunt isti, quos adfert Mos. C. 2. §. 118. *sqq.* quorum 1. est: si magistratus ordinarius personæ conveniendæ consentiat. 2, 3, & 4us iidem sunt cum LYNCKER. respectivè 8. 7. & ult. 5. Si provincia possideretur ab illo, quem curia Cæsarea pro possessore legitimo non agnoscit; hoc etenim casu ait: Mandata contra consiliarios, aut regimen prioris legitimi possessoris diriguntur; Quem tamen casum puto, nihil singularitatis continere, cum illud regimen, utpotè repræsentans legitimum Dominum suum, reverà pro persona aliquâ immediatâ haberi debeat. 6. Si mediati pro immediatis se gerant; quod & vult procedere: si per sententiam, in summo aliquo dicasterio latam decisum sit, eos esse mediatos; ipsi tamen de facto jurisdictioni inferioris sese subicere detrectent, nec propter magistratûs inferioris, impotentiam, remediis sufficientibus ad submissionem debitam adigi possint; Verùm quid ni hoc casu tacitum illius Magistratûs consensum adesse, credendum erit in id, ut ab aliquo superiore iudicetur ille, in quem ipse jurisdictionem Imperiûmve suum exercere nequit? Denique si causa concernat reservata Imperatoris, & loco citationis fiscalis mandatum emitteretur; qui tamen casus convenit omninò cum 1. LYNCKERI.

XXIX. Personæ porro immediatæ vel *pollent austregarum prærogativâ, vel eâdem destitutæ sunt*; Contra has mandata æqualiter *tam C. quàm S. C.* edi poterunt; ratio in promptu est: quia non est magistratus proximè immediatus, cujus jurisdictioni exinde præjudicium nasceretur. Contra illas mandata quidem S. C. cum exclusionem etiam iudicii Austregalis locum inveniunt, at non itidem ea, quæ sunt C. C.; Cujus assertionis membrum i. quamvis in expressa legis decisione, radicatum non sit; practicâ tamen quotidiana taliter sustinetur, ut rerum cameralium Scriptores hanc eandem assertionem, ceu veritatem evangelicam, indisputabilem credentes, eandem aut penitus intactam relinquant, aut saltem parùm solliciti sint, de ea momentis quibusdam rationum suffulcienda. Scio equidem BLUMIUM reprehensionem LUDOLFIANAM incurrisse dum ad praxin etiam in hac materia provocavit; ait enim de LUDOLF *in examin. proc. BLUM. n. 176. tit. 27. Legis, non consuetudinis esse austregarum præteritionem in mandatis S. C. fieri solitam*: at cum nec ipse Legem illam, in qua fundetur, alleget; *in practica* magis quàm in *Lege* saltem *clarâ & expressâ* hanc assertionem fundari, concludo. Interim tamen ne Status Imperii primam sibi instantiam hoc modo absque ratione ademptam esse, conqueri possint, necessarium esse duxi, in ea fundamenta aliquantisper inquirere, quæ eam *in mente* saltem *Legum* fundatam esse demonstrent.

§. XXX. Invenio quidem aliqua pro hac re conscripta apud MOSER. *d. l. C. 3. §. 30.* sed vix sufficientia ad omne dubium tollendum. Illius argumentum i. tale est: Causæ in camera tractandæ, vel illuc spectant *statim in primâ* vel demum *in secunda instantia*; illæ recensentur in *O. C. tit. 9. usque 27.* de his è contrâ agitur *in tit. 28. & sqq.*, cum igitur inter priores etiam titulus 23. de Mandatis referatur, signum est, causas ejusmodi, exclusis Austregis, statim ad cameram spectare. Sed si hæc argumentatio nimium generalis subsisteret, sequeretur, idem etiam de causis *Mandatorum C. C.* (id quod nec stylus, nec Legum ratio, patitur) dicendum esse; cum hæc non minùs, quàm illa, *ad d. tit.* referenda sint; prout patet ex inscriptione ejusdem *tit.* Von Mandaten und in was für Fällen dieselbe ohne, oder mit der Justificatori

Clausul &c. 2. ait: Processus Mandatorum summarius est; in causis autem summariis non judicant austregæ; At probatio hic desideratur! Quâ enim Lege id cautum est? ubi nam limitatus juris dicendi modus iisdem præscriptus? aut potestas eorum ad processum solum ordinarium restricta? contrarium potius colligo ex O. C. de 1495. ubi in terminis: *Berühret dann die Sach verbrießte, oder ohnverbrießte Schuld, Betrangt oder Einsetzung* &c. Jurisdictio eorum extenditur ad causas *spolii, debiti guarentigati* &c. (quale est omne illud, de quo *certitudine morali* constat, quis debeat, ex qua causa, & quantum. De LUD. d. l. §. 10. n. 46. ad cas. BLUM. 5:) Quæ reverâ sunt de genere causarum summariarum. vid. CARPZ *proc. jur. tit. & art. 1. n. 48.* add. C. O. C. p. 2. tit. 28. ubi expressè sancitur: quod in causis spolii summarie procedere debeant austregæ. Regula potius est: eos in omnibus causis, *quæ sunt jurisdictionis*, judicare posse, nisi doceatur exceptio. O. C. p. 2. tit. 4. ibi: *Warum und aus was Ursach das wäre* &c. Imò huc redit prior Responsio, quod & causæ mandatorum C. C. summarie sint; vid. *infr.* §. 54. & C. 2 §. 6. Tertium fundamentum est: Quod causa mandatorum S. C. promptissimam desiderent justitiæ administrationem, quem effectum non essent consecuturæ, si talis causa nunquam non per duas diversas instantias primam scilicet austregalem, secundam verò cameralem in appellatorio, ventilanda foret. Rectè forsàn: si negatur iudicio austregali competere facultatem, *summariter in possessorio* procedendi, & causâ taliter dijudicatâ *ad executionem properandi*. De quo DD. non convenient; vid. SCHWED. *Jur. publ. p. Spec. Sect. 2. c. 17. n. 16.* Hâc verò penes austregas stante ânnæ partes tardiùs justitiam consecuturas credemus? non putem; cùm executio per appellationem suspendi non posset; ut pote quæ non datur à possessorio summario. *L. un. cod. si de mom. appell.* imò secundum quosdam ne ab ordinario quidem, vid. de LUD. *symph. conf. for. toin. 2. conf. 11. lit. B.* Et nōne magis adhuc lites protelantur? si ab initio punctus mandati *in camera*, postmodum merita causæ principalis coram *austregis*, & de hinc rursus *in camera*, *viâ appellationis* tela litis retexenda, sicque per 3. diversas instantias decertandum

dum sit. Quartam Rationem desumit ex *art. 19. Capit. Carol. Nov.* ibi: Wann auch Land-Ständte und Unterthanen wider ihre Obrigkeit Klagen führen, so sollen und wollen wir zuseherist die Ansträg in Acht nehmen, wo aber die Jurisdiction fundirt, dannoch ehe und bevor die Mandata ergehen, die beklagte Obrigkeit mit ihrem Bericht zuseherist vernehmen; ex quo loco hunc sensum elicit: Lex supponit, dari casus, ubi exclusis austregis, fundatur Jurisdictionis supremorum tribunalium, ergo id contingit in causis Mandatorum. Si enim causa ab austregis per appellationem ad archidicasteria devolveretur, superflua foret informatio, utpote quæ sufficienter ex actis prioris instantiæ hauriri posset. Intellectu sanè incongruè ab intentione Legis deducto! Cujus aperta vis (ni fallor) distinguit inter casus: ubi Jurisdictioni supremorum tribunalium *obstat privilegium austregarum*, & ubi *illud cessat*, vel ratione personarum vel ratione ipsius causæ; & quemadmodum *primo* casu Lex supponit, Jurisdictionem non esse fundatam; ita statuit, nec mandata concedi posse; posteriori verò, quia Jurisdictionis fundata est, etiam mandatis locum esse, decidit. Si enim Lex simpliciter voluisset in causis mandatorum semper excludi posse iudicium austregale; Ad quid statuisset, illud præprimis attendendum esse? Ut Lex adeò hoc sensu intellecta potius destruat, quàm confirmet MOSERI conclusionem; Quæ nec ex eo vires recipit, quod ulterius in illius confirmationem de literis informatoriis adducit; quoniam (saltem de stylo Camerali) sæpissimè etiam in causis appellationum pro informatione scribitur; 5) pergit: Si omnis causa immediatorum coram austregis semper decidenda foret, & non nisi per appellationem ad summa tribunaia deveniret, non opus fuisset, particulares regulas de processu mandatorum, in Legibus imperialibus præfigere. Verum nōne dantur casus, ubi omninò cessant austregæ; *vel ratione personarum*, vel *ratione causarum*; CRAMER *man. proc. imp. Sect. 1. C. 10. §. 20.* ita ut in his saltem via mandatorum utilis esse posset.

§. XXXI. Nullum itaque ex his omnibus MOSERI rationibus, firmum pro nostra sententia fundamentum depromere licet; quod tamen aliunde haud difficulter haberi poterit. Et 1) quidem ex

O. C. pr. 2. tit. 23. ubi Lex distinguit inter *punctum paritionis*, & *causam principalem*; illum reservavit camerae, hanc vult decidi coram Judice ordinario, in verbis: Das soll ihm an Orten, da es sichs ordentlicher Weiß gebühret ic. & per consequens, *respectu illius*, excludit aliquem judicem *ordinarium*. Quis autem ille alius, nisi austregæ? de judice enim ordinario mediatorum, in hisce causis non est quæstio; in causis immediatorum verò, non habentium hoc privilegium, Lex frustra de remissione causæ principalis verba faceret. Secundum sic instruo mandata S. C. *magis sunt imperii, quam jurisdictionis*; atqui in his causis austregarum judicium cessat; ergo &c. Major plana est; cum mandata magis *in imperando, jubendo, paritionemque sub comminatione pænæ injungendo*, quàm *juridicundo* consistant, nec ulla *in decursu juris cognitio*, sed *facti solummodò compescendi, annullandi, prohibendive* quæstio occurrat. Quæ omnia, siquidem in coërcitione potissimum occupantur, imperii magis, quàm jurisdictionis esse, palàm est. *Minoris* probationem supeditat DECKER *in vind. ad BLUM. tit. 27. n. 173.* ubi ait: „Austregæ statuum judices esse debent, non magistratus, jurisdictioni gratià ordinati, non reipublicæ gubernandi. „ Distincta enim sunt officia Magistratûs & judicis, ad quorum prius imperium spectat principaliter. *L. 215. de V. S.* Confirmatur id porrò ex verbis: zu recht fordern ic. quæ *in singulis rubrr. tit. O. C. de austregis agentium* occurrunt, & sine dubio innuunt, jurisdictioni, non imperandi potestatem austregis competere; Nec obstat *text. L. ult. §. 1. de off. ejus cui &c.* Non enim denegamus iudicio austregali omnem imperii gradum, quatenus nimirum pro *modicâ coërcitione* sumitur, & magistratibus etiam minoribus competit; Sed tantum, quatenus pro imperiosa, & excellentiore illa potestate, magistratibus superioribus solum competente, accipitur. Sunt enim sui tam jurisdictionis, quàm imperii, gradus, & quidam actus magis imperii, quidam magis Jurisdictionis *L. 4. ff. de jurisd. add. LAUTERB. comp. jur. de jurisd. pag. m. 23. litt. X. & pag. 24. pr. lit. D.* Quod si denuò reponas: etiam mandata C. C. præceptiva esse, & imperativa paritionis sub comminatione pænæ;

næ; neque tamen per hæc eadem impediri cognitionem austregalem; & in his paritionem non, nisi sub limitatione quâdam, seu permissâ reo justificatione injungi. Quæ justificatio postmodum operatur, ut causa in terminis paritionis non subsistat, sed insimul merita juris in plenariam cognitionem veniant, & sic mandata hæc in juredicundo potissimum occupentur: Unde reipsâ evenit, ut magis jurisdictionis sint; quàm imperii. Tertium deduco ex *alleg.* à Domino MOSER *art. 19. Capit. Nov.* & ad quem hic se refert §. 168. *R. I. N.* ubi Cæsar Judicio aulico, quod antea nolebat ad austregarum privilegium respicere, se verè injunxit, ut imposterum non minùs, quàm *camera*, eandem instantiam strictè observaret, *add. I. P. W. art. 5. §. 56.* atque hoc ipso, usum cameralem veterem in vim Legis noviter confirmavit, dum eundem ceu regulam, in ordine ad observationem austregarum d. consilio aulico attendendam præstituit. At vero! neque tum temporis, in camera, moris erat, in causis hujusmodi austregas observare; prout id demonstrat *dub. cam. de 1595. §. 11.* Ergo multò minùs hodiè. Et, quamvis *idem art. 19.* videatur disponere, quod privilegium austregarum jurisdictionem Cameralem impediat; *vid. §. præc.* cum tamen Lex ibi expressè non disponat, in causis Mandatorum S. C. præteritis non posse privilegium primæ instantiæ, sed solum simpliciter statuatur, illud attendendum esse, commodè restringetur ad eum sensum: Illud eatenùs attendendum esse; quatenùs ex aliis Legibus non liquet contrarium. De quo jam satis constat *per modò deducta.* Quæ prætereà huic assertioni opponi possent refutata vide *apud MINDAN. C. 12. n. 4.* ubi plurima quidem argumenta in contrarium, nec unicam tamen, pro firmanda propria opinione, fundamentum adduxit.

§. XXXII. Quemadmodum itaque tam ex praxi, quàm ex intentione Legum, certum est, in causis mandatorum S. C. cessare judicium austregale; ita non minùs extra dubium est, idem omninò attendendum esse in causis mandatorum C. C; ex regula generali: quòd illud in omnibus causis Lege non exceptis locum habere debeat; de *LUD. com. Syst. Sect. 1. §. 3. n. 6.* nullibi autem quoad.

quoad hasce causas exceptio demonstrabilis est, ergo &c. Distinguit equidem TEXTOR. *Disp. 7. th. 44.* inter austregas, *privilegiatos & Legales*; vultque, hos quidem attendendos esse non etiam privilegiatos, ex duplici ratione: 1) quoniam hi in *Lege universali & publicâ* illi in *particulari seu privatâ* tantum fundantur, adeoque putat, hos præ illis magis favorabiles esse; 2) quod personæ austregis posterioris generis munitæ, si privilegium hoc non haberent, eo ipso immediatè in camera conveniendæ forent; Veruntamen non putem hanc distinctionem admittendam esse; Tum quia adductæ hæ rationes planè non concludunt; quoad primam enim decantatum est, eandem vim esse *Legis* particularis, quàm universalis, & utramque æqualem operari effectum; Nec facit, quod privilegiati austregæ non claudantur in corpore juris; nam exinde ad summum id convincetur: quòd citatio (sicut communis est authorum glossa non fit ipso jure nullâ, sed personæ privilegiatæ saltem comparere debeant privilegium suum producturæ. Quoad secundam rursus certum est, etiam personas, legalibus austregis gaudentes, in eorum defectu supremorum Dicasteriorum jurisdictioni immediatè subjectas fore; proindeque, si legales ideo in causis Mandatorum C. C. præteriri nequeunt, ne status privilegio primæ instantiæ priventur, neque aliter de privilegiatis dicendum erit; Enim vero & horum ratio impulsiva seu finalis in eo consistit, ut personæ taliter privilegiatæ ad exemplum reliquorum statuum duplici instantiâ fruerentur; adeoque eundem etiam favorem merebuntur. Imò & ipsi austregæ legales non sunt nisi iudices privilegiati. Tum quia *p. 2. tit. 27. O. C.* omnimodè legalibus parificantur privilegiati. Nec refragatur præjudicium productum à LYNCKER *de grav. extraj. Sect. 1. §. 13. n. 11.* In causa *Hohenloß contra Straßburg* credibiliter enim hæc causa ob alias rationes, cum exclusione privilegii austregalis in camera tractata fuit, nimirum: quòd vel dicta civitas limitatum solummodò quoad certas causas privilegium habeat, vel quòd ipsa, non opponendo exceptionem fori declinatoriam tacitè jurisdictionem Camerae prorogaverit. Sublestæ fidei sunt præjudicia nec ex his regula formari poterit, de quo

quo latè DECKER *in vindic. tit. 2. n. 24. sqq. add. inf. §. 75.* Ratio autem differentiae, cur non aequè in Mandatis C. quàm S. C. cessent austregae, ex §. *preced.* petenda est; Quoniam nimirum mandata S. C. magis sunt imperii quàm jurisdictionis & ab officio magistratûs potius, quàm judicis procedunt, illa verò potissimum in iuridicundo consistunt. Quæ differentia fortè magis adæquata est, quàm quæ communiter à DD. Cam. proferri solet; qui dicunt: mandata S. C. paratam executionem, cujus incapaces sunt austregae, de fronte intentant, mandata C. C. eam non nisi remotè comminantur. Alii sic: mandata C. C. in se continent citationem, quàm non habent alia; verùm sicuti opinio prima duo principia continet, de quibus practici certant, & adhuc sub iudice lis est; dubium enim est omninò (a) an exequendi potestas non sit penes Austregas, TEXTOR. *disp. 3. tit. 88. sqq.* (b) an in mandati processu ab executione incipiatur *sup. §. 15.* ita hæc disparitas non potest esse alicujus relevantiae. Melior est secunda, & bona eo sensu: quòd mandata C. C., quia involvunt citationem, & adeò plenam discussionem causæ principalis, cum omnibus & facti, & juris qualitatibus, exigunt, magis jurisdictionis sint, quàm imperii; non tamen in eo intellectu: quod citatio hæc impediatur remoreturve illam executionem, quam suapte indole mandata S. C. important; quia, , *ut dixi*, dubium hoc omninò est atque incertum.

XXXIII. Patitur tamen modò dicta conclusio suas quoque limitationes, ità ut subindè in camera etiam mandata C. C. non observatâ Austregarum instantiâ, decernantur, idque modò duplici: Scilicet *vel per se, vel conjunctim cum mandato S. C.* Per se decernuntur; quando facti qualitates ad mandatum S. C. quidem satis qualificatae sunt, Judex tamen ob justam rationem, illud non S. sed C. C. decernit; tunc enim *ex natura surrogati* nec mandatis C. C. austregae obstabunt. Ita docent practici; TEXT. *cit. l.* Sed vellem libenter ut fortiozem asserti hujus rationem redderent: Cum enim mandatis S. C. id specialiter attributum sit, ut faciant cessare austregas; effectus ille non aequè ad mandata C. C. extendi poterit, etiamsi loco mandatorum S. C. concessa sint; cessat enim regula surrogationis, si surrogatum sit ad rem diversæ naturæ,

turæ, aut si illud, cui surrogatur speciale attributum habeat; BARBOS. *thes. loc. comm. voce subrogatum*. §. 4. Unde in hisce judiciis mandatorum C. C. exceptionem austregarum omninò attendendam esse, concludo. Imò mallem prorsus sustinere: non posse tale mandatum C. C. ab initio decerni loco mandati S. C. nisi observantia, & praxis reclamaret! quæso? quid moveret judicem, ut, S. C. mandet, si & causæ qualitas, & personarum ratio mandatum non clausulatum exigit. Judicis officium est, ut secundum legem, (in qua altum de hac surrogatione silentium) non verò secundum suum beneplacitum quidpiam decernat, & ad petitum implorantis, si id fundatum sit, justitiam impertiatur; quò respicere videtur DECKER. ad UFFENB. *Cap. 15. Subsect. 2. n. 8. ad Inf. §. 36. & 65.* Prætereà etiam in mandatis de relaxando captivo C. C. cessare austregas, ait LYNCK. *d. l. add. GAIL. 1. O. 1. n. 24.* Cujus rationem in eo consistere putat de LUDOLF *d. l. §. 10. n. 36.* quòd non à jure, sed mero judicis officio dependeant; quam diù antea exploferat DECKER. *in vindic. tit. 27. n. 174.* Ego omnem rationem in *praxin veterem* conjicio, vi cujus quandoque liberiùs in causis mandatorum processisse suprema tribunalia, satis demonstrat frequens illa *variatio*, quâ mandata hæc modò S. modò C. C. decreta fuisse, constat ex R. V. *de 1579. §. 7.* ubi tanquam defectus judicii cameralis notatur hæc variatio. Ut proinde mirum non sit, si vel propter *liberius illud judicis arbitrium* austregalis judicii ratio habita non fuerit; vel forsan ob rationem *surrogationis*; cum causæ ejusmodi *ex natura sua* ad mandatum S. C. omninò pertinerint, loco hujus tamen subinde C. C. mandatum fuerit. Poteris etiam dicere: partes non opposuisse exceptionem fori declinatoriam, & sic Cameram vi *tacitè prorogata jurisdictionis* in hisce causis cognovisse. Qualiter reipsa sentire videtur REICHW. *d. l. in not. ad C. 14. vers. mandatum de relaxando pag. m. 602.* idem dic de illis casibus, quos MIND. *C. 8. n. 15. usque ad fin.* adducit. Hodie regulariter S. C. emanant mandata hujusmodi, MOSER. *d. l. C. 2. §. 28.* adeoque sine dubio etiam dicendum est, cessare judicium austregale.

§. XXXIV. *Conjunctim* impetrantur cum mandatis S. C. ex justo connexitatis causæ fundamento, per quam immediatè fundari jurisdictionem cujuscunque judicis, noscitur *ex tot. tit. ff. de quib. reb. ad eund.* Ex dictis luculenter colligi poterit, quòdnam sit subjectum passivum, seu contra quas personas in genere mandata tam C. quàm S. C. peti, & decerni queant. Unum adhuc desiderari posset, ut scilicet porrò docerem: quænam personæ dicantur mediatae, quænam immediatae. Sed quoniam hoc absque eo notum est, aut saltem passim apud quosvis authores obvium habetur. *vid. BLUM. tit. 26. n. 39.* hinc illud malui silentio præterire, & potius in sequentibus perscrutari, quatenus contra quasdam personas in specie mandata decerni queant.

XXXV. Sit itaque quæstio: an & quâ ratione *Clericus immediatus* viâ mandatorum in supremis Dicasteriis conveniri possit? ad quam ritè absolvendam distinguo inter *mandata S. & C. C.* Viâ mandati S. C. Clerici immediati *indistinctè* conveniri poterunt; Ratio est: quia causæ ejusmodi sunt merè possessoriae, ubi super solâ quæstione facti disceptatur. *sup. §. 22. & inf. C. 2 §. 5. & 6.* in quibus Clericus coram laico rectè convenitur. *Canonistæ communiter add. GAIL. I. O. 37. n. 5. & 38. per tot. vid. tamen inf. §. 80.* Quantum verò ad mandata C. C. subdistinguo: an causa sit *ecclesiastica seu spiritualis*, an *civilis seu temporalis*, & an persona convenienda sit *A. C.* *Addicta an Romano-Catholica* Ad 1. membrum: Si convenienda sit persona prioris generis, & causa insuper spiritualis sit: Respondet *de LUD. d. 1. §. 14. n. 31.* Iquo ad 2. Si Romano-Catholica; constat, eam in causis spiritualibus exemptam esse à Jurisdictione laicali. *C. 12. de foro, comp.* idèinque dicendum est, si conveniatur ratione officii Ecclesiastici. Econtrà si causa sit temporalis seu civilis, etiam talis persona mandatis C. C. licitè constringetur. Ratio: Quia Clericus immediatus consideratur, ut *Civis imperii*; quâ talis autem immediatè Cæsari ejusque jurisdictioni subjacet; potissimum, si bona ab imperio & Imperatore possideat. *Vid. GAIL. citt. ll. & Obs. 30. per tot.* Confirmatur: quòd & Clerici ex causa fractæ pacis conveniantur. *Sandfr. de 1548. Art. ult.* & probato delicto condemnentur *GAIL. de P. P. I. C. 1. n. 12.*

sqq. add. d. Obs. 30. n. 1. § 19. Ubi contra eosdem processus super *const. de pign.* decretos esse restatur. Quid de causis feudilibus dicendum sit. *vid. infr. §. 78.* Nec officit 1) quòd mandata semper pœnarum diris confociata sint; quibus constringere velle personas Clericorum, nimis inconueniens foret. Non enim contra clericos, quâ personas Ecclesiasticas, sed quâ cives imperii, bonorûmque imperialium possessores illa pœnarum comminatio dirigitur. 2) nihil impedit, quòd Clericus non possit puniri; id enim verum est, si agatur *de pœna corporali, in patrimonio* autem etiam Clericum puniri posse à iudice laico, probat *GAIL. d. C. 1. de p. p. n. 13. § 14.* Facit, quòd mandata non omnia sint ex mero delicto, sed tali saltem, cui plerumque adhæret causa possessionis *sup. §. 7.*

§. XXXVI. Connexa huic quæstioni est alia ejusdem tenoris: an contra *Electores* imperii mandata edi possint? De mandatis C. C. non vidi quempiam dubitantem; Quæstio igitur est de iis, quæ sunt S. C; MOSER *d. l. C. 3. §. 18.* ait: *Regulariter* eos in hoc passu mitiùs haberi, ita ut contra eosdem non *tam liberè* sed saltem *pro facti qualitate* mandata decernantur; tum, quòd in imperio suprema ab Imperatore dignitatis subsellia occupent, tum, quòd propter plurimorum potentiam, si duriùs habeantur, collisiones &c. metuendæ sint. Quandoquidem verò nec præfata *dignitas*, eosdem ab imperiali Jurisdictione eximit; nec etiam cum fundamento aliqua *collisio* ab iis timenda est; Cur enim ad indecorum hocce remedium confugiant illi? qui ipsi leges publicas, secundùm quarum dispositionem hoc procedendi genere contra se uti jubentur suprema Dicasteria, accedente reliquorum statuum, Imperatorisque suffragio ceu authores principales condidère; & sic vicissim easdem vel in totum rursus abrogandi, vel saltem prohibitu mitigandi, suppositis supponendis potestatem habent, adeoque remedio statui eorum magis congruente sibi consulere queunt. Hinc concludo: *in regula* contra E. E. non minùs, quàm reliquos imperii Status mandatis S. C. locum fore; nec *particulares facti circumstantias* exigo; præcipuè, cum *in O. C. p. 2. tit. 23.* indistinctè intimeretur, contra quosvis jurisdictioni camerali immediate

diatè subjectos, nullâ factâ personarum differentiâ, mandata decerni posse; in verbis generalibus: Zwischen den Parthen an das Cammer-Ger. gehörig etc. Praxin tamen aulicam non disputavero. *vid. §. sq. sub fin.*

§. XXXVII. Illud sanè mirandum! quòd alii non Electores modò, sed & *Principes singulos*, à jurisdictione supremorum tribunalium, *in causis mandatorum*, immunes proclamant; ità HARTMAN *de usu limit. mandat. S. C. §. 10. pag. 24.* ait: contra EE. & PP. imperii non, nisi rescripta, eaque sine poenâ valere. Quin imò CRAMER *d. l. Sect. 1. C. 8. §. 4.* non veretur id ad omnes *Status* imperii porrigere: fundans se in verbis O. F. A. *tit. 6. §. 11.* Es sollen Vermög der Reichs-Satzungen jederzeit gerichtliche mandata, oder nach Umständ der Sachen und Personen, rescripta, erkannt werden etc. & absque ullo fundamento Ly und Personen ed interpretans: quasi necessariò rescripta concedenda essent, si contra P P. & Status imperii actio intentanda est. Quæ interpretatio nimium utique probaret; & quidem: vel quòd non nisi contra *solos nobiles immediatos*, mandata emitti queant, quæ probatio praxin & jus universum inverteret; vel, si hos quoque cum HYPOLIT. à TREISBACH in seinem ohnvorgr. Bedencken, die Reichs-Rittersch. betr. in classen statuum numeraremus, sequeretur: *planè cessare* hæc remedia. Alium prorsus sensum lucrantur dd. verba O. A., alia Legis intentio est; Vult nimirum: in casu, quo petitur rescriptum cæsareum, & causa ad mandatum (intellige S. C.) qualificata est, nec *qualitas personarum jurisdictioni aulicæ resistit*, ceu id docent. verba: Und die Jurisdiction gnugsam fundirt; vel mandatum vel rescriptum concedi posse; cùm autem hæc qualitas in eo consistat: An persona convenienda gaudeat privilegio primæ instantiæ, nec ne; proinde Legis sensus erit: Si & factum satis qualificatum, & quoad personam conveniendam austregæ cessent, sicque fundata sit jurisdictio aulica, electivè vel mandatum vel petitum rescriptum concedi posse; Si verò causa saltem ad mandatum qualificata sit, jurisdictioni tamen aulicæ obstat privilegium austregarum, præcisè mandatum decerni debere; hujus etenim viam non impedit privilegium illud; *sup. §. 29.* Impedit tamen

amen viam rescripti; Siquidem nullibi apparet vim tantam huic remedio attributam esse, ut austregas cessare faciat. Quamvis id velle videatur de *LUD. d. l. Sect. 1. n. 18.* Cujus assertum de eo saltem casu verificabitur, si pars provocata remedio huic non opposuerit fori declinatoriam; atque adeò *tacitè* d. privilegio renuntians, jurisdictionem aulicam in se prorogaverit. Quapropter opinio CRAMERI tantò minùs sustineri poterit, quò magis insuper eidem resistit generalitas illa *O. C. §. præc.* laudata; Cui ipsi Status nec minimum *in monitis suis ad O. de 1556. & 57. vid. de LUD. in app. 1. ad Comm. Syst. pag. m. 70.* obmoverunt, & hoc ipso usum Mandatorum contra se approbârunt. Concludo igitur non posse cæteris paribus actori invito in locum mandati S. C. aliud genus processuum obtrudi, neque in Camerâ *add. sup. §. 33. vers. officium judicis &c.* neque in aulâ Cæsareâ; nam communis utrique judicio lex est *d. O. C. vid. O. J. A. tit. 2. §. 4.* Etiam si persona conventa sit de numero EE. vel PP. sive alius quisve Statuum. „ Nisi aut *Cæsari ejusve consilio*, illam adjudicationem, an mandatum vel rescriptum edendum sit, *suo arbitrio* faciendam, modumque jubendi, votandi, admonendi, ceu summo premo per imperium judici & simul magistratui, *ab austregis*, nisi præcisa id exigat necessitas, *libero futuro*, adscribi possit, „ sicut in terminis habet. *DECK. ad UFFENBACH C. 15. sub sect. 2. n. 8.*

§. XXXVIII. Ab aulicis scriptoribus potissimum sustinentur opiniones modò deductæ, propter affine, & vix non commodius in aulâ obtinens remedium rescriptorum. Quare autem inter Cameralistas *BLUM. cit. l. n. 38.* statuatur: In Camerâ contra *Imperatorem Statusque Imperii non temerè mandata C. C.* concedenda esse, non video; Si enim *motus respectu personarum* hanc cautelam suggessit, profectò in vanum laboravit. Vel enim Status illi habent suos austregas, vel non; si prius, hi attendendi sunt; *supra §. 32.* si posterius, certè mandatum denegari non poterit. *§. præc. sub fin. & §. 33. sup.*

§. XXXIX. Quantum verò *ad Imperatorem*; dicendum omnino contra eundem neque C. neque S. C. mandari posse. Libe-

Libera namque & in totum exempta est ejus majestas à jurisdictione supremorum tribunalium; Particularem enim sibi judicem constituere Imperatores, causasque suas civiles cognitioni Comitum Palatini subjecere. *A. B. C. s. §. fin.* Sed nunquid? sicut Imperator Legibus fundamentalibus tenetur, BUXTORFF *in Diss. ad A. B. conc. 7. per tot.* ita etiam jurisdictioni, supremis tribunalibus ex dispositione illarum in omnia membra imperii competenti, subjicietur? R. Imperatorem non teneri dd. LL. nisi quatenus per *pactum* ad earum observationem sese obligavit; At verò dici non potest, illum in hoc puncto iisdem sese obstrinxisse, qui potius, dum vi *A. B. d. l.* peculiare sibi judicium constituit, aperte declaravit, se nolle judicari ab hisce Dicasteriis. Idem dico de AUGUSTA per *L. princeps 33. de LL.* & de Rege Romanorum, quia hic Imperatori vix non par est & dignitate, & potestate, saltem *potentiâ & certis casibus* exercendâ. SCHWED. *J. publ. p. Spec. C. 3. §. 8. & 9.*

§. XL. De *Regibus Bohemia* non dubito, quin & contra eos mandata emitti possint. Hos enim ab Imperatore seu judicio aulico citatos & judicatos fuisse, demonstrat BUXTORFF *ad A. B. tb. 88. in fin.* quem interim vide. Secus dicendum de *Archiducibus Austriae, Ducibus Burgundiae & Lotbaringiae.* Qui per specialia privilegia à jurisdictione summorum Dicasteriorum in totum eximuntur. Quare autem olim speciatim de Austriacis dubitatum, atque per majora conclusum fuerit, in causa *Würtemberg contra den gefangenen Pfarr-Herrn von Nordweil. pignor. 1566.* partitionem iis injungendam esse, REICHW. *d. l. Cap. 5. de const. pign. pag. m. 464.* aliis judicandum relinquo; Puto tamen in hac causâ concurrisse punctum fractæ p. p. quo casu nemo, utcumque *privilegiatus*, jurisdictionem cameralem declinare potest. GAIL. *de p. p. lib. 1. C. 11. n. 2.* adde ad hanc quæst. DECK. *ad Obs. anti-mar. 101.*

§. XLI. Si quæras ulterius: an, & quatenus *subditi* contra *suos dominos* mandata sperare possint? R. omnino etiam subditis ad ea, tam quæ sunt C. quàm S. C., viam apertam esse, non tamen, nisi sub limitatione §§. *sq. 43. 44. & 45.* deducendâ; ut nimirum

mirum *prævia* à Dominis *informatio* exigatur. Quamvis enim Status imperii in *monitis suis ad O. C. A. 1556. § 57.* exhibitis, inter cœtera vehementiùs sollicitârint, ne ulla *subditis* & *vasallis* contra se, ceu Dominos, mandata S. C. concederentur; *vid. de Lud. in app. 1. ad comm. Syst. pag. m. 70.* Cùm tamen & Domini illi facta juri contraria, adeoque per superiores compescenda, subindè committere possint, *MIND. d. l. C. 13. n. 6.* adeoque Collegium Camerale desuper consultum responderit: Se non videre, quâ ratione *subditis* & *vasallis* commune hoc juris beneficium adimipossit; res in antiquo statu permansit, & salva spes *subditis* relicta est, fore, ut in casu *veræ* oppressionis hisce remediis subleventur.

§. XLII. Quandoquidem verò vel iusta *præsumptio* factum à Dominis commissum ab atrâ, & inexcusabili illa injustitiæ notâ multùm relevans, vel *subditorum* notoria in quodlibet genus malitiæ *proclivitas*, & effrenis *libido*, quæ eos, fiduciâ mandatorum suffultos, aut ad nefandum crimen *rebellionis*, aut ad coeptæ saltem *inobedientiæ* augmentationem, posset perducere; moderationem quandam efflagitârunt. Hinc jam olim in hisce causis obtinuit, ut subindè, ante processuum concessionem, *prævia* à Dominis *informatio* exigatur. Quæ tamen exactio, cùm legali sanctione præcepta nondum esset, à mero judicis lubitu dependebat. Ceu videre est ex *R. J. de 1530. §. 92. & 93.* Postmodum verò *R. J. de 1594. §. 79.* primâ vice *legaliter* statutum est: *Daß solche und dergleichen Mandata denen unmittelbaren Unterthanen, nicht leichtlich erkannt werden; Qui passus posthâc insertus fuit C. O. C. p. 2. tit. 25. §. 3. additâ clausulâ: sondern vorhero um nothwendigen Bericht gelanget werde; de cujus clausulæ auctoritate tamen, cùm originali non concordet, dubitari posset. Interim hæc eadem clausula repetita fuit in §. 105. R. I. N. in verbis sondern vorhero um Bericht schreiben; Concordat art. 15. & 19. Capit. Nov. CAROLI VI. sup. §. 30. vers. quartam rationem. add. Capit. LEOPOLDI art. 18. & JOSEPHI art. 17. Ut tamen hæc limitatio seu moderatio locum inveniat, requiritur (æ) ut *subditi quâ tales*, i. e. in causis ipsam subjectionem & superioritatem mutuò respicientibus, ut sunt causæ collectarum contributionum &c. *vid.**

vid. Capit. nov. art. 15. § 19: agant; (β) ut Dominus sit *indubitate proprius*. Unde fallit si agatur v. g. ex causâ debiti &c: Item si subditus agens prætensum Dominum pro superiore non agnoscat. MOSER *d. l. c. §. 20. § 21.* quod ultimum tamen non admiserim nisi in casu certo: In dubio enim magis pro asserente se dominum esse, quàm pro negante subjectionem, præsumerem.

§. XLIII. Nimiùm generalis fuisset sola dispositio statuens: ut *non facile* (nicht leichtlich) mandata concederentur; unde suos quoque limites tam *in d. R. de 1594.* quàm in posterioribus legibus consecuta est; Cùm enim mandata ante *R. N. de 1654.* ad nudam actoris implorationem concederentur; id saltem singulariter in causis subditorum *per sæpe cit. R. de 1594. §. 79.* sancitum est: ut subditi narrata sua verisimiliter probarent. Postquàm autem vigore *d. R. N. §. 79.* id universaliter, etiam ad non subditos, extensum fuit, tandem *in eod. R. §. 105.* quoad causas subditorum, rursus fuit particulariter statutum: ut ante mandatorum concessionem nunquam non literæ informatoriæ præmitterentur. Quod demùm *in Capit. nov. d. art. 19.* eòusque porrò dilatatum est: ut etiam si ex transmissa informatione appareret, justam esse mandati concedendi rationem; subditi nihilominus ad debitam obedientiam Domini præstandam adstringendi sint. Effectus harum literarum est; ne Domini *inauditi* ad unilateralia, partiaria, & ex impio plerùmque in lites pruritu provenientia subditorum petita, vi Mandatorum *ad quid faciendum compellerentur*; sed potius hoc modo plenam facultatem consequerentur, judicem, mediante genuinâ facti enarratione, & sincerâ omnium circumstantiarum expressione, melius informandi; idque ab initio: quod aliis non nisi in decursu processûs permissum est. Unde informatio hæc non aliter, quàm deductio exceptionum sub- & obreptionis, comparata sit, i. e. non in juris, sed facti solummodò demonstratione consistat, oportet. Finis est: ut per has Judici liqueat, num justa sit litigandi causa subditis: vel an merâ petulantia incitati suprematribunalia infestent. De praxi aulica, circa hanc materiam, testatur MOSER *C. 2. §. 25.* totam plerumque causam per literas

in- & contra informatorias tractari. De camerali verò id non admittit de LUDOLF. *Sect. 8. §. 2. n. 17. sub fin.*

§. XLIV. Necessariò igitur vi prædictarum constitutionum ante concessionem processuum subditis contra Dominos emittendæ sunt literæ informatoriæ; Sed anne tanta est illa necessitas, ut absque nullitate processûs omitti nequeant? negant id DECKER in *proc. inform. C. 3. pag. 59. vers. non dubito*: & cum BLUMIO BOCKEN *tit. 34. n. 77.* ex ratione: quia nullibi *absolutè & sub pœna* nullitatis illæ literæ præcipiuntur, sed in *verbis tantùm modificantibus*: nicht leichtlich erkennen, sondern vorher um Bericht schreiben; quæ non excludunt arbitrium judicis. Ita ut hic eo saltem casu ad earum emissionem non teneatur: „ Si narrata supplicæ „ tam sint enormia, tamque manifestò probata, ut calumniæ me- „ tus contra actorem nullus observetur. „ Interim de *stylo & praxi* testatur DECKER: Cameram sine prævia earum emissionem subditis nunquam processus impertiri.

§. XLV. Veruntamen (salvo illius judicio) non in *stylo* tantùm, sed & in *Legibus, earumve rationibus* (præcipuè quoad *mandata S. C.*) contrarium quàm maximè fundatum reperio. Voluerunt siquidem 1) ordinationes imperii in causis subditorum, propter justam præsumptionem pro Dominis militantem, singulare quid inducere; §§. *præc.* Quæ legum intentio minimè adimpleretur, nisi eas absolutè necessarias esse diceremus. Neque enim in solis vocabulis: nicht leichtlich; ceu nimium *generalibus*, quidpiam particularitatis latere potest, §. *præc. 43.* præcipuè cùm hodiè (post recessum novissimum) etiam in reliquis non subditorum causis *mandata non facile* concedenda, *inf. §. 49.* et in defectu sufficientis probationis potius deneganda sint; de *Lud. d. l. Sect. 2. §. 2. n. 4.* 2) Certum est: vigore *R. I. de 1594. §. 79.* ideò in causis subditorum necessariò requisitum fuisse, ut narrata verisimiliter probarentur, quia id per verba: wann nicht die narrata verisimiliter probiret; expressè sancitum fuit. Per hæc enim nimia illa generalitas, particulæ nicht leichtlich, limitata, & legis intentio specificè declarata est. Ergò cùm hæc eadem limitatio & specifica legis intentio in *R. N. §. 105.* per verba: sondern vorher

hero um Bericht schreiben satis declarata fit; Consequens est: hodiè non minùs necessariò literas informatorias emitti debere, quàm necessaria olim erat narratorum probatio; adeò ut concessio mandatorum S. C. omisâ hâc informatione, ceu actus contra legis dispositionem gestus, sit ipso jure nulla *arg. l. 5. C. de LL. 3)* quia (*ut ex dictis patet*) hæc informatio se habet per modum *formæ substantialis* causas subditorum, ab aliis non subditorum *distinguentis*; Quâ non servatâ actus redditur nullus. *MENOCH Conf. 177.* 4) Quod *vi prædict. LL.* mandata subditis concedi non debeant, nisi juris præsumptio, pro factis Dominorum militans, quâ hoc ipso factum eorum aliquatenus justificatur, priùs per probationem contrariam *evidentem* enervata fuerit; *evidens* autem probatio, parte alterâ nondùm auditâ, dici non potest; etiamsi ab unâ parte momenta gravissima in ejus confirmationem producta fuerint. 5) Facit aperta decisio *C. O. C. d. l. §. 3.* ibi: um nothwendigen Bericht *zc.* Quæ verba satis necessitatem hujus informationis arguunt; Et, si fortè in hoc passu *vim decisivam* huic legi negaveris *vid. sup. §. 42.* Id tamen negare non poteris: hanc declarationem saltem ad interpretandum *d. §. 105. R. N.* multùm conferre; adeò ut, sicut ibi disponitur, necessariò informationem exigendam esse; ita eam necessariò etiam in hoc Recessu præcipi, intelligendum sit. 6) Denique absoluta hæc necessitas omnium probatissima redditur *ex sæpe cit. art. 19. d. Capit. Nov. in terminis*: Bey dessen, (i. e. informationis) Hinterbleibung ihnen verstattet seyn solle, solchen Mandatis keine Parition zu leisten *zc.* ex quo *nullitas processûs, omisâ his literis, suboriens* palpabilis redditur; Quam nisi lex supponeret, paritio omninò præstanda foret. Videtur hanc assertionem mecum fovere de *LUDOLF cit l. n. 48. cas. BLUM. 2. & MOSER. d. Cap. 2. §. 19. in not. sub n. 1.* ubi habet: has literas non pro ratione circumstantiarum, sed simpliciter necessarias esse. Ne tamen intereâ, dum pro informatione scribitur, nimium premantur subditi; consultum esse, notat *Mos. d. l. n. 32.* ut insimul cum informatione etiam *inhibitio temporalis* emittatur; Id quod quoad *Cameram* in claro textu *R. V. N. de 1713. §. 11.* fundatum est.

§. XLVI. Quis prætereà *propriè subditus* dicatur, *vid. remis-*
se Anonim. sub nomine GERMANI PHILOPARGI Kluger Beamte
 p. 2. tit. 40. §. 7. & BLUM. cit. l. n. 80. ad sup. cit. grav. stat. ad
 O. C. apud de LUDOLF. pag. 69. app. 1. *Vasallum* tamen in no-
stra hypothesis, & in ordine ad mandata non nisi præviâ informatio-
 ne decernenda, sub hâc voce venire rectè negat BLUM. d. l. cujus
 assertio exinde satis comprobatur: quòd subditum propriè faciat
præstatio homagii, idque vel quoad *personam* vel quoad *rem*; *Vi-*
triar. 7. Fur. publ. lib. 3. tit. 19. n. 1. sqq. Quod non præstat
 Vasallus: sed tantùm vasallagium; vi cujus *fidelitatem* non obe-
dientiam promittit. Non equidem nego vasallum quoque sub-
 ditum esse, quatenus vox illa *in sensu generaliore & latiore* acci-
 pitur; *vid. MAGER Advoc. arm. C. 76. n. 218.* Petitio enim inve-
 stituræ subjectionis signum est. CRAVETT. *Cons. 615. n. 6.* & sub-
 ditus est, qui cogitur pati iudicium, & superior qui iudicat, ME-
 NOCH. *Cons. 21. n. 10.* At Dispositio nostra correctoria est, &
odiosa actoribus; adeoque ultra expressa Legis verba non exten-
 denda, sed strictè potius interpretanda est. Quare non obstat
 1) quòd Status in *monitis suis saepe cit.* petierint, ut nec *subditis*,
 nec *vasallis* imposterum mandata concederentur coniungendo
 verba: *Unterthanen und Vasallen. sup. §. 41.* Non enim specia-
 lis itidem dispositio, quoad vasallos emerfit, quàm quoad sub-
 ditos. Si 2) forsàn per verba *R. I. de 1594. §. 79.* denen unmit-
 telbaren Unterthanen; Subditum talem intelligas, qui quoad *per-*
sonam immediatus quidem imperii subditus, quoad feuda autem
 à Statu aliquo inferiore possessa, & sic ratione vasallagii, huic ceu
 Domino directo subiectus foret, nihil evinces! Siquidem passus
 hic de immediato, quoad *bona allodialia*, & ratione *homagii* alte-
 rius superioritati subiecto, fors intelligenda erit. *J. P. W. art. 5.*
§. 28. Præcipuè si sint talia bona quæ absque vinculo subiectio-
 nis possideri nequeunt, aut si in territoriis clausis sita sunt; ubi nul-
 lus est vasallus qui non simul sit subditus.

§. XLVII. Non ignobilis etiam quæstio est: An contra posses-
 sores Mandata S. C. emitti possint? ad quam brevissimè Responder
 de LUD. illud fieri non posse, nisi in casu *vitiosæ possessionis*, i. e. Si
 posses-

possessio violenta, clandestina aut legibus contraria est. d. §. 10. n. 46. Negat enim, vim tantam esse mandatis, ut quempiam de possessione dejiciant, *ibid. n. 31.* Sed cum in hisce causis non quaeratur de possessionis qualitate: an nimirum possessio *in legibus*; i. e. *jure fundata, sup. §. 21. vers. non enim*, sed cujusnam possessio saltem magis colorata sit? Sunt enim hae causae remedia possessorii summariissimi; *infr. §. 6. C. 2.* Proinde (salva rectius sentientium opinione concludo) etiam in casu *non vitiosae possessionis* mandata contra possessores rectè emitti. Accedit, quod interdictorum loco sint hodierna mandata *sup. §. 4.* ita ut pluribus etiam casibus mandari possit, quàm olim interdici. *sup. §. 8. pr.* Quae utique etiam contra possessores dabantur. Fac quaeso casum ex interdicto quorum bonorum: Titium successorem ab intestato, possidere bona haereditaria, in quibus Sempronius vi testamenti nullo vitio visibili laborantis, haeres scriptus est: Hujus possessio omninò justa esse potest. *L. 20. §. 13 ff. de haered. pet. & tamen suppositis supponendis, non video, cur contra Titium, haereditatem restituere nolentem, mandari S. C. nequeat? arg. O. C. tit. 25.* cum & casus talis sit, quo de jure communi à praecepto inchoari poterat, & utique factum injustificabile subesse incipiat, si quis renuit restituere id, quod leges saltem *in possessorio* ad alium pertinere volunt. Id quod confirmatur per assertum ACHILL. PERS. *de adip. possess. & quor. bon. n. 362. 463. & 488.* ubi ait: posse hoc casu à judice haeredem scriptum parte alterâ inaudita in bona immitti. Scio equidem *ex L. fin. Cod. de ed. D. Hadr. toll.* regulariter citationes peti & decerni. Ast nec irregulare quid fore, crediderim, si cæteris paribus, mandata concederentur. Sicut in simili casu eines ledigen Unfalls contra possessores mandata immissorialia decerni habet MOSER. *d. l. C. 2. §. 102.* Sic quoque in causis pignorationum mandata revera contra possessorem emanant; dum enim pignorans, sibi *privativè* possessionem competere asserens, vi horum mandatorum adstringitur, ut pignorum simul in compossessione patiatur, omninò in sua possessione turbatur. Ad rationem dubitandi. &. eam tum obtinere: Si possessor, contra quem mandata petuntur, se fundat in titulo tali,

qui per magis coloratum non eliditur. ACHILL. PERSON. d. l. Atque hic sit terminus eorum, quæ de subiecto dicenda erant.

§. XLVIII. *Objectum* mandatorum (quatenus in concreto: pro ipsa actione in iudicium deducendâ sumuntur) *sunt causæ si- ve facta inter partes controversa super quibus ceu juri contrariis mandata emittuntur.* Quemadmodum autem facta hæc vel ver- santur circa possessionem, vel circa proprietatem, aliudve jus si- mile; principalia cujusvis actionis objecta: ceu id ex principiis Scholæ theoreticæ tit. 7. §. 3 ff. de act. notum est; ita pariter mandata nostra vel *causam proprietatis, vel possessionis* pro objecto habent. Hæc principaliter ad mandata S. C., illa ad clausulata pertinet; sup. §. 22. §. inf. §. 54. it. C. 2. §. 5. §. 6. Proinde- que cum plures causæ naturâ suâ ad petitorium, quàm possessorium tendant, tandem vel ex hoc solo profluit veritas asserti LUDOLFIANI d. l. n. 8. Quod nimirum *latius pateat objectum man- datorum C. C. quàm S. C. i. e. in pluribus causarum figuris C. C. mandari possit, quàm S. C.*

§. XLIX. At verò! nec in omnibus causis possessoriiis, nisi id, *ve evidens injustitia, aliave facti qualitas*, aut urgens ratio exigat, mandata S. C. locum sup. §. 14. inveniunt; nec in singulis causis peti- toriis mandata C. C. emitti queunt! Quoad hæc quidem GAIL. 1. „ O. 19. n. 4. asserit: „ Bonos iudices hæc citandi formâ uti solere. „ Quoad illa autem aliter LL. disponunt; universalis enim in O. C. p. 2. tit. 23. cautela suggeritur: ad ea *non facile* descendendum esse; ibi: *Daß die Mandata nicht anders dann mit Einverlei- bung Clausulæ justificatoriæ erkannt werde.* Ex ratione ipsi legi incorporata: quia nimirum processus ab executione non est in- choandus. *Strictior* namque & *magis absoluta* inest mandatis S. C. parendi necessitas (pro quâ hîc vocabulum executionis poni- tur sup. §. 15. vers. *queis non minori*) quàm clausulatis inf. §. 82. ut adeò non ita facile ad illa, quàm ad hæc perveniendum sit. In sequentibus igitur demonstrandum mihi erit: Quòdnam factum, aut quæ causa vel ad mandatum S. vel C. C. qualificetur. Id quod, si per enumerationem facti, aut causæ cujusvis *in specie* efficere præsumerem, operam omnem perditurus essem: Melius id per *regulas generaliter positas* edocebitur. §. L.

§. L. Ut tamen præambula quædam cognitio habeatur, quàm diversa sit negotiorum factorumve natura, aut qualitas; Sciendum est: Aliqua negotia *adèd juri contraria esse, ut injustitia rei, vel injuria actori illata, aut inferenda, confestim eluceat; jurisque regula, sub quam incidunt, tam clarè, simpliciter & illimitate desuper decideret, ut judici illius applicationem taliter præcisè fieri debere, nec sub ullis circumstantiis aliter fieri posse, certum & evidens appareat; & sic jus in hypothesis certum sit; alia verò juri etiam contraria sunt, at ejus tamen indolis, ut juris applicatio, tum propter circumstantiarum, quæ in factò subesse possunt, varietates tum propter limitationes aut exceptiones diversas, quas juris regula, negotio applicanda patitur, taliter præcisè fieri haud debeat; ita ut hoc modo jus in thesi solum certum sit.* Diversitatis hujus effectus porrò est: ut quoad hæc reus omninò audiendus sit, non itidem quoad illa. *vid. sup. §. 14.* Sic jura simpliciter, & absque limitatione vetant: possidentem nec vi aut clam turbato; sed unusquisque jure experiatur. *J. P. W. art. 1. §. 2.* Jam fac casum: contra hanc juris dispositionem Titius me ex bonis hucusque b. f. possessis de facto vult expellere, asserens forsan: se horum bonorum legitimum dominum, vel jure hæreditario, aliòve titulo effectum esse; Hoc casu cùm jus in hypothesis certum sit, contra inauditum Titium rectè proceditur *arg. d. §. 14. sup.* & sic absque dubio mandatum de non offendendo, aut turbando S. C. impetrare petero, *vid. infr. §. 68. & 69. Mos. d. l. C. 2. §. 25. Cocc. d. n. 41.* Quamvis mandata de non turbando pro facti circumstantiis etiam S. C. decernantur. *inf. §. 56.* Eidem enim jus certum, & illimitatum, quod prohibet vim possidenti fieri est applicabile; Nam licèt turbator Titius, fortè pro se jus titulúmve habeat, imò verus Dominus sit; desuper tamen non in possessorio, sed petitorio, dijudicandum erit, adeoque nec per exceptiones illas factum colorabitur, cujus sola quæstio in eo consistit: An reverà Titius viâ facti jus sibi quæsiverit? Hoc enim verificato, hoc ipso certum etiam est, illud injustum esse. Sic pariter sunt alia quædam negotia, quæ vel *propter moræ periculum, vel damnum irrepabile, vel bonum publicum, statim compescenda sunt.* In quibus quoque S. C. mandari poterit. *inf. §. 55.*

§. LI.

§. LI. Econversò jura quoque jubent: *possessionem, quam vi occupasti*, vacuum restitue; jam detur casus: Fundum Titii à Mævio vi occupatum esse; Hoc casu, jus in thesi solùm certum est; est enim juris regula, facto huic applicanda, suis adhuc limitationibus obnoxia, cessâtque in casu: quando expellens, jam antè expulsus, nunc antiquam suam possessionem incontinenti recuperavit; quo super ad habendam hypotheticam juris certificationem, omninò necessum est, ut Mævius audiatur; qui oppositâ hâc exceptione, judicem in aliam certè partem deflectere poterit, quàm quò solâ assertione actoris inclinatus fuisset. Adeoque nonnisi mandatum de restituendo C. C. sperandum est. *arg. C. O. C. p. 2. lit. 25. §. 11. & 12.* Quamvis hodiè mandata restitutoria etiam S. C. emanent. de LUD. d. l. n. 33.

§. LII. Quibus ita præmissis regula tandem formanda erit, quæ purè demonstret, quandonam pro diversa hâc qualitate negotiorum vel C. vel S. C. mandari queat? Magnoperè in hoc passu variant authores, & quot capita tot ferè sunt sententiæ. LL. quidem habemus docentes, quando mandatis S. C. locus sit; at de mandatis C. C. altum est silentium, vel non nisi obscura dispositio. BLUM. tit. 34. n. 54. postquàm aliquot casus speciales seu potius rubricas mandatorum C. C. advexisset, tandem ad usum quotidianum ablegat novitios practicos; n. 38. autem hanc regulam sistit: *nisi vel factum ad processum summarium per se qualificatum sit, vel atrocitatem conjunctam habeat, non faciliè mandata C. C. decerni debere.* TEXTOR. ècontrà d. l. tb. 27. simpliciter statuit: *mandata C. C. regulariter decerni posse, dummodò vel ob qualitatem causæ, vel personarum conditionem nullum deprehendatur in Magistratu mandante repugnantia.* Cui concordare videtur opinio de LUD. d. l. n. 8. qui postquàm dixerat: 4 esse genera mandatorum S. C. tandem nimis generaliter subjicit: C. C. etiam in aliis mandari potest. *Vid. tamen eund. alibi n. 27.* ubi opinionem BLUMII amplexus est.

§. LIII. Sed nec placet sententia TEXTORIS, non separantis causas citationum & mandatorum C. C. nec BLUMII facti atrocitatem requirentis. Factum enim atrox, quid est aliud, quàm, quod

quod nullo juris colore defendi potest? id quod potius mandatum S. C. merebitur. *vid. §§. sqq.* Quodsi reponas: etiam mandata C. C. ad facti viam compescendam comparata esse; SCHILTER ad *ff. de interd. §. 1. 5. & 6.* non stringes! Enim verò exinde concludendum non est: ergò ad mandatum C. C. requiritur factum atrox; dantur enim facta, quæ, quamvis atrocita non sint, compescenda tamen veniunt; sed non, nisi cum causæ cognitione. Imò ne ad mandata S. C. quidem præcisè facti atrocitas requiritur; centrum enim illius est factum injustificabile, quod sine atrocitate haberi poterit. de LUD. d. l. n. 48. ad cas. BLUM. 2.

§. LIV. Alia igitur regula mihi concipienda erit. Quæ sit: *Toties ad mandatum C. C. causam qualificatam esse, quoties factum apparenter, & in thesi quidem juri contrarium, in hypothesis tamen adhuc justificabile, & causa insuper ex se summaria est.* Consult. Cam. de 1596. ad 41. dub. Rationem hujus asserti subdo: quia causa taliter comparata, neque ad processum Mandati S. C. factum omninò injustificabile requirentis, qualificata satis, neque citationis pertinet; utpote quo causæ ordinariæ peraguntur. Ergò ad illum qui est mandati C. C. quarta siquidem processûs primæ instantiæ species in Camera non datur. Unde in consilio aulico, causam eo modo comparatam, etiam *viâ rescripti*, quæ à processu mandatorum C. C. parùm differt, Unterr. von höchsten Reichs Ger. Disc. 2. C. 2. §. 6. pertractari posse, existimo. Dixi notanter: *& causa summaria est*; per quæ verba non requiro, ut causa possessorio-summaria sed saltem, utcunque petitoria, talis sit, quæ quoad processûs formalia celeritatem quandam exigit. Id quod contingit, quando in causis ex se ordinariis, vel *varietas temporum, vel personarum circumstantiarumve ratio summariter*, i. e. omissis solennibus processûs ambagibus, procedi suadet. Prout colligo ex CARPZ. *proc. iur. tit. & art. 1. n. 56. sqq. add. inf. C. 2. §. 5. & 6.*

§. LV. Constat proindè, quænam causæ objectum Mandatorum C. C. constituent. Major autem dubitatio est, circa ea, quæ S. C. petuntur, neque enim per dispositionem legalem O. C. omnis difficultas exhauritur. Casus *ibi p. 2. tit. 23.* referuntur 4.

Quorum primus est: *Si factum contra leges civiles vel constitutiones imperiales tam directè tendat, ut (suppositâ facti verisimilitudine) statim sine ulteriore cognitione judici liqueat, nullas pro reo exceptiones stare posse, quæ ita excusetur, ut minus injustum & pænâ dignum videatur: add. infr. §. 57.* Talis est prohibitio: ne latrocineris, ne quem offendas cum injuriâ, ne bona litigiosa alienes, lite pendente quid attentes &c. Si quod igitur factum contra has regulas commissum fuerit, desuper S. C. justè mandabitur: v. g. Inhibeo tibi, ne Titium, contra quem, prout ipse verisimiliter probavit, injustam offensionem moliris, offendas; verbis nimirum negativis concipiuntur mandata inhibitoria, affirmativis verò mandata restitutoria & similia; *sup. §. 16. pr.* qualia sunt: in casu *auth. Navigia cod. de furt.* ut bona naufragorum restituantur, item ut restituantur bona furtiva, à Magistratu penes furem deprehensa. e. g.. Mandato tibi ut bona Titii, quæ, prout ipse verisimiliter probavit, à se furto ablata, injustè detines, illi restituas. Huc pertinent mandata demolitoria ex edicto *de N. O. N.* attentatorum revocatoria &c. Secundus casus est. *Si damnum irreparabile metuendum sit.* Tertius, *si factum in perniciem Reipubl. tendat.* Quartus denique: *Si causa moram non ferat.*

§. LVI. Singuli hi collectivè sumpti, efficiunt 4. illos casus legales vexatissimos, qui recepto usu loquendi vocantur: Die 4. Scilicet atque regulas quasdam denotant, quæ, si facto contingenti accommodabiles sint, sine dubio mandatum S. C. desuper impetrabitur. Præter quos tamen & alii adhuc casus dantur qui æquè legales, & ceu regulæ quædam considerandi sunt; *De quibus agatur inf. §. 68. sqq.* Quo antequàm perveniamus, juvabit, aliquot adhuc quæstiones de his 4. casibus elucidare, atque præ primis eò inquirere: Quousque generalitas casus primi (quam nimiam esse prætendit Coccej. *d. l. n. 24. sqq.*) sese extendat?

§. LVII. Ratiocinatio præfati Auth. sequens est: Si verba casus primi tam *generaliter, & crudè prout jacent*, capi deberent, nihil absurdiùs ferri potuisset; sequeretur enim contra praxin (vi cujus mandata restitutoria C. C. de non turbando autem S. C. eduntur.) Vel ex omnibus interdictis (Si nimirum factum cer-

tum

rum est.) *æqualiter S. C. mandari* debere; quia nullum est interdictum, quin, quod eo continetur *per se, ipso jure, imò ipsâ naturâ*, jussum vetitumve sit, adeoque pertineat ad regulam der 4. §all. Vel *ex nullis*: Si factum incertum est; jus enim putat semper certum esse. Utut autem hic casus primus generalis est, magis tamen generalis est argumentatio Cocceji: Enim verò habet suos à Lege limites casus iste, quos ipse non observavit. Siquidem ad eundem non sufficit omne factum qualitercunque juri contrarium; sed eatenus insuper *cum omnibus circumstantiis*, seu *in hypothesisi* consideratum, omni juri repugnet, necesse est, ut statim absque ulla ulteriore indagatione, (præcedente verisimili probatione) injustum, & poenâ dignum esse, judici appareat. Verba legis sunt: Und wo dieselbige begangen, auch ohne einige weitere Erkenntnus, für straffwürdig, und ohnrechtmäßig zu halten zc. per quæ sufficiens limitatio antecedenti generalitati ponitur. Ad quam non respexisse videtur Coccej. n. 23. dum ait, ad primam regulam omne factum qualificatum esse, „quod vel *per se*, vel „*de jure*, vel *consuetudine vetitum* fuerit. „ Viden igitur, intra quos terminos conclusa sit illa nimium jactata generalitas!

§. LVIII. Proindeque illud insuper apparet, quàm levis sit innixa huic fundamento argumentatio Cocceji. Neque enim facta per regulas interdictorum verita sub omni semper qualitate prohibita, sed sub certis subinde exceptionibus & limitationibus excusabilia sunt. Tota omnium in orbe processuum causa, inquit *Auth. brev. prax. imper. tit. 42. n. 1. & 2.* non nisi in justo & injusto consistit, in quo tamen datur magis & minus, i. e. quòd aliquod injustum excusabile, aliud inexcusabile sit. Sic interdicto *unde vi* obstabat exceptio præscriptionis; *de nunciat. nov. oper.* exceptio pacti conventi &c. BÖHM. d. l. Sect. 2. C. 4. §. 32. & 46. Quoniam igitur de his limitationibus judici non semper constare, & adeò nec applicatio confestim clara, & evidens esse potest; neque etiam semper concurrit vel moræ periculum, vel damnum irreparabile &c. Inde mirum non est, si non ex omnibus interdictis æqualiter, vel C. vel S. C. imò subinde ex iisdem interdictis diversimodè, mandetur.

atque putat COCCIJUS nec mandata de non turbando semper S. C. nec de restituendo semper C. C. emanant, sed pro re natâ modò C. modò S. C. de LUDOLF *d. l. n. 31. sqq. § 41. add. inf. §. 66.* Hoc certissimum est: Si ex supposito *d. Auth.* jus & factum *in hypothesis* certa sint; sine dubio casus ac mandatum S. C. qualificabitur; Sed nego, utrumque semper contingere. Jus utique *hoc modò & non in thesi* certum fit oportet; i. e. non solum certa juris regula, quæ facto applicanda est, sed & ab omni exceptione libera esse debet *sup. §. 50. add. inf. §. 84. § 85.* Quoad factum in ordine ad mandatum impetrandum sufficit certitudo verisimilis; *R. J. de 1654. §. 70. ibi: etlicher massen bescheinet,* quæ postmodum in decursu per oppositas exceptiones sub- & obreptionis magis verificari & plenariè demonstrari poterit. *sup. §. 14.*

§. LIX. Sed dubitari adhuc posset: an saltem illa generalitas tanta sit, ut etiam ad tres casus posteriores porrigatur? i. e. *an in his etiam semper factum nullo jure justificabile requiratur?* Rectè id negat MOSER *d. l. C. 2. §. 5.* aitque: etiamsi judici dubium videatur, an factum sub eos incidens justificari adhuc possit, tamen mandata S. C. decerni posse: Contra quàm *antea §. 3.* dixerat; ita ut in his locis quodammodo sibi contrariari videatur. Rationes ejus sunt sequentes: 1) Quia aliàs casus illi frustrà positi forent à Lege. 2) Quòd non ut species, sub suo genere, sed in eandem cum primo classem & ordinem, positi sint, & quidem verbis alternativis; quæ distinctas esse vices eorum demonstrant, *arg. C. 70. de R. J. in 6to.* Unde Leges nunquam de uno sed semper de 4. casibus loquuntur. 3) Quòd, si de jure actoris plenius & in petitorio priùs disceptandum, nec remedio mandati celeriter ei succurrendum foret, posse contingere, ut interim fame pereat is, de cujus alimentis agitur, & sic justitiæ administratio planè frustranea evadat. Quò & illa ratio contribuit, quòd casus illi per se ità comparati sint, ut à communi juris regula eorum intuitu recedi possit; atque ob easdem causas olim à præcepto inchoatum fuerit. COCCII *d. l. §. 15.*

§. LX. Sed audi desuper de LUD. d. l. n. 42. ubi necessariam in hisce casibus concurrentiam facti injustificabilis supponens, ait: „Falluntur igitur illi, qui 4. casus ita separant, ut ad singulos mandata decerni efflagitent. „ hæc ille: Verùm salva sit *Viri Illustris, & practici exactissimi opinio*; quam nec adjuvat *alleg. §. 31. diff.* COCCEJ. hic enim, sicut ubique plenariam facti certitudinem exigit, ita *ibid.* sub hoc sensu loquitur: Si Judex de damno dato certus non sit, non potest aliquid restituendum, vel faciendum mandare, propter damnum irreparabile. Et sic pariter n. sq. de moræ periculo discurret. Neque etiam auctoritas DECKERI, *pariter in vim confirmationis allegati* tanta est ut nudum illius assertum, modò adductis rationibus prævalere credam. Ex quibus cum TEXT. d. l. tb. 34. potiùs concludo: per se quemlibet istorum casuum (*in sano sensu*) ad impetrandum mandatum S. C. sufficere. Notanter dico: *in sano sensu*; si enim factum simpliciter juri contrarium, abstrahendo *ab hypothese*: an justificabile sit, nec ne; ad impetrandum mandatum sufficere dicerem; utique factum injustum etiam in reliquis casibus intercedere debere, statuendum foret.

§. LXI. Id quod facili negotio defendendum est; possem namque nec sine Legis assistentia, adstruere: §. casus in p. 2. tit. 23. O. C. occurrere, atque ex his primum omnibus reliquis communem, & respectu, subsequentiũ, ceu genus in suas species divisibilem esse. Certè hanc assertionem manifestò probat contextus verborum Legalium; post verba enim: *Daß die Sach und Handlung an ihr selbst von Rechts-oder Gewohnheitswegen gebotten* &c. quæ planè separatim à reliqua verborum coherencia ponuntur, Legis sensus signo puncti clauditur; *vid. Corp. Rec. Francfurt. de 1720. & Mogunt. sub rubr. Aller des Heil. Röm. Reichs-Ord. de 1585.* & novus inchoatur in sequentibus: *Und wo dieselbe begangen* &c. in quibus demùm verus & limitatus casus primus continetur, *sup. §. 57.* post quem deinceps reliqui tres posteriores recensentur; qui singuli quatuor, non nisi per signa commatum distinguuntur. Hoc loci in d. Corp. Rec. *Francf.* errorem typographicum notat MOSER. d. l. §. 2. in verbo: *gebotten,*

pro quo legi vult: *verbotten*. Rectè tamen etiam verbum *geboten*, renneri poterit; quoniam non solum eadem lectio est in typis aliis antiquioribus; *vid. cit. Corp. Mogunt.* sed & æqualis utriusque verbi vis est, sive id negativum i. e. *prohibitivum* sive affirmativum i. e. *præceptivum* fuerit; *add. sup. §. 16.* sub hac saltem differentia: quòd hoc casu factum admissum, omissionis, illo commissionis, culpam involvat; quæ in effectu non differunt. Contrariorum enim eadem disciplina est. *Lib. 1. de his qui sui vel &c.*

§. LXII. Nova quidem videri posset Prior opinio; sed reipsâ ad explicandum accuratiùs prædictam generalitatem aliàsque difficultates superandas, perquam accommodata est. Cui conformiter itaque dicendum: necessum quidem esse, ut quilibet ex 3. posterioribus casibus factum aliquod *in genere*, seu *in thesi*, injustum (quod est objectum casûs illius quinti generalioris, in verbis §. *præc.* adductis consistentis, quem COCCÆJUS pro casu primò venditat) contineat, non verò tale *in hypothesis*; id quod verum & limitatum casum primum constituit. *sup. §. 50. & 57. & 58.* Tale autem factum in thesi injustum *per se* viam mandato S. C. non aperit; sed mandato solum C. C. *sup. §. 54.* In universum de hac generalitate casûs primi adhuc nota: ab ea quidem supplicantes quotidie medium concludendi desumere, dum factum commissum omni juri contrarium esse prætendunt, at reipsâ hæc assertio non est nisi vanum operculum, & re penitiùs inspectâ, deprehenditur plerumque vas angustius, i. e. factum contra jura quidem *in thesi*, non *in hypothesis*, considerata, tendere.

§. LXIII. Occurrit prætereà sæpè *d. tit. 23. O. C.* Ultra quaternos casus generalior quædam ampliatio in terminis: Dann in solchen und sonst andern Fällen, in dem Vermögen der Rechten à præcepto angefangen werden mag, sollen und mögen Mandata ohne (non ut malè legitur *in d. Corp. Rec. Francf. Oder*) Justificatori Clausul erkannt werden. Quapropter non erit inutilis quæstio: an extra prædictos 4. casus (denen 4. Fällen) dentur adhuc alii casus, super quibus judex Mandata S. C. queat emittere? de LUD. *d. l. n. 44.* ait: „Casus speciales, ob quos mandatis locus esset,

„ enar-

„ enarrari non posse omnes, nec omnes ad quatuor casus exigi debere „ BLUMIUS *d. l. n. 74.* econtra quærens: an dentur alii adhuc casus generales? sibi met respondet: „ Utique dantur: Quinam verò & quótnam illi sint, illud enarratu est impossibile. „ Reprehendens *in fine* MIND. & GAIL. quorum ille in totum novem, hic septem solummodò casus, connumeratis illis quatuor adducit.

§. LXIV. Rejecta opinione BLUMII approbanda est omninò sententia de LUD. Si hic per *casus speciales facta illa contingentia*, super quibus mandata S. C. emittenda sunt, intelligit, ità ut sensus sit: impossibile esse, cuilibet facto speciali, specialem quoque Legem scribere; quo sensu reverà loquitur §. 79. *R. I. de 1594*; Si verò (quæ ejus opinio esse videtur) vult, præter 4. casus ceu regulas magis generales, & particulares illos, *de quibus inf. §. 68. sqq. alias quasdam particulares regulas per ipsum judicem efformari posse*, in quibus vi clausulæ illius generalis: in solchen und sonst andern Fällen &c. mandare S. C. licitum sit; non puto hanc sententiam (salvâ illius opinione) defendi posse. 1) Quoniam pro concedendis mandatis generalis cautela est; ea non nisi C. C. decerni debere *sup. §. 49.* & porrò casus illi in quibus lex vult ea S. C. decerni posse, non sunt nisi exceptio regulæ; ergò quoad alios casus manet, & firmatur regula: in illis mandata S. C. non esse concedenda. 2) Quòd hi ipsi casus excepti, sint quædam regulæ, docentes, factum sub eas incidens ad mandatum S. C. qualificatum esse *sup. §. 56.* atqui novas regulas non licet efformare judici. ergò. 3) *per d. §. 79. R. de 1594.* ubi judicis arbitrium expressè ad has regulas alligatur. ibi: Es sey dann, daß die narrata denen darüber aufgerichteten General-Constitutionen gemäß &c. Et §. 79. *R. J. N.* ubi extra casus Legales, in nullis aliis, mandata S. C. admittuntur ibi: Wie dann auch die Mandata S. C. allein in den 4. Fällen, causis pignorationum, und andern in der Cammer-Gerichts-Ordnung und Reichs-Verfassung enthaltenen Fällen, erkannt und außer denselben nicht zu gelassen &c.

§. LXV. Excludo igitur eatenus judicis arbitrium in concedendis hisce mandatis, quatenus ille consideratis facti verisimiliter probati circumstantiis videns, casum contingentem specialem,

&

sub uno ex nis generalibus, aliisve particularibus, comprehendendi, & reliqua Legis requisita adesse, vi officii eò adstringitur, ut mandatum omninò decernat; ècontra verò illud deneger, si factum aliter, quàm volunt hæ regulæ, affectum sit, aut aliquod dubium obversetur. *add. sup. §. 45. & inf. §. 72. arg. §. 30. R. D. 1600. MOSER d. l. C. 2. §. 6.* Unde bene habet COCCEJUS *d. n. 40.*
 „ Mandata quæ extra fines horum quatuor casuum,, (additis saltem reliquis particularibus regulis),, egrediuntur non juris, sed prædonum processus, non justitiæ sed injuriæ executiones videri,, posse.,, Reverà enim extremitatem juris continent; Quamvis contrà illud judicis arbitrium eatenùs omninò necessarium esse, non negaverim; quatenùs cognoscendum est: Num factum tale sit, quod justificari nequeat? num tendat in pernitiem reipublicæ? num conformiter actoris narrationi adsit moræ periculum? de quo fine dubio intelligendus erit locus de LUDOLF *d. l. n. 18. sub med.* ibi:,, cùm itaque judicis arbitrium in decernendis mandatis non sit,, restrictum ad casus expessos, sed LL. generalium, imò & juris civilis, & communis applicatio ad factum, discretioni judicis relicta;,, & alibi:,, ergò. non excluditur jurisprudentia interpretativa &c.,,

§. LXVI. Cui assertioni non obstat prædicta generalis clausula: Dann in solchen und sonst andern Fällen, in denen Vermög der Rechten à præcepto angefangen werden mag &c. ex quo loco colligi posse videtur, dari adhuc alios casus, qui judicis arbitrio relicti sint. Respondetur enim vel negando, esse, vel unquàm fuisse casus tales, in quibus de jure communi à præcepto inchoari potuerit, qui non simul sub illis generalibus comprehenderentur. Si enim fuissent unquàm, certè illi fuissent casus interdictorum, Mos. *d. l. §. 8.* Atqui non omnia interdicta ad mandata S. C. pertinent, nisi insimul ad 4. casus qualificata sint; *sup. §. 58. add. de LUD. d. l. n. 47.* ubi ait:,, non in omnibus interdictis S. C. mandari posse.,, Ergò. Licet *alibi n. 42.* ex COCCEJO asserat:,, Solùm casum primum O. C. sufficere, ut ex omnibus interdictis,, mandata S. C. edi queant,, id quod tamen refutavi *sup. §. 57. & 58.* Vel ne pro municipulâ & frustraneè Legis verba posita esse, di-

dicendum sit; satis ea salvari puto, si dicam: textum tum temporis, quo ferebatur dispositio illa, de iis casibus intelligendum fuisse, qui vigore, *instrumentorum guaranteegatorum, aut executivorum*, ad processum executivum qualificati erant. Enim verò cum sub idem tempus non solum de jure tum communiter recepto, & præcipuè *Saxonico*, (quod pariter, sub voce *der gemeinen Rechten* singula jura, tum temporis nationi Germanicæ communia denotante, continetur. Mos. *d. l. §. 7.*) in hisce causis viâ executivâ seu ab executione inchoaretur; sed in *camera* etiam super his casibus jam tum modò C. modò S. C. mandatum fuerit; RULAND. *in not. ad proc. jud.* FERRA. *Lib. 3. C. 6. ad §. extra judicium vers. multis modis class. 3. p. m. 176.* credibile est, illud vi hujus clausulæ factum fuisse; Siquidem causæ ejusmodi nec suapte naturâ, nec speciali Legis sanctione (utpote quæ modo in *R. D. de 1600.* prodit. *vid. inf. §. 70.*) ad mandatum S. C. qualificatæ fuerunt. Accedit, quòd ante *d. R. D.* in supplicis pro Mandatis de solvendo regulariter *ex tit. 23. O. C.* adeoque ex hac clausula (neque enim factum ad 4. casus referri poterat) medium concludendi desumptum fuerit; prout declarant supplicæ apud REICHW. *C. 8. tit. 2. per tot. p. m. 531.* Hodie forsân effectus prædictæ clausulæ in *litteris cambialibus* sese exerit; super his enim suprema Dicasteria S. C. mandare solent Mos. *d. l. §. 83.* cum tamen hæ causæ nec *per se, nec à lege* (nisi quis eas simul ad sanctionem *d. R. D.* referat) ad processum mandatorum S. C. elevatæ sint.

§. LXVII. Hæ igitur sunt generales illæ 4. casuum regulæ, de quibus TEXT. *d. l. §. 35.* ait: „Et isti quidem 4. casus nullâ certâ juris materiâ constringuntur; adeoque ad has, velut ad „
sacram quandam anchoram multoties partes pro mandato sup- „
plicaturæ in supremis tribunalibus, confugiunt. „Et §. *sq.*: etiamsi „
particularis constitutio adesset, qualis est *Const. de arrestis pi- „*
gnor. &c. tamen ex *Const. de 4. casibus* mandata impetrari „
possunt. „ Cui contrariatur de LUD. *d. l. n. 44.* erroris incusans Advocatos, si hoc modo solliciti sint de accommodando 4. his casibus petito suo. Veruntamen cum stet in arbitrio actoris, ex pluribus simul competentibus actionum remediis, id quod commodius

modius sibi visum fuerit, seligere; cujus petito, concurrentibus necessariis requisitis, iudex utique deferre tenetur *sup.* §. 65. Idcirco magis fundata videtur sententia TEXTORIS.

§. LXVIII. Recensitis hucusque, & abundè examinatis 4. *illis casibus Ord. C. generalioribus*; Superest, ut impræsentiarum & reliquos *casus particulares* dispiciamus, qui hinc indè in Legibus occurrentes, non minùs quidem regulas quasdam speciales efficiunt, at tamen vix non omnes sub generalitate priorum continentur. Primus eorum se sistit in *Capit. Nov. art. 8. de institutione novorum vectigalium*. Novissimum præjudicium adfert MOSER. §. 10. in causa *Chur-Erier als Deutschmeister cont. Fürsten zu Dettingen* de 28 Mart 1725. Vid. tamen de *LUD. d. l. cas. BLUM. 28*. Secundum in mandatis *de non offendendo* præbet *R. de 1594. §. 75*. Et quamvis ibi expressè non disponatur, hoc casu S. C. mandari posse, id ipsum tamen genuina facti natura exigit; offendere enim est factum injustificabile. *sup.* §. 55. Ad impetrandum verò mandatum hujusmodi, requiritur (α) ut concurrat metus justus, non vanus, non imaginarius, sed ex præcedentibus minis qualificatis subortus, (β) ut hæ minæ intententur ab eo, qui eas plerumque exequi solet. Hoc namque casu præsumptio contra imploratum militans, ad mandati concessionem cooperatur.

§. LXIX. Huc incidit famosa illa differentia inter mandata *de non offendendo* & *non turbando*, quorum illa regulariter S. hæc C. C. exire, creduntur. Practici disparitatem in eo constituunt: quòd *offensio personarum* (quam illa pro objecto habent) faciliùs quàm *turbatio rerum vel jurium* (quam hæc propriè respiciunt) prohibeatur; ne videlicet per mandatum de non turbando actor, qui hoc ipso possessionem sibi soli, cùm exclusionem turbantis, vindicat, pro vero possessore declaretur anrequàm plenius de hujus jure constet; qui fortè justiore habet, quàm ipse turbatus, petitionem; cùm econtrà ad personam offendendam planè jus nullum competere offendentis possit. Hæc est (ni fallor) opinio *LUD. Sect. 1. §. 8. n. 14*. quæ tum saltem vera esse potest, quando alterutrum hoc mandatum conjunctim cum processu *citat. sup. const. de pign.* editur. Nam magis illicita,

citæ , & in jure enixius prohibitæ sunt arrestationes personarum, quàm pignorationes rerum; Scimus enim *ex const. antiquissimâ de 1442. tit. wie man pfänden solle* 2c. §. 3. ante P. P. pignorationes rerum sub certis limitibus licitas fuisse, & res arrestatas tam diu retineri potuisse, usque dum de jure, sive obligatione, quâ pignorans pignorum sibi obstrictum esse contendebat, edoctum fuerit. Si verò *in persona* arrestatio contigerit, ejus relaxationem in continenti fieri debuisse; Undè cernimus etiam *jus obstagii*, quo debitor se ad arrestum *personale* obligat, hodiè pro improbo atque illicito declaratum esse. *Ref. Pol. de 1577. tit. 17. §. 10.* Extra casum pignorationis aut arrestationis, non puto pro regula universali dicendum: Omnia mandata de non turbando, C.C. concedenda esse; quia æquè prohibita est turbatio rerum, quàm personarum offensio, Coccej. *d. l. §. 22.* potissimum cum de jus illud, qui forsan turbantis factum in petitorio justificari & salvari posset, in hocce possessorio non attendendum sit. *sup. §. 50.* Hinc mandata hujusmodi etiam S. C. in causis fractæ p. p. emissa esse, constat. *ex DECKER. vind. tit. 29. n. 215.*

§. LXX. Tertium Casum particularem suppeditat *R. Dep. de 1600. §. 30 32. sqq. de obligationibus seu instrumentis clausulas executivas in ventre habentibus*; Quæ clausulæ communiter exprimuntur verbis: *Mit oder ohne Recht*; aut æquipollentibus: *nach eigenen Belieben für sich zu fassen, zu nöthen, zu pfänden* 2c. vid. KLOCK. *tom. 2. cons. 84. n. 20. & tom. 3. cons. 87. n. 13. & ESPACH ad CARPZ. p. 1. const. ult. defin. 27. Mos. d. l. C. 2. §. 15.* nec ab instrumentis hujusmodi ceu forma essentialis, in ordine ad effectum concedendi mandati S. C. abesse poterunt; utpote in quibus omnis virtus, & justitia horum mandatorum consistit; per has enim clausulas, cum *ipse creditor* potestatem consequatur, *propriâ auctoritate* possessionem rerum obligatarum occupandi; optimâ sanè ratione receptum est: ut, ne hic ipse sibi jus dicere videatur, saltem accedente *auctoritate judicis, viâ summariâ processus executivi*, in eam immittatur. *add. supr. §. 66.* Aliàs ad instrumenta clausulis his destituta non nisi citationes *ad vid. exigendum, vel immitti in hypothecam*, fundatâ saltem jurisdictione, discernuntur

§. LXXI. Hâc occasione notanda rursus differentia inter mandata *de solvendo*, & *immissoria*: Mandata immissoria S. C. decernuntur, quando in instrumento facta est mentio de suscipienda executione in bona debitoris: eâ verò omisâ solum decernitur Mandatum de solvendo. C. O. C. p. 2. tit. 25. §. 7. Porro incidenter hîc explicandus venit §. 30. d. R. Dep. Qui duo membra continet: In primo Lex supponit, causam quidem obligationis, vi clausulæ executivæ eidem insertæ, ad mandatum S. C. qualificatam esse, sed obligationem insuper continere aliquas *conditiones de jure illicitas*; de quibus BLUM. d. l. n. 87. sqq. Quo casu disponitur: mandatum decernendum quidem esse, sed non ultrâ quàm *obligatio licita est*. In secundo coarctatur officium Judicis (id quod communiter quoad singula mandata S. C. concedenda observandum est) eique inhibetur, ne quid concedat, ultrâ quàm aut factum, aut actoris petatum, *strictè* exigit; sic si quis ex instrumento quidem *guarentigiato*, nullâ tamen *sibi hypothecâ constitutâ*, mandatum S. C. peteret; mandatum *de solvendo quidem non tamen* in eventum mandatum *immissoriale* decernendum, sed ad immissionem *viâ citationis ordinariæ* procedendum erit. MOSER. d. l. C. 2. §. 12. sqq.

§. LXXII. Quartum particularem casu *in causis subditorum contra suos dominos*, exhibet. R. de 1594. §. 79. & R. N. §. 105. De quo sup. §. 41. sqq. Quantum verò ad horum mandatorum objectum, ad id specialia quædam adhuc requirit MOSER. cit. l. §. 22. propter particulam *non facile* in dd. RR. occurrentem; ut videlicet subditi, si possibile sit, factum *multò melius* probent, illudque de se ipso *magis injustificabile sit*, aut *minus moræ* patiatur; paucis: ut judex *longè exactius* in his, quàm aliis causis ad requisita & circumstantias respiciat. Quare autem hæc omnia velit nullum video fundamentum! Primò enim Legem non habemus, quæ majorem, quàm in reliquis causis probationem requirat; Ergò nec nostrum erit, eandem exigere. *Strictæ* interpretationis sunt LL. *correctoriæ*; qualis procul dubio Lex illa est, quæ literas quidem informatorias, non majorem probationem, in his causis *specialiter* exigit. 2) non puto, inter facta, quæ

quæ sub unum ex 4. casibus incidunt dari *magis & minus*; revera enim casus illi juris extremitatem continent. Vel enim judex cognoscit: Regulam factò applicandam aliquam adhuc limitationem, exceptionemve pati, aut damnum irreparabile, moræve periculum præcisè timendum non esse; vel videt, nullis posse factum exceptionibus defendi, aut reverà damnum irreparabile aut moræ periculum subesse; Posteriore casu mandatum omninò concedet; priore autem illud omninò denegabit. *add. supr. §. 65. & inf. §. 96.* Dum enim jus suas adhuc limitationes admittit, factum non potest dici esse injustificabile. Porro in omnibus & singulis mandatis concedendis *exactissima* requiritur facti, & circumstantiarum inquisitio; *sup. §. 14. vers. superaccedente 3.* Anne ergò illà adhuc *exactiorem*, ultra superlativum aliud comparativum exigamus? Si ad hæc omnia reponitur: aliquid saltem particularitatis in hisce causis Leges introducere voluisse & adeò ex mente earum *exactius* quædam requisita in iis observanda esse; sufficiens huic objectioni responsio profuit *ex dictis supr. §. 43. sqq.* quòd nimirum fat particularitatis per præceptam *necessariam exactionem literarum pro informatione* introductum sit.

§. LXXIII. Quintò mandatorum usus legalis est: *in nuntiatione novi operis C. O. C. p. 2. tit. 25. n. 14.* De qua materia, quatenus ad theoriam pertinet, videri poterunt *Authores classici ad tit ff. de N. O. N.* quatenus verò ad praxin spectat, usum hujus materiæ esse infrequentem, ait de LUD. *d. l. n. 48. cas. BLUM. 6.* MOSER tamen *d. l. §. 39.* adducit præjud. noviss. in causa *Hamburg cont. den König in Dännemarc als Herzogen zu Hollstein* &c. Impetrantur autem talia mandata, si prohibitus post factam nuntiationem, nihilominus in opere pergat; suntque plerumque *inhibitoria & cassatoria*; nisi nunciatus ad cautionem præstandam se offerat. Sextò si Dominus contra subditos agat ad solutionem contributionum turcicarum, seu collectarum imperii. *arg. R. I. de 1576. §. 14.* Ad quæ rarò, & tum saltem devenitur, si remedia domestica Dominis defunt, quæ easdem à subditis absque processu consequantur. Septimò denique sunt mandata *super Constit. de arrestis, pignora-*

tionibus, litigiosa possessione C. O. C. p. 2. tit. 22. 23. 24. Quæ, quoniam peculiaria sua requisita, modumque procedendi aliquantisper diversum habent, peculiarem quoque tractationem desiderant, quam à me modò suscipi, instituti ratio non patitur.

§. LXXIV. Præter regulas seu casus legales hucusque relatos, alios quosdam adhuc adducunt GAIL. *de PP. C. 5. n. 10.* & MINDAN. *C. 11. n. ult.* qui tamen omnes ad prædictos 4. casus Ord. commodè referri poterunt. Sicut & illi quos adfert. Cocc. *d. l.* ubi *n. 11.* ait: „*Si factum ipsum quoque certum sit*, (i. e. per probationes evidentes) nihil impedit, quo minus S. C. mandari possit. „ Quæ regula quatenus procedat. vid. *sup. §. 58. & inf. 84. seqq.* Si nimirum & *jus & factum certum sit*. Sed tum extra sphaeram quæstionis versamur; quando enim de validitate & justitia mandatorum quæstio est, ad ea tantum mandata pertinet, quæ parte inauditâ emanant, non ad illa ubi post probationes plenarias de *facto & jure* constat. *sup. §. 13. seqq.* pari modo *n. 22.* ait: „Sed nec tunc à ratione & jure mandatum abhorret, „ cum eò tendit, ut res integra & in eodem statu maneat, donec „ de jure cognitum fuerit. „ Sed hunc ipsum casum coincidere puto cum regulâ primâ, secundâ aut quartâ quaternorum casuum legalium; Sin secus omninò nego hanc assertionem pro regula habendam esse; aliàs enim quilibet injustus possessor in sua possessione manutenendus foret, & mandata de non turbando *semper & indistinctè* S. C. decernenda essent, quæ tamen pro facti circumstantiis vel S. vel C. C. exire dixi *sup. §. 58. 69. &* Heic itaque quiescant regulæ illæ, quibus *in genere* docui: quòdnam factum, aut quæ causâ ad mandatum vel C. vel S. C. pertineat; quæ ritè observatæ justum reddent mandatorum usum; quo super incidenter adhuc nota notabile assertum de LUD. *d. l. n. 18 vers. ad finiendas. p. m. 10.* „Equidem is non sum, (*inquit laud. Auth.*) qui omnia mandata recentiora & antiquiora, approbare velim, homines utique „ fuimus, sumus, & erimus. „ Laxior enim est judex unus, alter strictior in suis judiciis; ille rationes quasdam pro irrelevantibus habet, quæ alteri videntur decisivæ; ille generalitatem, limitationemve

némve regulæ penitiùs considerat, quam alter perfunctoriè solùm & obiter inspicit, & velùt ad rem non facientem negligit.

§. LXXV. Ut autem ulteriùs constet, in quibus causis seu factis *in specie* mandata saltem S. C. emitti queant, assolent quidam *Scriptores Camerales* longum rubricarum catalogum afferre eorum casuum, in quibus aliquando mandata similia exivêre. Quæ famoso nomine *præjudiciorum* honorantur. Sed vana hæc est demonstratio! Non enim omnia exempla vetustiora & reipublicæ & judiciorum statui conveniunt. Non omnis casus, seu factum iisdem semper circumstantiis regitur. Unde ridiculum foret, si quis medium petendi poneret tale: in hoc vel illo casu mandatum S. C. obtentum fuit, ergò & mihi in casu simili, idem concedi peto. Plura de his si videre aves, consule de LUD. *ad Obs.* MAGENHORST. 24. ubi concludit: „Illa in vim decisionis “ nunquàm allegari posse. „ Mos. *d. l. C. 2. §. 9.* ait, quòd saltem ad generalem facti rubricam, facilè & propriis verbis concipiendam conducant. Interim ejusmodi catalogum *vid. apud* BLUM. *d. num.* 75. usque 169. & de LUD. *n.* 49.

§. LXXVI. De mandatis mixtis eorùmque objecto specialiter adhuc observandum: quòd, quando concurrunt aliqua facta diversæ naturæ, ità ut unum ad mandatum S. alterum ad mandatum C. C. pertineat, mandata mixta decerni. De quibus *vid. sup.* §. 23. Si verò plura facta sint ejusdem naturæ, aut saltem inseparabilia, poterit mandatum S. C. super omnibus unum emitti. MOSER. *d. l. C. 3. §. ib.* sic *in causa von Schorenberg* cont. *W. als* *Zwenbrücken* super 14. gravaminibus unicum mandatum obtentum fuit. Quando autem facta separari possunt; judex, ad evitandam omnem confusionem processûs, meliùs faciet, si vel ipse eadem separet, vel partibus separationem injungat; quamvis conjunctio eorum magis è re partium futura esset, utpote quæ plures sumptus, per processuum pluralitatem causandos, hâc viâ evitarent.

§. LXXVII. Coronabunt materiam de objecto hucusque tractatam, particulares nonnullæ quæstiones, inter DD. controversæ;
Qua-

Quarum prima sit de *causis viduarum & pupillorum*. Constat nimirum, ex *L. un. Cod. quando imper. int. pup. & vid.* de jure Romano in hisce causis, ipsum Imperatorem exclusâ cognitione inferiorum judicum, judicâsse; unde quæstio quoad suprema tribuna hodiè figurari posset: An & hæc pari autoritate exclusivâ judiciorum inferiorum in iis judicare, & mandata emitti valeant? Id quod de causis mandatorum rectè affirmabitur; si illa, prout semper contingit, (nisi jurisdictio aliâ ratione fundata sit, *sup. §. 27. sqq.*) contra *immediatos* decernenda sint; ex ratione: quoniam austregæ, qui immediatorum judices ordinarii sunt *sup. §. 31.* non exercent jurisdictionem *patrimoniam*, & sic nec præjudicium patiuntur, si in causis pupillorum & viduarum prætereantur. *add. de LUD. Sect. 1. §. 2. n. 25.* imò in causis mandatorum S. C. suapte naturâ excluduntur *§. 29. sqq. sup.* Econtra verò, si quæstio est *de mediatis*, aliter respondendum: Quamvis enim SCHUBH. *de austr. C. 9. n. 10. usqu. 18.* indistinctè statuatur: in hisce causis semper fundari jurisdictionem supremorum dicasteriorum; assertio tamen illa tantò minùs sustinenda est, quò clariùs ex *O. C. p. 2. tit. 1. §. 2.* patet: Cameræ, processus ullos contra mediatos decernendi, facultatem non competere. Ergò nec illam habebit in causis mandatorum. Unde, cùm ad hanc *L. un.* provocaretur in causa von Plettenberg Gebührner von Berckhauf cont. ihre Geschwister von Berckhauf 9. Martii 1736. emanavit decretum: Abgeschlagen, und wird supplicant an seinen ordentlichen Richter hiermit verwiesen.

§. LXXVIII. Sed quid 2) *de causis feudalibus* dicendum? Respondetur: *in causis feuda imperii minora* concernentibus omninò mandata (saltem S. C.) emitti posse. Ratio: quia hujusmodi mandata solum *possessorium*, & quidem *summarissimum*, attingunt. *sup. §. 22. & infr. C. 2. §. 6.* quo super cognoscendi potestas ad judicem ordinarium spectat, per ea, quæ habet ROSENTHAL *de feud. C. 9. concl. 12. n. 70.* Id quod in possessorio summarissimo extra controversiam esse, contendit VULFJ. *Lib. 2. C. 2. n. 46.*: Cessat autem hoc iudicium, quod austregale foret, in causis mandatorum S. C. *sup. §. 29.* Ergò &c. Major dubitatio

tatio est quoad feuda *majora*. Sunt, qui in hisce causis omnem cognitionem *privativè* *Aulico* *judicio* *vendicant*. Ego saltem in causis *mandatorum* *S. C.* eandem non minùs *Camera Imperiali* adscribo; fundans me in eo: quòd vigore *p. 2. tit. 7. O. C.* Cæsar eam sibi solùm cognitionem reservaverit, quæ tendit ad hujusmodi feuda, per *definitivam*, adeoque *in petitorio*, parti alterutri adjudicanda; in verbis: *so einem Theil gänglich, und endlich abgesprochen* &c. Ergò in *possessorio*, quò tendunt mandata hæc, *per modo dicta*, cognitio Cameralis non erit exclusa. Ad *mandata ècontra clausulata*, utpotè quæ decisionem petitorii important, *cit. §. 6. C. 2.* causæ hujusmodi non sunt qualificatæ.

§. LXXIX. Non refragatur 1) ideò causas feudorum regalium Cæsari, ejusve consilio reservatas fuisse, ut contentiones Potentiorum desuper metuendæ tantò efficacius averterentur; quæ ratio in *possessorio* æquè ac *petitorio* obtinet; ut adeò signum sit: etiam in *petitorio* *Cameram* *judicare* non posse. *ITTER de feud. Imp. C. 25. §. 5.* Respondetur enim (α) Camerali æquè ac aulico *judicio* aptissimum ad has contentiones propulsandas, inhibitionis remedium in promptu esse. (β) in eo hujus reservationis rationem potius sitam esse, quòd causæ feudorum regalium proximè attingant salutem Reipubl. Germanicæ; de qua nemo magis sollicitus esse debet, quàm Imperator SCHWED. *J. pub. P. spec. Sect. 1. C. 9. §. 16.* Nec obstat 2) continentiam causæ non esse dividendam. *L. 10. C. de Jud.* Nam ex hoc (quod nimium foret) sequeretur: nunquam mandata *S. C.* decerni posse; quia constans & perpetua Lex est (causam *petitoriam* coram *judice ordinario*, & sic alio, quàm qui in *possessorio* *judicaverat*, ventilandam esse. *inf. C. 2. §. 6.* Neque 3) Quòd hoc posito partibus non absque grandi rei domesticæ, temporis atque sumptuum jacturâ in diversis *judiciis* super eadem re lis suscipienda foret. Neque enim *judiciorum diversitas* sed *processuum multiplicatio* jacturæ illius fomes est; quæ multiplicatio neque rum evitaretur, si in aula Cæsarea & *possessorium* & *petitorium*, diversis tamen instantiis, discuteretur. Et nōne electio est penes partes? Quæ igitur, si præ Aula *Cameram* eligant, de hac jactura, propria voluntate sibi accersita, conqueri nequeunt. Minùs

4) Quod etiam sententia in possessorio lata definitiva fit. Siquidem per eam causa quidem *possessorii*, non *petitorii*, adeoque ad interim *non in totum*, & *finaliter* deciditur; quamdiu enim *in petitorio* mihi feudum non est adjudicatum, non dum illud *in totum* adjudicatum est; nam nulla est consequentia: possessionem feud iamisi; Ergò totum feudum amisi. Tandem non obest;) Etiam verbum: *endlich* ad possessorium referri. O. C. p. 2. tit. 21. §. 1. & 3. Enim verò non nego, finalem etiam esse sententiam possessorii, sed saltem quoad ipsam *possessionem*, non quoad *causam totam*. Cum igitur Lex d. tit. 7. O. C. speciatim requirat, ut *causa tota finaliter* dirimatur; conjungendo verba *gänglich und endlich* &c. signum est: si causa totaliter non finiatur, Cameram ab ejus cognitione non excludi.

§. LXXX. 3) *De causis matrimonialibus aliisque spiritualibus*, statui *supra* §. 35. in iis non posse emitti, mandata C. sed solum S. C. ob rationem: quia in his ceu possessoriiis cessat ratio spiritualitatis. Quam assertionem tamen limita: ita ut, si vel facto possessorio annexus sit punctus causæ principalis, vel incidenter spirituale quid concurrat, illud nunquam non propter notoriam judicis incompetentiam, ad forum competens ecclesiasticum remittendum sit; neque cum processu mandati tota causa principalis simultaneè, ceu id in aliis causis *de praxi* contingit, *de qua inf.* §. 98. sq. in Camera tractari possit. Quà latè porrò potestas Cameræ cognoscendi in causis matrimonialibus Protestantium extendatur, videre rursus poteris *apud* de LUD. *sup.* §. 35. cit. 1. Novissimè adhuc in Camerâ contra hujusmodi personam exivit mandatum: de non adigendo virginem honestam ad matrimonium deforme, in causa *Ëöthm cont. Heyer.* volebant nimirum actricem parentes cogere ad contrahendum cum illo matrimonium, quem ipsa renuebat. Quantum ad facultatem dispensandi in gradibus prohibitis: eam saltem olim ad Imperatores pertinuisse, evincere quidem conatur SCHWED. p. *sp. Sect.* 2. C. 17. n. 24. ex L. 31. & L. 57. §. 1. ff. *de R. N.* Sed nihil minus, quam facultas illa exinde eruitur. Prior enim de tali dispensatione loquitur, vi cujus Senatori permittebatur ducere Libertam, cum qua *de jure civili per*
L. 4.

L. 4. d. t. nuptiæ eidem interdictæ erant. Altera de legitimatione liberorum. Uterque actus circa impedimentum merè civile versabatur; adeoque meritò ab Imperatore peractus fuit; Secùs si impedimentum sit Ecclesiasticum: quale est impedimentum consanguinitatis aut affinitatis, cujus dispensationi sese nunquam immiscuere Imperatores. De objecto monitorum vid. BLUM. sup. §. 18. cit. loc. Et sic tractationem meam de objecto mandatorum quoque concludo.

§. LXXXI. *Forma mandatorum est vel in - vel extrinseca: Intrinseca consistit in ipsa jussione, seu præcepto, vi cujus Camera, aut judicium aulicum aliquid fieri aut omitti jubet vel C. vel S. C. Extrinsecam constituunt illæ qualitates accidentales, quæ regulariter in omni mandato concurrunt. Ut sunt: Termini, pænæ comminatio, subscriptio, & sigillatio &c. Differunt ambo mandata quoad formam intrinsecam 1) in eo: quòd mandata C. C. semper adjectam habeant clausulam justificatoriam (à quâ nomina adeò diversa accessere mandatis nostris. vid. sup. §. 21.) i. e. quod Judex mandando C. C. præcipiat quidem, & seriò velit, ut aliquid fiat, sed alternativè tamen Reo insimul faciat copiam, contra hoc ipsum mandatum, competentem sibi exceptionem proponendi, & si relevans illa sit, vim mandati effugiendi. Qui proinde electionem habet, velitne parere mandato; vel oppositis exceptionibus in judicio jus suum protegere. Tenor mandati C. C. sequens est: Hierum so gebiethen wir euch (Dir, Euer Liebden, Euer Andacht &c. pro diversa scilicet qualitate personarum.) hiermit ernstlich und wollen, daß ihr ohne fernern Verzug, und Einrede das eingeklagte Capital bezahlet. Im Fall ihr aber durch dies unser Kayserl. Gebott euch beschweret zu seyn, und warum demselben nicht zu geleben wäre, erhebliche und beständige Ursachen zu haben vermeinet; alsdann heischen und laden wir euch &c. Mandati S. C. formula omninò eadem est, dummodò omittas verba posteriora: Im Fall ihr aber &c. clausulam nimirum justificatoriam: vi cujus pars implorata citatur ad proponendas, si quas habet causas, cur mandato parere non teneatur.*

§. LXXXII. Unde oritur diversitas secunda: quòd scilicet mandata C. C. implicitam semper habeant citationem, quam non habeant quæ S. exeunt; comprehenditur autem hæc citatio in sequentibus terminis: *Als dann heischen und laden wir euch, aus be-
rührter unserer Kayserl. Macht, auf den 6ten Tag den nechsten
nach beschehener Insinuation dieses, daß ihr an unserem Kayserl.
Cammer Gericht erscheinet, solche eure Ursachen in Rechten für-
zubringen &c.* A qua porro non longè abest tertia discrepantia; quòd nimirum illa nonnisi in tergo executionem, i. e. paritionem *vid. sup. §. 15.* importent, & eam *comminentur potius*, quam *de fronte intentent*; hæc è contra eam *de fronte potius intentent*, quàm *comminentur*. Ità MINDAN. C. 10. n. 5. Vult nempe indigitare, quòd, quamvis impetratus in utròque mandato jussioni, seu præcepto Judicis parere jubeatur; per *citationem* tamen, mandatis C. C. annexam, non *tam absolute ipsa actualis paritio, quàm alternativè potius vel illa, vel judicialis comparitio & defensio juris sui injuncta videatur*, arg. C. 70. de R. J. in 6to. Quæ electio alternativa *aliquantò minor est* in mandatis non clausulatis. Benè omninò *hoc sensu*; nam *generaliter* loquendo unumquòd-que mandatum *æquè principaliter* paritionem intentat; quam suapte naturâ *ipsum præceptum* seu *jussio judicis*, non illa omissio clausulæ justificatoriæ importat. Quemadmodum id præter formulam modò adductam insinuare videtur de Lud. dum §. 10. n. 24. ait: „à *præcepto*, i. e. *executionis specie*, processus inchoatur.„ Cùm igitur mandatum C. C. quoque *verum* sit præceptum, in quo æquè injungitur necessitas, intra terminum præstitutum de facta paritione docendi, signum est: non minùs de fronte in uno atque alio mandato paritionem intentari. Accedit textus O. C. d. tit. 23. ubi *generaliter*, nullâ inter utrumque mandatum factâ distinctione, sancitur: *Daß nicht von der Execution, und Mandaten ang fangen werde.* Nec, dum in subsequentibus mandata clausulata approbantur, id ideò contingit, quasi hæc non æque executoria essent, sed: quòd per adjectionem d. clausulæ, aliquantò *restringatur, alteretur, & moderetur* durities illa, quæ naturaliter cuilibet mandato, ceu præcepto executivo inest; ità ut saltem non tam absolutus sit effectus mandati C. quàm S. C. *vid. inf. §. 94.*

§. LXXXIII.

§. LXXXIII. Sub hoc itaque limitato intellectu procedit hæc tertia differentia. Quâ non minùs limitanda est secunda; dum enim dixi, mandata *pura* citationem implicitam non habere, id de illa saltem citatione captum volo, quæ permittit reo *adductionem causarum*, seu *exceptionum juris*, quæ ab *articulato* illo *libello*, i. e. certis articulis, & punctatis interrogationibus v. g. *wahr das ic. constante*, in quo ante §. 51. R. N. proponi solebant, retento nomine adhuc hodiè vulgò *causales* dicuntur. Nam & mandata S. C. *suam* citationem continent; vi cujus saltem reus citatur ad afferendas exceptiones *facti*. *add. inf.* §. 95. *sqq.*

§. LXXXIV. Eâque propter affirmare porrò ausim: etiam mandatis puris clausulam *quodammodò*, & *in genere suo* justificatoriam inesse, & consequenter aliqualem quoque in his alternationem occurrere: velint mandato parere reus, vel exceptionibus *saltem facti* causam suam tueri. Asserti hujus probationem sic instruo: Mandata C. C. ideò dicuntur per annexam clausulam justificari: quia virtute illius reo potestas conceditur, excipiendi *contra ipsum mandatum*; per *not. text.* O. C. *Ursachen, warum die Mandata nicht statt haben sollen, fürzubringen* &c. Atqui vi citationis, quâ mandata *pura* consociantur, non minùs *contra ipsum mandatum* excipiendi copiam consequitur reus. Ergò &c. Quemadmodum enim ipsum mandatum C. C. seu *objectum* potius *aut materia* illius, *questio juris est*; sic mandata *pura* circa *nudam facti investigationem* versantur. *sup.* §. 14. 22. 31. & 50. Contra quod factum non minùs vi d. citationis excipere licet, quàm in mandatis clausulatis contra ipsum jus. §. *præc.* Dixi signanter *in genere suo*, i. e. quoad aliquem saltem effectum, seu in ordine ad afferendas exceptiones facti. Nam clausula justificatoria *proprie talis* dicitur: quæ plenissimam copiam Reo facit, *tam contra factum quàm jura* excipiendi; *justificare* enim ex ethymologia sua est: per deductionem juris sui *justam facere causam suam*; quâ solùm turgent mandata C. C.

§. LXXXV. Contendit equidem Coccej. §. 22. *in effectu* planè non differre clausulam & citationem prædictam, si super facto dubio & non liquido mandata S. C. dentur; proindèque

erroris inculpat MINDAN. C. 15. n. 4. docentem: eam differentiam inter utramque intercedere, quod in mandatis C. C. exceptiones contra *jus seu causam principalem* admittantur, in mandatis S. C. non item. Argumentum illius est: universa causae justificatio vertitur circa discepcionem *facti*; non enim *de jure*, quod judex administrat & supplet, sed *de facto* inter partes contenditur. Cum igitur super facto etiam in mandatis S. C. excipi possit; „*integram* planè, ait, etiam in his causis reo defensionem & causae suae justificationem esse;„ & sic in effectu nullum inter utrumque mandatum differentiam. Veruntamen, si quis sensum hujus argumenti accuratiùs conceperit, facilè vitium illius intuebitur. Quamvis enim, in utroque mandato solum factum, non item jura, à partibus disceptari, transmitterem (id quod §. sq. latiùs non nihil examinandi animus est) *in modo* tamen excipiendi, defendendique, quàm maximè discrepant. In mandatis quippe S. C. excipitur per solam facti negationem *inf. §. 95. sqq.* in clausulatis etiam per allegationem juris, tituli, aut causae in legibus fundatae, quàm non tam factum coloratur, quàm ipsa *actio summo jure* competens eliditur. Defensio prioris generis sub nomine exceptionis *facti*, hæc verò *juris* inter legistas nota est. GL. *in tit. de except.* Adeoque cum Reus in causis mandatorum S. C. *non eodem modo*, ac in mandatis C. C. quibuscunque exceptionibus sed *facti solum* audiatur; tantum abest, integram ipsi defensionem esse; quin potiùs theoreticè, & ad mentem legum Justinianearum loquendo, eum planè non audiri dicendum sit; *propriè* enim exceptiones facti non sunt exceptiones. HAHN ad WESENBECK. *de except. §. 2.* Magna igitur inter utramque clausulam est differentia.

§. LXXXVI. Id, quod porrò COCCEJ. regerit: jus certum esse, & inter partes non disceptari; hoc quidem quoad jus *in thesi & in genere*, tanquam juris regulam absque limitationibus suis consideratam, procedit, de jure verò *in hypothesis*, quis illud asseveret? *add. sup. §. 50. & 51.* Utpote quod propter varias regulæ limitationes quàm maximè extra certitudinem vagatur. Quam ad rem peraccommodè scribit VULT. *ad J. lib. 4. tit. 6. pr. n. 23:*

Jus

Jus *per se* quæstionem nullam habet, sed semper est certum, “
 at eo demùm casu jus quæstionem habet, quando *de applicando* “
jure quæritur, ut, quod per se est jus *generale*, usu suo fiat *spe-* “
ciali applicatione ipsius ad quæstionem facti.,, *add.* Mos. R.
 S. R. Proc. p. 4. tract. 10. §. 3. At verò dum partes jus in
 judicium deducunt, anne illuc deducunt illam juris regulam? il-
 lud jus in genere? non certè; sed *jus in casu speciali sibi compe-*
tens; illam scilicet specialem obligationem, quâ alter alteri ob-
 strictus est, seu ipsum titulum aut causam debendi, aut agendi,
arg. L. 10. pr. ff. si serv. vind. L. 1. §. ult. vers. *vel ex jure impo-*
sitam. de aq. & aq. pluv. arc. quosuper hypotheticam juris ap-
 plicationem desiderant. Adeoque manifestum redditur jus inter
 partes non minùs quàm factum disputari. Imò subindè ne
 factum quidem sed solùm jus disceptatur. Pone enim: Titium
 filiumfam. 100. à Sempronio accepisse mutuos, cùmque puncto
 solutionis in judicio conveniretur, solam exceptionem SCti ma-
 cedoniani opponere. Nonne hoc ipso non factum sed jus di-
 sputat. Undè præclarè de LUD. Com. Syst. §. 10. n. 9. & 15. ait:
 aliqua negotia ita se habere, ut, etiamsi facta sint vera & probata,
 possit tamen jus actoris, seu actio, per exceptionem aliquam eli-
 di. *add. sup.* §. 50. & 51. Patet itaque, contra assertionem COCCEJI;
 quantum inter se differat utraque clausula. Nec aliquid in contrarium
 operatur assertum GAIL. I. O. 14. n. 3. dum inquit: Mandata S. C. in
 effectu quoad pœnæ commissionem parùm, aut nihil à mandatis C.
 C. differre. In hoc enim nullum prætereà pondus later, quàm
 (quod ipse non diffiteor) etiam mandato S. C. clausulam *in genere suo*,
 sed *non equaliter* justificatoriam inesse; quâ scilicet reus causam
 suam quoad *solum factum*, & consequenter etiam quoad pœnæ
 commissionem, non etiam quoad *jura*, defendere valeat. In
 utraque clausula respectivè utriusque mandati justitia consistit, ita
 ut sine prævia citatione processus inchoari possit; Reus enim si
 vel in *jure vel facto* gravatum se esse sentiat parere haud tenetur.
add. inf. §. 94. sed saltem exceptionibus competentibus causam
 suam legitimare poterit, & sic utroque modo satis pro cujusque
 objecti exigentia auditur. vid. *sup. d.* §. 50. & 51.

§. LXXXVII. Dixi rursus *sup. §. 83. sub fin.* citationem illam, quæ mandatis S. C. annectitur & vulgari modo loquendi *solita* dicitur, emanare ad afferendas exceptiones facti: Quod, quamvis per expressam d. citationis literam non verificetur, imò potius ex O. C. d. l. pateat, nullam planè exceptionem contra mandata S. C. opponi posse; ibi ohne einige Widerrede oder Verhinderung vollzogen werden; ex mente tamen ejus, & ipsa mandatorum naturâ illud haud difficulter apparet; verba sic sonant: wir heischen und laden euch darnebens auf den zoten Tag zu erscheinen, glaubliche Anzeig und Beweis zu thun, daß diesem unserem Kayserl. Gebott alles seines Inhalts gehorsamblich gelebet sene; oder wo nicht, alsdann zu sehen, und zu hören, euch um eueres Ungehorsams willen, in gemeldte pœn gefallen seyn, mit Urthel und Recht sprechen erkennen und erklären; oder aber erhebliche Ursachen, ob ihr einige hättet, warum solche Erklärung nicht geschehen solle, fürzubringen. Quæ verba eò directâ tantum sunt, ut reus causas afferat, quare declaratio pœnæ fieri non debeat, & sic solum contra declarationem pœnæ excipiat; neque ulla mentio fit de exceptionibus contra factum afferendis. Sed quoniam pœnæ declaratio adeò ab ipsa facti veritate dependet, ut judex ad eam nullatenus descendere possit, nisi factum plenè verificatum fuerit; hæc autem verificatio haberi aliter, ac auditis hisce exceptionibus, haberi nequeat. Proinde mens legis alia esse non potest, quàm, quòd hoc ipso, quo contra pœnæ declarationem excipiendo facultatem concedit, non minùs exceptionibus contra factum obmovendis locum faciat.

§. LXXXVIII. Sed cùm modò per *Const. spir. de 1570. §. ferner §. 82.* mandatis S. C. d. citationem annectendam esse, statutum fuerit; dubitari posset: num ante d. *Const.* etiam exceptiones sub- & obreptionis iisdem opponere licitum fuerit? Ratio dubitandi provenit ex verbis d. O. C. tit. 23. §. *præc.* allatis, & ex eo: quòd modò per *R. de 1504. §. 77.* primâ vice expressis verbis exceptiones sub- & obreptionis inferendi facultas concessa sit. Sed tollitur illud dubium, si consideretur 1) tum temporis saltem seorsim eam peti, & Reum non minùs in pœnam declarari potuisse, ad quam de-

declarationem, si iudex eo super facti veritate non audito, properasset, æqualiter injusta fuisset procedendi ratio, quàm si id hodie fieret.

2) quòd non tam ex verbis d. citationis, *vid. §. præc.* quàm ex ipsa *præcepti* indole & natura, quod ultra intentionem mandantis, conditionalem semper facti veritatem supponentis, nihil operatur. *arg. C. fin. de præb. & dign.* exceptiones illæ admittendx sint.

§. LXXXIX. Quantumvis autem vigore *cit. §. 82. R. de 1570.* citatio solita omnibus mandatis S. C. annectenda fuerit, id tamen post d. R. non confestim per omnia fuit observatum, sed sicut antehac sine ea exivere (α) mandata *inhibitoria* seu quæ in *purâ negatione* consistebant. (β) quæ affirmativè quidem concipiebantur, sed implicitam simul *negationem* habebant. (γ) Denique *compulsoria* ad edendum. *BLUM. d. tit. 34. n. 27. MIND. C. 10. n. 7.* Hodie indistinctè, ceu id legis dispositioni convenit, omnia mandata hâc citatione pollent: sub hoc saltem discrimine: quòd *in negativis & prohibitoriis* consueta sit formula: *seinen theils geleisteten, theils willfährigen gehorsam glaublich darzu thun, oder da dem Kayserl. Gebott zuwider gehandelt werden sollte, zu sehen &c.* Nam & in his paritionem docere potest reus, allegando: se nolle mandato contravenire; quamvis *BLUM.* cum Imploratis in hoc puncto valdè misericorditer agat, asserens: eosdem illuc adstringendos non esse. Quemadmodum autem citatio hæc necessariò singulis mandatis annectenda, ita etiam speciatim, & *in Camera* quidem ut testatur *MOSER d.l. & tr. 1. C. 3. §. 13.* sub periculo denegandorum processuum petenda est. Contrarium tamen observavi in causa von *Schilders. Cont. Wittib Hofmeyers.* mandati attent. revoc. ubi 13. Decembr. 1735. mandatum, omisâ illâ petitione, concessum fuit. De *stylo aulico* è contra *idem ibid. §. 14.* confitetur ob hujus petitionis omissionem processus non denegari. *Add. BERTRAM brev. prax. imp. aul. tit. 42. n. 8. sqq.* ibi: „quòd autem citatio illa tam strictè petenda “ sit, pro municipula habeo, cum enim supplicans prætendat prin- “ cipale, sanè etiam accidens desiderasse non potest non videri “ &c. „ Interim optimè faciet Advocatus si rem nullo pretio aut labore constantem non omittat.

§. XC. Hucusque de forma intrinseca: *Accidentaliter* mandata differunt 1) quoad terminum comparitionis; in *Camera* enim mandatis C. C. 60. dies, seu duo menses, mandatis S. C. unus tantum mensis seu 30. dies præfiguntur. de Lud. d. l. n. 11. ita de praxi. Aliter fortè in theoria dicendum foret: Juxta R. J. N. §. 36. ubi omnibus citationibus (non exceptâ citatione solitâ: terminus 60. dierum præstituitur; ibi: in allweg ein gerauer Termin wenigstens auf 60 Tag 2c. Quamvis vice versâ etiam subindè citationi simplici terminus 30. dierum præfixus fuerit; prout patet ex p. 3. tit 12. §. 4 O. C. Unde concludo termini hujus præfixionem à judicis arbitrio dependere, qui pro circumstantia loci sæpè terminum vel coarctabit vel dilatabit; sicut etiam olim factum fuisse, testantur antiquæ mandatorum formulæ, ubi modò 8. modò 10. & 20. dies præfixi leguntur. Dixi: in *Camera*; in *Aula* enim regularis etiam in causis mandatorum S. C. est terminus 20. Mos. d. C. 3. §. 33. Observo tamen apud eundem d. l. C. 2. §. 106. in causa *Wsenburg*. Cont. *Wsenburg*. mandati &c. etiam terminum unius mensis seu 30. dierum præfixum fuisse. In mandatis mixtis non duo, sed unus tantum & simpliciter 60. dierum terminus præfigitur.

§. XCI. Hodie non amplius, sicut olim, *certa & numerata dies*, v. g. auf den ersten April (hierst fünffzig 2c. Sed certus dierum numerus præfigitur. v. g. auf den 30. (60ten Tag) den nächsten nach Insinuation dieses, deren wir euch 10. (20) für den ersten, 10. (20.) für den andern 10. (20) für den dritten, setzen und benennen peremptoriè; additâ semper clausulâ: ut si dies præfixa, juridica non esset, citatus compareat in proxima; in terminis; Oder ob derselbe kein Gerichts Tag wäre, den nächsten Gerichts Tag darnach, durch einen bevollmächtigten Anwalt zu erscheinen 2c. Hæc ita de termino comparitionis & producendi exceptiones; qui præfixus dicitur; quoad illum verò qui ad ulteriora scripta importanda competit, & *legalis probatorius* vocatur, nulla inter utrumque mandatum subest differentia; nisi quod hic in mandatis C. C. expressis verbis præfigatur. G. B. de 13. Decembr. 659. ita: Dann bestimmen wir beyderseits zu Übergebung derjenigen gerichtlichen

lichen Handlungen, welche nach der in primo termino verübten Nothdurfft vermög der Ordnung und J. R. A. ferner einzubringen gebührt, zeit 3 D. pro termino legali. Non item in mandatis S. C. Ratio differentiae esse poterit: quia partes in his non aequè ac illis ad longius *disputandum de jure inf.* §. 95. sed saltem ad excipiendum contra poenae declarationem invitantur. Illam tandem differentiam, quam de Lud. cit. l. ponit in clausula enixae voluntatis: Daran geschiehet unsere ernstliche Meynung 2c. non puto universalem esse; nam video eam quoque *in formulis mandatorum C. C.* occurrere.

§. XCII. De poenarum varietate *sup.* §. 16. De earum adjectione verò §. 19. *sq.* pluribus actum fuit. Hoc loci posses adhuc quaerere: An poena semper pecuniaria esse debeat, & responderetur negativè: Sic si quis pacto aut transactioni, poenâ conventionali munitæ, contraveniat, illi, sub poena huic transactioni inserta, mandari poterit. Plura poenarum genera recenset Mos. d. C. 3. §. 11. Utilitata autem formula est in poenarum adjectione: So gebiethen wir von Röm. Kayserl. Macht, bey poen 10. M. L. G. Halb in unsere Kayserl. Cammer, und zum andern Theil ihme Klägern ohnnachlässig zu bezahlen 2c. Sed quid involvit illa poena: bey unserer Kayserl. und des Heil. Röm. Reichs höchster Ungnad? qualis formula communis esse solet rescriptis Cæsareis. CRAM. Sect. 1. 8. §. 2. BLUMIUS tit. 29. n. 104. ait: maximam hanc & gravissimam poenam esse, ita ut non obtemperantes hoc ipso *pro hostibus Imperii* habeantur. Verum explosa hæc est sententia per DECKER. in Vind. ad d. l. qui ait: Verbis hisce saltem involvi *poenam arbitrariam*, in ordine autem ad poenae declarationem ea *per se* non plus operari, quàm si omissa fuissent, cum nullam, in quam condemnatio fieri possit, poenae speciem comprehendant. Si verò *poena determinata* hæc clausula superaddita fuerit; sicut in Handhab. des Landfr. in Wormbs 1595. § und darauf befehlen wir 2c. ibi: als lieb ihnen, und jedem seyn mag, des Reichs schwere Ungnad, und die vorgemeldte Poen zu vermeiden 2c. Id saltem operabitur, quod poena determinata per se operaretur.

§. XCH. Communia utrique mandato sunt: (α) quòd ambo edantur verbis *imperativis seu praeceptivis*. vid. tamen *sup. §. 16. §. 61.* (β) in iudicio aulico utrumque *terminum 60. dierum* contineat. *sup. §. 90.* (γ) ambo *semper pœnam adjectam* habeant. *sup. §. 8.* δ) in utroque concurrant omnes illæ formalitates, quæ aliàs in omni citatione obveniunt. Videlicet 1) nomen & plenus titulus Imperatoris, aut eo deficiente, in *Camera Vicariorum Imperii*, non item in iudicio aulico; hoc enim tempore interregni penitus extinctum est. 2) Præmissâ Imperatoriâ salutatione compellatio Rei & Actoris. 3) de stylo aulico Supplica *recitative* inseritur, *O. A. tit. 2. §. 4.* in Camera ad eam tantum fit remissio vigore *R. V. N. de 1713. §. 48.* in terminis: Was N. N. an unserm Kayf. Cammer-Gericht unterthânigst angebracht, solches habt ihr aus dessen hierb y gehender Supplication und darinnen allegirten Beylagen des m. hren zu vernehmen. 4) Subjungitur ipsum mandatum. Cui subnectitur 5) dies & annus nostræ salutis, & locus iudicii; 6) Denique fit subscriptio & subsigillatio *aquilâ majore. add. inf. C. 2. §. 15.* Duplex est sigillum Camerale: Majus & minus; ab insculpta figura aquilæ, vulgò *aquila* dictum, quorum prius in omnibus subscriptionibus solennibus adhibetur, posterius tantum in 4. casibus. (α) in recludendis post factam communicationem literis informatoriis (β) in decretis admissionum personarum cameralium (γ) in literis, quæ in signum exemptionis dantur; in denen Frey-Zeichen. (δ) nî fallor, id adhibitum esse observavi in obsignandis articulis interrogatoriis. ad examinandum testes Commissario transmissis. Quæ hucusque de forma mandatorum dixi, de his, quatenus pro ipsa *jussione solenniter emissâ* capiuntur, intelligenda sunt; quatenus verò *pro actione in iudicium deducenda* veniunt, forma eorum consistit in congrua illius propositione, Judici mediante libello supplici factâ; de quo *inf. C. 2. §. 8. sqq.* Atque sic materiam de forma quoque concludo.

§. XCIV. *Effectus* mandati, prout illud consideratur *in concreto*, eò tendit, ut actor hocce remedio vel possessionem suam tueatur, amissamve recuperet, aut de novo adipiscatur, vel ut factum simpli-

simpliciter coërceatur, aut ad satisfaciendum contractæ obligationi adstringatur pars implorata. In *abstracto* verò sumpti effectus est; ut reus vel pareat, vel saltem compareat exceptiones suas pro-
ducturus, vel videat se in pœnam declarari. Effectus paritionis *prin-*
cipaliter quidem in utroque mandato, sed *alternativè* tamen, *vid.*
sup. §. 82. intenditur; unde ordinariè etiam nonnisi ultimato ob-
tinetur. Interim reus si non pareat, saltem comparere & exci-
pere tenetur, nisi malit præmissâ in pœnam condemnatione realem
executionem experiri. Quoad mandatum S. C. mens legislato-
rum & ipsius mandati indoles non potest esse alia, quàm ut pa-
ritio sine ulla exceptione sequatur; secùs in mandatis C. C.: ubi
vigore adjunctæ citationis, ad cujuscunque generis exceptiones
afferendas pars implorata vocatur. *sup.* §. 83. Unde de LUD. §.
10 n. 21. „in mandato C. C. non præcipitur, inquit, paritio “
simpliciter sed exceptiones contra mandatum admittuntur.” Ve-
runtamen cùm & in mandatis S. C. exceptiones *saltem facti* ad-
mittantur, *sup.* §. 83. *sqq.* quæ, quamvis *strictè* loquendo exce-
ptiones non sint, reverà tamen alterationem quandam intentatæ
paritioni superinducunt. *sup. ibid.* Hinc dicendum: In utroque
mandato paritionem quidem æquè *principaliter sed alternativè*
tamen præcipi, sub hac saltem differentia: quòd campus exci-
piendi magis latè pateat in mandatis clausulatis, quàm puris; Utpo-
te in quibus non solum exceptiones, ex facto resultantes, sed &
prætereà tales, quæ ex visceribus juris desumuntur, licet oppo-
nere. Ut sic saltem *magis absolutus* sit effectus paritionis in man-
datis S. quàm C. C. Ratio differentialis consistit in vario factorum
objecto, quorum unum colorabile, alterum verò injustificabile est.
sup. §. 10. & 62. *sub fin.*

§. XCV. Quotiescunque igitur Mandato aliquo provoca-
tus, vides vel factum ab actore falsò narratum, aut qualitates ali-
quas circumstantiàsve *fiètas adjectas*, & *veras suppressas fuisse*, vel
juri tuo, vi cujus alter tibi obligatus est, quidpiam contrarium
præceptum esse, toties emanato mandato impunè non parebis;
sed comparendo & competenti defensione vel factum, vel jus
tuum protegendo, effectum paritionis licitè declinabis. Hæc au-

tem defensio in mandatis S. C. perficitur per exceptiones *sub- & obreptionis seu inficiationem facti*; de quibus §. *sq.* in mandatis C. C. verò *per causales, seu disputationem juris*. Quemadmodum enim facti quæstio est, cum non constat an factum sit, super quo lis orta est, quòdve inficiatur reus; quæstio verò juris est, cum constat factum esse id, de quo lis est, nec ulla inter litigantes contentio est; an factum sit, sed de jure disputatur. PECK *de R. J. Can. reg. 65. n. 6.* Ita quoque exceptionum facti & juris indoles est, ut per illas factum, per has autem jus disputetur. Quod ultimum contingit: quando reus opponendo jus aliquod contrarium, vi cujus prætensum jus actoris eliditur, demonstrat, juris regulam propter obversantem specialem illius limitationem, ad *factum seu hypothesein*, applicabilem non esse: Sic si in causa mutui opponitur exceptio S. Cti Macedoniani, præscriptionis &c. utique jus actoris, ex hoc facto *in se* certo resultans, per oppositum jus contrarium rei, ita eliditur, ut regula desuper statuens ad hypothesein minimè sit applicabilis. Cumque igitur in Mandatis C. C. exceptiones juris admittantur, in regula dicendum erit: *Omnes omnino contradictiones ad infirmandum jus actoris habiles admittendas*, & sic ab actore in replicis responsabiles esse. Dubitatur tamen: an exceptio *Reconventionis* in processu horum mandatorum admittenda sit? Negat id de LUD. *d. §. 10. n. 25.* non tamen excludendo arbitrium Judicis. Sed veriore putem esse affirmativam; cum enim in eo omnes exceptiones ad excludendum jus actoris habiles admittendæ sint, id certè de hac pariter asserendum erit; quippe quam nec natura actionis, id quod in processu saltem summarissimo contingit *Id. §. 8. n. 18.* nec expressa legis dispositio, quæ nullibi demonstrabilis est, excludit.

§. XCVI. Econtra mandatis S. C. *sola* exceptiones *sub- & obreptionis*, banni &c. *vid. sup. §. 83. sqq. & inf. 102.* à reo abmotæ responsabiles sunt, *R. J. de 1594. §. 77.* Verba: *Sub- & obreptio*, (quæ ex præpositionibus *sub & ob*, & vocabulo, repere *schleichen* composita sunt) ab Authoribus ordinariè confunduntur. Quamvis enim quoad genuinam utriusque verbi significationem vera inter eadem discrepantia intercedat; *Subreptio* siquidem deno-

denotat, *suppressionem veri*, *obreptio* autem *expressionem falsi*; & sic illa omissionis, hæc commissionis culpam continet; æqualis tamen est utriusque exceptionis effectus cum per unam æquè ac aliam mandatum nulliter concessum esse, contendatur, ejusque vires enerventur æqualiter. Mandatum itaque sub- & obreptitium, ein erschlichenes Mandat, est: *si vel ipsa narrata, vel ea qualitas, cujus intuitu mandatum decretum fuit, falsa sit, vel si taceatur id, quo præscito princeps, illud non fuisset concessurus, aut saltem non ita facile.* Ita BLUM. tit. 34. n. 21. Mallem tamen ab eo additamentum illud: *non facile*, omissum fuisse. Enim verò vel qualitas illa suppressa talis est, quâ factum colorari potuisset, vel non; si prius: Mandatum utique subreptionis vitio obnoxium est; si posterius: non item. Nullum sanè mandatum S. C. facile decernendum! nulla qualitas *judicis* arbitrio locum facit, velitne *facile aut non facile* mandatum concedere; *sup. §. 45. 49. 65. 72.* Exceptiones sub- & obreptionis non sunt aliæ, quàm *nullitatis*; quæ opponi nequeunt, si Judex mandatum, licet non facile, concessurus tamen omninò fuisset; nisi *Principi* fortè de quo BLUMIUS loquitur, ceu legibus superiori, magis liberam mandata hæc decernendi potestatem attribuere malis. Modus excipiendi sub- & obreptitiè consistit respectivè vel in allegatione, seu expressione circumstantiæ qualitatissve suppressæ, vel in negatione illius, quæ falsò ad obtinendum mandatum adducta fuit. Per hanc *negatur*, per illam *refutatur* factum; & abinde æqualiter exceptiones *facti* audiunt. Effectus earum est: ut, si relevantes fuerint, cassetur mandatum, cum condemnatione in expensas, *inf. C. 2. §. ult.* mendax namque precator carere debet impetratis.

§. XCVII. Ultra has exceptiones nullas alias, quæ ad ipsa causæ merita propugnanda tendunt, obmovere licebit. *R. D. de 1600. §. 61.* ibi: jedesmahl dasjenige, was ad causam principalem gehörit, nicht eingemischt werd. Fac Titio demolitionem operis, quod spretâ nuntiatione nec interpositâ cautione exstruxit, per mandatum S. C. injungi, hic rectè excipiet: se nihil novi exstruxisse, sed reparasse solum vetus ædificium, vel fulcimen-
tura

tum aliudve simile remedium sustentando operi adhibuisse, aut nunciationem legitimè factam non fuisse. Econtra verò si opponeret: sibi vi constitutæ servitutis, pacti aut transactionis jus ædificandi competere, non audietur. Illæ ex facto, hæ ex jure resultant; atque adeò per has jus, per illas factum disputatur.

§. XCVIII. Afferit quidem de LUD. d. §. 10. n. 18. *vers. hæc tametsi ita &c.* præter has exceptiones, & eas saltem admittendas esse, quæ causæ principali ita sunt permixtæ, ut ab ea divelli nequeant; „ e. g. præscriptionis falsi instrumenti &c. & in universum omnes, „ quæ contra sententiam in ipsa executione opponi possunt. „ Sed veniâ illustris authoris dixerim: Non posse hanc assertionem *simpliciter & indistinctè* admitti. Sunt enim omnes illæ exceptiones de genere peremptoriarum; adeoque altioris indaginis, & causæ merita attingentes. vid. GAIL de P. P. Lib. 1. C. 11. n. 8. *sqq.* & n. 19. Quæ à causis mandatorum exulare jubentur, vid. §. præc. Nec resistit: quòd contra executionem opponi possint; id enim de illa executione capiendum est, quæ consequitur sententiam *petitorii definitivam, non possessorii*; Illam nisi obmotis quibuscunque mihi competentibus evitavero, actum erit *in perpetuum* de jure meo; hæc *modicum* saltem, & in *processu ordinario reparabile* præjudicium affert, utpote in quo eandem per modum actionis proponere fas est, eaque probatâ, rem in possessorio amissam recuperandi plena potestas. Interim tamen cùm pleræque à *præfato auth.* allegatæ exceptiones saltem *indirectè* intentionem actoris seu ipsum factum impugnent; inde credo hujusmodi exceptiones peremptorias, quas *facti* seu *intentionis* vocant, vid. BLUM. tit. 69. n. 24. & 25. ad minimum eo casu, si altiore quæstionem & indaginem non requirant, audiendas esse; secus erit de peremptoriis juris dicendum. Hæc ita secundum regulas Theoriæ: De Praxi hodierna Camerali testatur de LUD. d. l. n. 46. à partibus non solum merita causæ principalis plenissimè tractari, sed & à judice tam petitorium, quàm *possessorium* viâ mandatorum finiri, ita ut hodiè vix ullum exemplum introducti in judicio inferiore petitorii, post decisum in Camera punctum paritionis, videre liceat.

§. XCIX.

§. XCIX. Improbatur quidem praxin istam MOSER. *tr. i. C. i. §. 12.* & §. 36. C. 3. Verum cum *nec juri legali, nec juri partium* ad-
versetur, eandem (salvâ meliori) omnino approbandam censeo.
Prius membrum duplici ratione stabilitur. Prima est: quod
jure communi, „ si petitorium instructum satis, Judici, relicta „
causâ possessorii, in illo pronuntiandi licentia concedatur; etiam- „
si ab initio nudum possessorium institutum sit. „ Juxta C. *cum*
dilectus 6. §. de *caus. poss. & propriet. vid. BARBOS. tb. loc. comm.*
verb. petere §. 11. dummodò, ut vult LAUTERB. *coll. præct. de in-*
terd. §. 18. Clausula salutaris libello adjecta, nec protestatio: de
se non intromittendo in petitorium, addita fuerit. Partes etenim
hoc ipso, quod merita causæ principalis tractare suscipiant, præ-
sumendæ sunt, velle cum possessorio petitorium *cumulare*; quæ
cumulatio nihil aliud est, quàm *tractatio utriusque judicii in eo-*
dem processu. Suppositâ autem hac ipsâ cumulatione, tandem sub-
intrat regula: petitorium clarum absorbere possessorium; quæ
nullam in legibus imperii de mandatis disponentibus passa est muta-
tionem, & adeò adhuc hodie judex secundum eam justè petitorium,
relicto possessorio, determinabit. Proindeque si pars alterutra nolit,
causam petitoriam in ipso processu mandati simul determinari, vel ad
exceptiones Rei petitorias planè non respondeat, vel id non nisi
sub dicta protestatione expressim adjectâ faciat, necesse est, ut nimi-
rùm hac ratione præsumtionem cumulandi utriusque judicii à se re-
moveat *add. LUDOV. Einleitung zum Civ. Proc. C. i. §. 10.* Secundam
suppeditat Clem. *sapè 2. de V. S. Vers. quodocunque sibi videbitur*
valeat assignare, ubi judicis arbitrio relinquitur, an in processu
summario admittere velit positiones, interrogatoria, aliave ad
processum *ordinarium* spectantia: *add. CARPZ. proc. jur. tit. &*
art. 1. n. 32. Ergo eidem liberum quoque erit, partes ex inte-
gro audire, & sententiâ suâ litem totam dirimere; ad officium
enim judicis pertinet, studere brevitati litium, causasque viâ
quàm brevissimâ expedire. *d. Clem. sapè. add. L. 13. C. de jud. Quod*
erat probandum primum.

§. C. *Membrum secundum* justificatur (α) exinde quia par-
tes simul atque merita causæ principalis absque protestatione

disputant, favorem illum, qui in summaria causarum expeditione, earum commodo introductâ, consistit, a sese abdicare velle, credendæ sunt. Enim verò considerandus est, ceu privilegium aliquod, favor ille, quod per non *usum omissivum seu contrarium*, ponentem voluntatem internam eodem carendi, extinguï constat *arg. L. 10. §. 1. L. 19. §. 1. quemadm. serv. amitt.* (β) ex modò *cit. Clem. 2.* ubi si iudex in causis summariis non *contradicentibus partibus* ordine processûs solenni progressus fuerit, deciditur: processum non esse irritum aut irritandum. Quidni igitur & illa procedendi ratio jure optimo subsistet, quando iudex in processu mandatorum summario, ad definitivam petitorii, relicto possessorio, progreditur? si partes non solum non contradicant, i. e. non *protestentur*: quòd duntaxat pro colorando possessorio titulos, seu jura sua velint deducere; sed potius per confessionem meritorum causæ principalis apertè assensum suum declarent, Sic enim partibus volentibus ullam fieri injuriam dici non poterit. Facit quòd interdum consultius sit agere iudicio petitorio quàm possessorio. BARBOS. *d. l. Quod erat alterum.*

§. CI. In sequentibus porrò, ut ab omni contradictione vindicem praxin illam opposita MOSERI argumenta nonnihil perscrutandi animus est. Quorum 5. priora in eo fundantur, quod (α) praxi huic continuò contradicant Status imperii, & (β) quòd per eam tota processûs mandatorum substantia invertatur, utpote in quo sola causa possessoria, non petitoria ex mente LL. discutienda foret. Verum respondetur ad (α) vel contradictiones illæ aut querimonix sunt Statuum *singulorum atque unanimes*: & hoc certè casu iisdem promptissimo remedio, ut praxi huic hucusque receptæ per Legem aliquam publicam finem ponant, consultum est. *add. sup. §. 36* vel tantum *unius alteriusve*: quo casu contradictionem hanc minimè sufficere putem ad hoc, ut praxis illa, quam *per modò deducta* leges omninò patiuntur, imò approbant, vi hujus contradictionis restringenda, aut amputanda veniat. ad (β) respondetur, id verum esse, si processus maneat in terminis processus possessorii, secus si eosdem egrediatur, uti fit, & de jure fieri potest, quando accedente partium consensu petitorium cum pos-

fesso-

fessorio simul discutitur. Sexta ratio cum quâ & nona coincidit,
 deprompta est ex §. 61. R. D. de 1600. ubi habetur: omne superfluum
 rejiciendum, partesque illud processui mandatorum summario
 immiscentes, condignè multandas esse. Respondetur enim ne-
 gando: superfluum id esse, quod eo animo à partibus immiscetur,
 ut ad evitandas prolixissimas plurium instantiarum ambages iudex
 petitorio simul cum possessorio finem imponat. Unde id saltem
 à causis mandatorum exulare jubetur, quod ad meram causæ pro-
 relationem à partibus advehitur, nec ad plenariam iudicis infor-
 mationem satis conducit; ceu id declarant verba cit. §. 61. viele
 Weitläufigkeit. Accedit dispositio §. 50. R. N. ubi in genere
 à singulis processibus cameralibus prolixitates illæ amputantur.
 Ad instantiam: quòd nihil planè, quidquid sit meritorum causæ
 principalis partibus immiscendum permittatur; replico: perinde non
 etiam iudicis officium & arbitrium adeò coarctari, quo minùs ille,
 meritis hisce de facto tractatis ad definitivam totius causæ sententiam
 procedere valeat. Ad septimum fundamentum: quòd potius cre-
 dendum sit, solo animo colorandæ possessionis suæ, merita illa
 à partibus tractari; R. id de eo saltem casu concedi posse, si fiat sub
 expressâ protestatione: de senon intromittendo &c. Octavò ait: Justi-
 tiæ omninò congruum esse, ut ante omnia punctus facti injustifica-
 bilis dirimatur, ne interim, dùm diutiùs de jure disceptandum foret,
 imploratus in cœptâ viâ facti ulteriùs progrediatur; sed & hoc
 casu actor, neglecto protestationis remedio, spontaneè petitorio
 sese immittens ægrè non feret, si aliquantò longiùs illius decisio
 protrahatur: eâ interim consolatione lactatus, fore, ut tantò citiùs
 ad exitum totius causæ & expensarum finem sit perventurus.

§. CII. De praxi igitur campus excipiendi patet latissimè,
 de jure legali tamen vigore R. J. de 1594. §. 77. etiam præter ex-
 ceptiones sub- & obreptionis aliis quibusdam adhuc locus datur,
 nimirum: maleficii, banni (non boni, uti vitiosa lectio in Corp.
 Recc. Francf.) & privationis. Si nimirum veræ, & probatæ fuerint.
 Exceptionem maleficii, sive cum MOSERO d. l. C. 3. §. 27. ad qua-
 litatem causæ, i. e. quòd causâ sit criminalis; sive cum TEXTORE
 d. l. tb. 52. ad personam referas, i. e. quòd hæc maleficio tali se-

se contaminaverit, vi cuius ab agendo repellatur, eundem prorsus effectum experieris; utroque enim modò spectata est *dilatoria, præjudicialis* litisque impressum impediens; siquidem vel judicem à cognoscendo vel actorem ab agendo removet. Quamvis vix crediderim exceptionem: causam criminalem esse, unquam obmotum iri, quia persuasum teneo, quemvis reum malle processu civili, quam criminali, implicari. Exceptiones *banni & privationis* utique personas actorum, illa quidem *Laicorum*, hæc *Ecclesiasticorum* vel *mulierum* concernit. Enim verò personas posterioris generis sententia privationis, priores declaratio in bannum ad quamvis actionem instituendam inhabiles reddit. Quæ est, ni fallor, & omninò justa opinio BLUMII *d. l. n. 128.* non ea, quam immeritò inculpat TEXTOR *ib. § 1.* quasi ideò mulieri exceptio privationis opponi posset, quòd omnes illæ per se facultate agendi privatæ essent.

§. CIII. Cùm itaque præfatae tres exceptionum species ideò in mandatis S. C. admittantur, quia sunt dilatoriæ, litisque ingressum impediunt; hinc concludo: per verba: und dergleichen; in *d. § 77.* occurrentia omnes illas exceptiones admittendas esse, quæ vel contra personam judicis, vel actoris objici possunt. Continet enim *ad etcætera* similia, aut similem qualitatem habentia. STRYK. *tract. de claus. & cætera*, C. 1. n. 22. Adde GAIL 1. O. 8. n. 6. REICHW. C. 8. pag. m. 532. ubi ait: omnes illas exceptiones opponi posse, quæ impediunt implorare officium judicis, Ejusmodi sunt: Exceptio *Incompetentiæ*, *præventionis* *litispendentiæ* &c. De exceptione *recusationis* an illa Cameræ opponi possit, disputant DD; negat id GAIL. 1. O. 33. n. 1. de LUD. Sect. 1. §. 1. n. 11. affirmat: STRYCK ad LAUTERB. *de jud. lit. E verb. idque propter.* De exceptione *de non appellando* & *Austregarum.* dixi *supr. §. 15. sub fin. & §. 29. sqq.*

§. CIV. Restitutionem contra Mandatum S. C. admittit MOSER. C. 1. §. 14. *post paritoriam*, non etiam per modum exceptionis ante eam. Rationem prioris addit: quia ob reperta noviter instrumenta quisque commiserationem meretur, imò eam petens hoc ipso saltem indirectè negat factum sic se habere. Posterioris

ris esse ait: quia hoc casu habetur ordinarium remedium sub- & obreptionis, adeoque putat ad extraordinarium restitutionis non esse perveniendum. Ego certè eandem nullo casu admitterem. Non primo: quia sententia paritoria est possessorii solum summarii *inf. C. 2. §. 6.* à qua non datur appellatio, *sup. §. 30. in med.* Ergò nec restitutio, quæ eidem, ceu par remedium suspensivum, omninò æquiparatur, imò species appellationis est *in L. 42. ff. de minor.* Nec secundo: quia restitutio, ceu remedium juris, pertinet ad merita causæ, & altiore indaginem requirit. *arg. L. 3. de in integ. rest. Add. de Lud. Sect. 1. §. 13. n. 2. sub fin.* quem ibidem de hoc, non de primo casu (ut opinatur Mos *d. l.*) loqui, in aperto est.

§. CV. Singularis planè exceptionis species contra mandata de solvendo opponenda occurrit *in §. 170. sqq. R. I. N.* de quâ *vid. fusiùs BLUMIUS d. l. n. 199.* Pro coronide autem materiæ de effectu adhuc quæri posset: quomodò mandatum C. C. post comparitionem partium resolvatur in vim simplicis *citationis*. responderetur id contingere eatenus, quòd nimirum *effectus* hujus mandati, qui ante comparitionem partium omninò æqualis est *effectui* mandati S. C. *sup. §. 82. & 94.* per comparitionem partium alteretur, & in effectum citationis transformetur, i. e. quòd non feratur sententia paritoria, sicut in mandais S. C. sed simplex definitiva, sicut in citationibus. *vid. inf. §. 37. C. 2.* Ità de *Lud. d. §. 10. n. 24.* Cùm tamen etiam subindè in hisce causis sententiæ ferantur merè paritorie. *inf. d. l.* Quare enim post causam cognitam iudex paritionem non æquè ac ab initio imponere queat? ideò assertio hæc pro regula non erit accipienda sed potius dicendum: semper suum mandato C. C. manere effectum, & cum hac non aliter convenire, quàm quòd, sicut in ea merita causæ sub plenissimam cognitionem revocantur, ità in processu mandati C. C. perfecta quoque causæ discussio interveniat. Sufficiens ex dictis hucusque hauriri poterit informatio de sub- & objecto, formâ & effectu mandatorum, tam C. quàm S. C. proindeque ad Caput 2dum & ipsum processum efformandum tandem me vocat ordinis ratio.

CAPUT II.

DE

MODO PROCEDENDI

In Causis Mandatorum S. & C. C.

§. I. **V**ocabulum *Processus*, quod à τὸ *procedere* ortum trahit, quoad *genuinam & juridicam significationem* jure civili planè incognitum fuit; quamvis enim vox illa hinc inde in Legibus proster, non tamen nisi *impropria* est illius significatio. Sic in *L. 2. ff. de O. J. pro augmento*, & in *L. 41. de don. int. vir & uxor pro pompâ* ponitur. Jure canonico autem *proprie* pro ordine *judiciario* accipitur in *Clem. sæpe de V. S.* In Legibus Imperii *processus* nomen subindè pro *litteris, causæ materialia continentibus*, adhibetur. *O. C. p. 3. tit. 13. §. 3.* Unde vulgò dicitur: *Der Proceß ist in der Expedition &c.*

§. II. *Processus* in genere est: *modus seu forma causas in judicio tractandi, disceptandi & dijudicandi jure præfinita.* CARPZ. *proc. jur. tit. 1. pr.* Dividitur ab objecto: in *civilem & criminalem, possessorium & petitorium &c.*; à modo procedendi: in *ordinarium & summarium*; à loco judicii in *provincialem Franconicum Saxonicum &c.* Et denique à causa efficiente in *communem* (den gemeinen Proceß) & *imperialem*, deren höchsten Reichs-Gerichten. Ille secundum præscripta juris communis, in judiciis inferioribus, hic secundum Leges imperiales, in supremis dicasteriis instituitur. Quamvis *processus imperialis magis proprie* communis diceretur; utpote qui vigore §. es sollen auch 137. R. N. quibuscunque judiciis inferioribus, ceu communis regula (hucusque

usque tamen in paucissimis observata) præstituitur. Processum Imperialem in specie definitio: quod sit *ordo legitimus, aut receptus in supremis dicasteriis, causas controversas, illuc pertinentes vitè introducendi, reproducendi ac definiendi*. Dividitur: in *Aulicum & Cameralem*, den *Reichs-Hoff-Rath*, und *Cammer-Gerichts-Proceß*.

§. III. *Cameralis* porrò vel est *extra-vel judicialis*: desumpta videlicet denominatione à loco ubi peragitur. Ille est: si per exhibita in formam supplicarum solennem redacta pertractatio fit in *Cancellaria* (in der *Cammer-Gerichts-Cansley*) quæ in O. C. p. 3. tit. 6. §. 5. opponitur *judicio*. add. *ibid.* tit. 11. rubr. & §. pen. Seu ut vult BLUM. *proc. Cam. tit. 59. n. 21.* in quovis alio loco extra audientiam publicam. Judicialis verò: *Si in audientia publica* per recessus orales à Procuratoribus, è manualibus suis recitados, causa peragitur. Audientia est; *Conventus procuratorum sub præsidio Judicis, aut Præsidis alterutrius cum Assessore uno, vel pluribus, vel etiam solius Assessoris, desideria sua exponentium*. Vulgaris quidem hæc est processus extra-vel judicialis explicatio; non tamen quis aberraverit, si à persona etiam *judicis* causam vel judicialem vel extrajudicialem appellari, dixerit. Hoc contingit; quàm diù Referens ille, qui processus decrevit, vulgò der *extrajudicial-Referent*. vid. de LUDOLF. *comm. syst. Sect. 1. §. 10. n. 18. vers. (3) quod mandata &c.* pergit in causa cognoscere; cujus cognitio circa formalia solum, vel circa materialia etiam, sed non nisi in ordine decernendos processus, versatur, & ad summum ad ferendam aliquam *interlocutoriam, seu paritoriam simplicem* extenditur. Illud: quando post factam submissionem acta novo Referenti, in ordine ad *definitivam, vel paritoriam plenam* ferendam, distribuuntur. arg. §. auf daß auch 139. R. J. N. Dixi signanter *Cameralis*; Aulicus enim processus hanc divisionem non patitur; Cum ibi audientiarum usus non sit, nec unquam fuerit; neque quoad referentem ulla mutatio contingat juxta O. A. FERDINANDI III. tit. 4. §. 12. Cui quemadmodum vim Legis decisivam, negandi non est animus. vid. art. 41. capit. LEOPOLDI & 40. JOSEPHI add. arg. Cap. Nov. §. 16. sub fin. ita quoque asserere non

non dubito, secundum illius decisionem, ceu *Legis posterioris*, contra dispositionem *d. R. N.* praxin aulicam in hoc puncto omnino approbandam esse. Quæ porro quoad omissionem audientiarum abinde satis justificatur: 1) quod hæ nec à promordio iudicii illius ibidem unquam usitatae, nec etiam ullâ Lege expressè inibi introductæ fuerint. 2) quod virtute *tit. 12. §. 8. & 9. d. O. A.* illud iudicium tantum ad processûs cameralis *substantialia, non formalia* seu *solemnitates*, ad quas sine dubio hæc audientiarum celebratio referenda erit, obligatum sit. Occurrunt equidem penes Authores, qui de proc. aul. scripsere, pariter vocabula: *Extra-und Judicial-Sachen*, vid. *CRAM. ad tit. 3. O. A. §. 2. & 3.* Desumptâ tamen denominatione ab *objecto*; ita ut iudiciales dicantur causæ iustitiæ seu contradictorii iudicii *Proceß und Justiz-Sachen*. Extrajudiciales verò omnes reliquæ cognitionem seu processum iudicarium non exigentes. Omnes causæ extrajudiciales, à loco *sic dictæ*, in Camera post reproductionem fiunt iudiciales; exceptis causis personas Camerales concernentibus, quæ *totaliter* in cancellaria expediuntur.

§. IV. Uterque subdividitur in processum *primæ & secundæ instantiæ*. Pro illo subindè synonymicè ponitur: nomen simplicis querelæ; Quod assertum, quamvis nauseam moveat, de *LUD. Sect. 1. §. 2. n. 2.* verè tamen & optimè in *LL.* fundatum est. Vid. *rubr. & §. 1. art. 12. p. 3. O. C.*; ubi *in rubro* ponuntur verba: *primæ instantiæ*, *in nigro autem loco eorum* verba: *simplicis querelæ*; subjunctâ tandem specificâ singulorum processuum primæ instantiæ enumeratione, & factâ quasi divisione hujus denominationis, ceu *generis in suas species*. Sicut ergò denominatio primæ instantiæ generica est, & processui secundæ instantiæ, aliàs etiam *appellationis* dicto, opponitur; ita quoque de voce simplicis querelæ idem affirmari oportet. Verba enim nigri cum rubro concordantia & æquipollentia esse debent. *arg. L. Imperator 16. de in diem addict.* Licèt subindè eadem vox oppositivè se habeat ad processum mandatorum, & sic processui *citationis* æquipolleat de *LUD. d. l. add. §. 82. R. F. N.* Processus primæ instantiæ distinguitur rursus in processum *citationis & mandato-*

datorum. Quibus in iudicio aulico accedit tertia species *rescripti*, qui processus ibidem frequentissimus est. Processum mandatorum, de quo solo hinc mihi sermo erit, describo: *Quod sit ordo legitimus ac receptus, primæ instantiæ, summarius & executivus, causas mandatorum in supremis dicasteriis ritè introducendi, reproduciendi & definiendi.* Dixi 1) *modus legitimus & receptus*; quia videlicet processus iste vel fundatur in *Lege scripta*, vel *non scripta*; *arg. C. O. C. p. 3. tit. ult.* Et sic illo sensu erit legitimus, hoc verò receptus, i. e. per *observantiam introductus*. Quam observantiam tamen, quæ vulgò sub nomine *styli*, seu *praxeos*, nota est, eatenus non approbaverim, quatenus tendit contra Legis expressæ *vel verba, vel mentem. arg. L. 13. de sent. & interl.* Sed duntaxat: in quantum est *vel præter vel juxta legem arg. L. 38. de LL. add. R. N. 7. §. diesem nächst 34. vers. zumahlen nicht wohl möglich* &c. Dixi 2) *primæ instantiæ*; per quæ verba processus mandatorum à processu *appellationis* distinguitur. Dixi 3) *summarius & executivus. vid. sup. §. 15. vers. Executivus &c. & 2. §§. inf. sqq.* Atque abinde discernitur à processu *citationis*, & *rescripti*. De quo ultimo tamen *vid. Mos. d. l. tr. 9. C. 4. §. 6.* ubi ait: *rescripti processum non habere certam formam, sed ad arbitrium judicis modò summarie, modò ordinarie, ad exemplum citationis, pertractari.* Dixi 4. *in supremis dicasteriis*; quæ vocabula differentiam denotant à reliquis processuum inhibitorum, aut executivorum in inferioribus quibusdam judiciis obtinentium figuris. Cæteræ definitionis particulae demonstrant *formam*: tam in- quàm extrinsecam hujus processus de qua *tot. b. Cap.*

§. V. Cùm *supra C. 1.* hinc indè statuerim: processum mandatorum C. C. esse *summarium*, mandatorum S. C. verò *possessorii summarissimi*; hinc lubet latiùs nonnihil hoc loci eximinare: quatenus hoc verum sit. Ubi prænotandum 1) aliud esse, *causam*, vel potiùs *processum causæ* esse *summarium*, aliud: *Judicium seu processum esse possessorio - summarium, summarissimum, aut momentaneum.* Quæ vocabula regulariter ab Authoribus confunduntur. *CARRZ. proc. Jur. tit. 23. art. 1. n. 6.* Processus

summarius audit ille: in quo solennitates, aliàs regulariter adhiberi solitæ, v. g. *libelli oblatio, litis contestatio, submissio seu conclusio in causa &c.* omittuntur utcunque causa *ex se* petitoria sit. Summarissimum possessorium est: ubi non tantum illæ solennitates omittuntur, sed nec exceptiones altioris indaginis admittuntur, & super nudo facto, vel actu possessionis, quæstio est; ita ut posthac modò causæ *merita* i. e. *jus seu qualitas*, in alio judicio ventilanda veniant; Rejicit equidem *Illustris* de LUD. distinctionem processus summarii & ordinarii ab illis solennitatibus desumptam, atque ideò refutat doctrinam SPECULATORIS *d. l. §. 8. n. 18. sqq.* aitque: „ mihi sedet sententia firmiter, omnes differentias has non esse, nisi imaginarias, inutiles, & judiciis bene constitutis indignas., sed pace *Illustris* hujus viri dixerim: non adeò absonam esse sententiam SPECULATORIS; curenim in Camera olim dubitatum fuerit: num in causis mandatorum C. C. ultra supplicam *specialis* adhuc *libellus* sit requirendus? & demùm in *R. J. de 1594. §. dieweil auch 80.* Decisum: in iisdem libello non opus esse? si non ideò: quia credebatur, ex hac libelli solennis oblatione differentiam aliquam inter processum summarium & ordinarium profilire; *add. BLUM. tit. 34. n. 54.* Nec satisfit, si respondeatur: d. constitutionem de libello illo articulado, olim usitato, hodiè autem per §. 51. *R. N.* sublato, exaudiendam esse; enim verò nōne adhuc hodiè libellus aliquis separatus, tam in causis appellationum, quàm citationis desideratur? vel saltem in hujus defectu supplicæ pro processibus formularem illam clausulam: *gestaltsam Uldt in primo reproductionis termino obige narrata loco libelli zu wiederholen gemeinet ist, loco libelli* inferere oportet? *Unterr. der höchsten R. Ger. Disc. 2. C. 1. §. 9. add. not. ad C. O. C. p. 3. tit. 12. §. 1.* Sic usitata quoque est Recessuum reproductionis formula: Reproducire -- animo litem affirmativè contestandi &c. & quàmvis *O. C. p. 3. tit. 13. §. 4.* superfluas procuratorum formulas in litis contestatione usitatas non approbet, adeoque *d. de LUD. Sect. 2. §. 4. n. 16.* eandem etiam formalitatem ad classem inutilium & nihil significantium referat; reipsâ tamen d. Ordinatio præter responsionem rei ad actoris pettum, aliqualem litis conte-

contestationem, utcumque verbis indirectis factam, requirit; ibi §. 1. auf die Klage antworten, und den Krieg zu befestigen schuldig seyn 2c. quâ omisâ lis *ex officio* & incontumaciam pro contestata habetur in formula: *Est lis pro contestata accepta*. Sanè hanc formulam naturalis processus indoles non requirit; Sicut nec à partibus alia litis contestatio, quàm, quæ sub ipsâ rei responsione involvitur, exigenda foret; Quo tandem & illa pertinet: *Est die Sache ex officio pro conclusa accepta*: Sistendo enim in naturali processû figurâ, puto: iudicem absque formalitate hac ad sententiam procedere posse: Si vel partes de facto intra terminos legales nihil amplius opponant, vel si numerus exhibendorum de jure completus sit. Quod demùm regitur: *Stylum à formulis* quàm maximè distingui, & sic: posse quædam styli esse, quin exindè jus formularium exsurgat; ad id replico: concedendo obmotum, si de tali jure formulario, quale erat jus Romanum vetus, sermo sit; vi cujus formulæ nimis rudes in usu erant, ità ut obtorto collo in judicia traherentur personæ reorum. At si formulæ *pro quibusdam solennitatibus accidentalibus* sumantur, ab iis stylum non longè abesse, dixerim. Nam & stylus solennitas est. Audi desuper ipsum de LUD. d. Sect. 2. §. 8. n. 5. ubi dum de stylo loquitur, ait: „de solennibus externis loquor. Patet proindè adhuc hodiè in processu Camera-li differentiam quandam inter processum summarium & ordinarium obversari. Notandum secundò: merita, seu qualitates causæ vel respicere *solam possessionem*, & sic in ordinario possessorio: *Vid. Mos. d. l. tr. 10. §. 17. vel proprietatem*, aut *aliud jus simile*: & sic in petitorio esse discutienda. Notandum 3) non semper post decisum possessorium momentaneum à partibus possessorium ordinarium, sed subindè, imò plerumque, petitorium institui; ut nimirum hac ratione plurium instantiarum sumptibus parcant. Subinde tamen etiam cum instituto possessorio ordinario ob coherentiam probationum, simul totum petitorium evacuatur. Unde fit; ut exiguam differentiam inter utrumque agnoscant DD. Sic de LUD. tom. 2. cons. & decis. for. 5. pag. 218. lit. B. ait: „nam & petitorii à possessorio ordinario non est differentia adeò magna;“

„ ubique enim per plenas probationes disceptatur: quæ sit
 „ *possessio antiquior, quæ justior*; ibi petitorii jura pensi habentur
 „ in decidendi rationibus: *add. ejusd. comm. syst. Sect. 1. §. 14.*

§. VI. His ita præmissis dico: 1) causas, seu processum potius mandatorum C. C.; *summarium* quidem esse, non verò *possessorio - summarium*: Ratio primi est: vel, quia in eo non concurrunt prædictæ solennitates. Ceu id, quoad *libelli exhibitionem*, demonstrat *d. §. 80. R. de 1594.*; quoad *litis contestationem* verò *GAIL. 1. O. 78. n. 4.* Et quamvis, *conclusio in causa*, exigui videatur *per §. 81. R. N.* in verbis: daß man in hoc termino beschliesse etc. si tamen verba posteriora accuratius considerentur, patebit, verbum, *beschliessen*, in eo solum sensu poni: quod post illatas duplicas numerus exhibendorum pro completo & finito habendus sit; non: quod per hinc solennis submissio partibus injungatur. Vel: si ab omissione harum solennitatum eum *summarium* denominare nollem, hoc ipsum tamen prædicatum à lege consequitur *§. 14. tit. 3. p. 3. O. C.* ubi refertur inter causas *extraordinarias*, quod idem est ac *summarias*, de *LUD. Sect. 1. §. 8. n. 20. & §. 10. n. 25.* Ratio secundi est: quia in hoc processu merita causæ universæ; i. e. tam *possessorii*, quam *petitorii* iudicii, tractantur; vi clausulæ justificatoriæ, viam ad quasvis exceptiones inferendas aperientis *sup. C. 1. §. 95. sqq.* Cui concordat assertum præfati *Auth. sup. cit. cons. & dec. for.* dicentis: mandata hæc esse *possessorii ordinarii cum petitorio mixti*. Dico 2) Mandata S. C. esse *possessorii summarii*: Ratio 1) est: Quia mandata hæc ex natura sua sunt *possessoria sup. C. 1. §. 22.* ergò ad *possessorium summarium* referenda erunt; siquidem in eorum processu super nudo facto agitur, & posthac modò causæ possessionisve *qualitates seu merita* in iudicio competenti ordinario discutiuntur. *O. C. p. 2. tit. 23. add. GAIL. 1. O. 7. n. 11.* nec exceptiones altioris indaginis admitti constat *ex sup. dictis §. 97. sqq. C. 1.* quod itidem signum est *possessorii summarii* *MOSER. d. l. §. 14.* 2) quòd Processus mandati in causis pignorationis sit *summarius. de LUD. d. §. 8. n. 8.* Ergò etiam reliquorum mandatorum *auf die 4. §. 11.* Ideò enim mandata prioris generis *summaria* dicuntur, quia non in processu *mandati*, sed *separato*

parato *citationis* iudicio, merita causæ, seu possessorium ordinarium discutiendum esse, specialiter sancitum est; *tit. 22. p. 2. O. C.* in verbis: seine Gerechtigkeit - - - in Rechten - - fürzubringen 2c. mit Recht entschieden 2c. nicht Zug und Recht hätte 2c. à quo possessorio ordinario denique expresse separatur petitorium. in verbis: Ihre Gerechtigkeit der Haupt-Sach halben 2c. At verò in causis quoque mandatorum reliquorum eodem modo, iisdémque terminis. *d. §. 23. O. C.* etiam causæ merita, sicque possessorium ordinarium, à causa mandati separantur, ibi: etwas fürderliches fürbringen, - - in Rechten gehört 2c. und was billig und recht ist 2c. (Quæ verba possessorium ordinarium arguunt de *LUD. Sect. 1. §. 7. n. 5.*) disponiturque: hoc possessorium in iudicio competente decidendum esse; non enim solum petitorium, ceu id in causis pignorationum statuitur, *separatim & nominatim* illuc refertur. Ergò & *possessorium ordinarium* & *petitorium*, quia utrumque ad causæ merita discutienda tendit. 3) Quòd processus summarii possessorii ideò potissimùm adhibeatur: ut conservetur quies publica, aut ne pendente diu lite super proprietate partes ad arma veniunt; in quo pariter ratio inductiva mandatorum fundatur *Sup. C. 1. §. 5.* 4) quòd mandata hæc secundùm opinionem de *LUD.* non dentur contra possessores *vid. tamen sup. C. 1. §. 47.* quæ assertio frivola foret, si ad possessorium ordinarium tenderent, cur enim illud iudicium, ubi de qualitate possessionis plenariâ cognitione interveniente quæstio est, contra possessores institui non posset? Non obstat 1) assertum *Mos. p. & tr. 1. C. 1. §. 12.* agentis: *totum* possessorium (adeoque etiam ordinarium) per mandatâ *S. C.* exhaustiri; id enim subindè quidem sed *merè accidentaliter*, nimirum vel ex praxi: de qua de *LUD. Sect. 1. §. 10. n. 51.* habet: „non tantum ea quæ ad possessorium „momentaneum spectant, sed ordinarii etiam possessorii, imò petitorii merita tractari. „ vel in casu particulari, ubi jus assignatum probandum est, *sup. §. 22. C. 1.* Nec 2) quod habet *Pfankuch. tr. de poss. summ. Lib. 1. C. 3. n. 8.* ubi solam, ait, causam *litigiosæ possessionis*, non mandatorum, neque in *causis pignorationum emanantium*, ad summarissimum pertinere. Contrarium enim hucusque

usque luculenter demonstratum est. Nisi causas ejusmodi, ceu antiquissima retinendæ remedia, *in specie* possessorio - summarias dicere malis, utpote à quibus praxis processûs summarissimî natus est. *vid. BÖHM. doct. de act. Sect. 2. C. 4. §. 14.*

§. VII. Satis hucusque & ultra intentionem longius theoreticè progressus fui; Proindèque brevissimè saltem in sequentibus *praxin ipsam, seu processum* in causis mandatorum usitatum exhibitum eo. Si quis igitur factò alterius, contra jura commissò, & sic per regulas C. 1. subministratas ad mandatum vel C. vel S. C. qualificato læsus, vel futuram adhuc læsionem metuens, auxilium supremorum tribunalium, ad hoc ut per interpositum præceptum pœnale factum illud cohibeatur, implorare necessum habeat, ille ante omnia secum deliberatè perpendat, cujusnam judicii cognitionem subire, consultius sibi & commodius esse duxerit; Est enim concurrens utriusque jurisdictio. O. J. A. tit. 2. §. so wollen wir 7. atque adèò ab initio quidem in actoris arbitrio, num *Aulam* præ *Camera*, vel hanc præ illa, eligere malit; post *litis-pendentiam* verò ab alterutra ad aliam recurrere, non itidem liberum est. Inducitur illa ex parte *implorantis*: si ad supplicam ejus decretum quid fuerit; ex parte *implerati*: à tempore insinuati processûs. Unterr. von denen höchsten R. G. disc. 1. C. 3. Posthàc de bono, doctrinæque gloriâ celebri Agente aut Procuratore sibi prospiciat, cujus dexteritati, causam committat. Enim verò in Camera omnia scripta *judicialia* per procuratores solum immatriculatos, exclusis etiam Advocatis, non tantum subscribenda, sed & exhibenda sunt. Quoad *extrajudicialia* sufficit subscriptio: exhibitio autem per quascunque personas fieri potest. Econtrà in judicio aulico partes ipsæ si *præsentes* sint, producta sua tam subscribere & exhibere, quàm totam causam suam observare possunt. O. A. tit. 3. §. 1. & t. 7. §. 7. Mos. d. l. tr. 7. C. 2. per tot. Procurator semel constitutus sine justà causâ nec à partibus mutari, nec ipse à causâ semel suscepta, ante latam sententiam, recedere poterit. C. O. C. p. 1. tit. 31. §. 9. G. R. 6. jul. 1579. O. J. A. tit. 7. §. 19. Mos. d. l. C. 5. §. 7. Fit enim Dominus litis.

§. VIII.

§. VIII. Electo itaque iudicio, & idoneo Procuratore, tandem supplica conficienda erit. Pro cuius iusta confectione observandæ veniunt partes illius necessariae; quæ sunt 1) *Exordium*: ad quod (α) pertinet *compellatio honorifica iudicis*. Cumque omnis supplicatio in Aula ad ipsum Imperatorem dirigatur, hinc illius etiam titulus præfigendus est in forma:
 Allerdurchläuchtigst: Großmächtigst: und unüberwindlichster Röm. Kayser, auch in Hispanien, Hungarn und Böhmen König ꝛc.
 Allergnädigster Kayser und Herr Herr!
 In Camera supplicans iudicem Cameralem alloquitur; præmissis titulo dignitati illius, quâ in imperio conspicuus est, congruente; sic si officio iudicis fungitur persona Electorali aut Principali dignitate præfulgens, sonat: Durchläuchtigster oder Hochwürdigster Chur: oder Reichs: Fürst; si sit ex ordine Comitum aut Baronum: Hochgebohrn r Reichs: Graff ꝛc. Hoch und Wohlgebohrner Freyherr. Huic subiungitur titulus officii iudicialis: Röm. Kayf. Maj. Cammer: Richter; vel vacante officio: Cammer: Richters: Ampts: Verweser. Et tandem additur prædicatum: Gnädigster Herr! etiamsi iudicis officium gerens ex ordine principali non sit; secus si nudus sit administrator (Ampts: Verweser) hic enim non nisi Gnädiger Herr compellatur. Usi sunt equidem ab illo tempore, quo ad excelsum hoc munus iudiciale Perillustris Liber Baro, nunc Comes de INGELHEIM, evectus & d. prædicato: Gnädigst, honoratus fuit, eodem prædicato cum in audientiis præsiderent, Domini Præsides ceu S. R. J. Comites, & sic dignitate imperiali eidem si non superiores, saltem pares; sed A. 1535. mense Julii (nescio quo stimulo incitati) eodem rursus abstinere coeperunt; & posthac nec Gnädigste, nec Gnädige Herr, sese compellari passi sunt, contenti solo *dignitatis* suæ & officii titulo Röm. Kayf. Maj. Cammer: Gerichts Præsident ꝛc. (β) *nomen actoris & rei*, additis quoque titulis eorum; quos tamen nimis amplos esse non patiuntur Leges Imperii. *vid. R. D. de 1600. §. 97.* sed sufficit si ex iis intelligi queat, quicquid uterque sit.

§. IX. 2) *Propositio*: quæ plerumque sit per syllogismum: scilicet præmittendo *loco majoris* narrationem generalem brevem, claram, & certam, quæ continet facti requisita cum circumstantiis; Requisitum est: (α) ut factum, pro exigentiâ petiti mandati sit juri contrarium *sup. C. 1. §. 50. sqq.* (β) ut narrata aliquo modo verificentur. *ibid. §. 14. vers. superaccedente.* idque per instrumenta *in forma probante* de *Lud. Sect. §. 2. n. 12.* aliàs sequitur decretum: *N. Z. Z. abgeschlagen, sondern wird supplicant die Narrata den J. R. A. gemäß einiger maßen bescheinigen, oder das attestatum in forma probante beybringen, soll ferner ergeben W. R. J. Loco minoris* ponitur *medium concludendi*, sive fundamentum petitionis: id quod desumitur ex regulis seu casibus vel generalibus, vel particularibus; de quibus *sup. C. 1. §. 52. sqq.* Fundanda insuper hoc loci est jurisdictio Cameralis *ibid. §. 11. vers. ad hæc substitui &c.* sub pœna similis decreti dilatorii: wird supplicant beweisen, (vel si aliqua, sed non sufficiens probatio facta) besser beweisen, wie dieses Gerichts Jurisdiction fundi et sene, solle 2c. *Loco conclusionis* denique sequitur petitio, quæ cautè & secundùm Leges est formanda; *Vid. R. V. N. §. 48.* Ita ut (α) tenor rubri latinus semper verbotenùs in nigro repetatur, & nisi tota causa, quales sunt Leodienses, Tridentinæ, cœterorùmque locorum ubi germanicæ linguæ usus non est, latinè peragatur) in germanismum vertatur; v. g. ein geschärfftes Mandatum: de non turbando in quietâ possessione, annexâ citatione solitâ &c. Krafft dessen Beflagten bennahmhafter Straff anzubefehlen, Alldes Pplen in seiner ruhig hergebrachten possess auf keine Art zu stöhren 2c. hæc verò repetitione & versione omisâ decernitur: wird Supplicant förmlicher bitten soll 2c. (β) ut in supplicis pro mandato C. C. insuper terminus legalis *de quo sup. §. 91. C. 1.* petatur. *G. B. de 13. Decembr. 1659 §. 4.* (γ) tandem fiat subscriptio per Agentem; in Aula: Ew. Kayf. Maj. Allerunterthänigster 2c. in Camera: Ew. Churf. Durchl. oder Gnaden Ew. Hochgräf. Hochfrenherrl. Excellenz unterthänigster 2c. vel si ad administratorem dirigatur, unterthäniger 2c. addito nomine: Lt. vel Dr. N. cavens de rato & mandato; nisi ipsum procuratorium simul importetur; quod in Camera vix unquam continget.

§. X. Et *voluntarie*: ad quas referri poterit *clausula illa salutaris*: Desuper implorando nobile officium judicis; quæ ordinariè solo verbo initiali: desuper, exprimitur; Quam brevitatem non tolerandam esse, monet de LUD. in exam. loc. BLUM. tit. 68. n. 53. p. 443. Rubrica construitur sequenti modo

**Unterthänigste Supplication und Bitte
Pro**

Clementissimè decernendo mandato de non turbando, nec viâ facti, sed juris procedendo S. C. annexâ citatione solitâ.

In Sachen

Mit Beylag. sub lit.

N. Contra. N.

A. B. C. & subadj.

Mdri S. C. puncto

sub n. 1. 2. 3.

turbat. possess.

Exhibit. 10. Apr. 1739.

Lt. N.

In Aula rubricatur:

An

die Röm. Kayf. auch zu Hungarn und Böhmen Königl. Majest. allerunterthänigste Supplication &c. Nec tamen *exhibitum nec Agens subscribitur*. Rubrica hæc semel formata immutabiliter usque ad litem finitam continuanda est, vel saltem: quousque partes in ea denominatæ in lite versantur; O. C. p. 3. tit. 12. §. 6. Quorum unâ deficiente, solummodò nomen succedentis in lite superadditur v. g. In Sachen N. Cont. N. modò dessen Erben, oder hinterlassene Wittib &c. N. Cæterùm formulas integro contextu compositas vide *apud* BLUM. & HOFFM. in suis *Suppl. Camm.* & nota insuper: 1) vix unquam pro mandatis C. C. sed ordinariè pro mandatis S. C. à partibus supplicari; interim tamen judex videns factum eò qualificatum non esse, loco petiti mandati S. C. illud C. C. decernit; dummodò nullum jurisdictioni impedimentum obstat. Unterr. von dem H. R. G. disc. 2. C. 2. §. 5. 2) Procuratores semper nomine *proprio* loqui. v. g. Ew. Hochfürstl. Durchl. giebt Anwaldt des Hrn. N. unterthänigst zu erkennen, was gestalten sein Herr Principal &c.

§. XI. Supplicationes in Aula traduntur hujus judicii famulo (dem Reichs-Hoff-Rathe, Thürhüter,) dimidiâ horâ ante finitum consilium. i. e. tempore æstivo circa medium post nonam,

O

hyema-

hyemali verò: circa medium post decimam; quod tempus tamen hodiè tam strictè non observatur, sed semper à 9nâ usque 10am d. famulus supplicas recipere solet. *CRAM. ad O. A. tit. 3. §. 1.* qui demùm easdem in consilio exhibet *O. A. d. l.* Subinde etiam Imperatori ipsi, vel Domino Præsidi in transitu præsentantur *Unterr. d. l. C. 1. §. 8.* In Camera tempus exhibitionum ordinarium est hora 8. in hyeme, & 7. in æstate, quando nimirùm ad consilium convenitur. Sed nec hoc tempus tam rigorosè observatur, quin subindè post 9. usque ad 10am supplicæ adhuc admittantur. Præsentationes fiunt Notario hebdomario; qui exhibitum, relatâ ejus rubricâ in registrum consuetum, Præsidi ad distribuendum fert. Omnia producta *extra judicialia* præsentantur *binis* exemplaribus, quorum unum ad acta ponitur, alterum ad reproducendum exhibenti redditur; copiæ verò parti imploratae, vel etiam pluribus interessentibus communicandæ in Cancellaria describuntur. *Judicialia* è contrâ, quæ à procuratoribus sibi invicem communicantur, tot etiam exemplis, quot sunt Partes, exhibentur. Id quod de scriptis *principalibus* non de *adjunctis* capeffe; horum enim communicatio vi *R. V. N. §. 48.* vetita, & statutum est: eorum copias ex Cancellaria redimendas esse. Quamvis contrarium quotidie practicetur; non tamen nisi inter Procuratores illos, qui bonam inter sese harmoniam foveant, & nullo non tempore, ante judicalem productionem, eorum describendorum copiam sibi invicem faciunt.

§. XII. Supplica referenti extrajudiciali distributa ab hoc (de more Camerali) in Senatu ex 3. vel 4. Assessoribus composito, (de more aulico) in congregatione pleni prælegitur, desuper deliberatur, votatur, & concluditur. *add. sup. C. 1. §. 14 Vers. superaccedente &c.* Postmodùm conclusum illud, quod *Decretum* vocant, in Aulâ, mediante affixione publicâ Agentibus notificatur. In Camera per Notarium supplicæ retrò inscribitur, & hæc Procuratoribus eorùmve Amanuensibus unâ cum adjunctis (vocant integrum *fasciculum* den *Stoek*) redditur, qui quotidie vel horâ 11mâ finito consilio, vel finitis audientiis post secundam aut tertiam pomeridianam turmatim advolantes, num quid ad supplicas à sese exhibitas decretum sit, sciscitantur. §.

§. XIII. Decretum illud porrò vel est *concessivum*: Erkennt, aut fiat petatum mandatum, vel *purè denegatorium* abgeschlagen, nochmahlen abgeschlagen 2c. vel tantum *interlocutorium* aut *dilatatorium*: *formul. vid. sup. §. 9.* vel duntaxat *decernuntur literæ informativæ*: solle dem Herrn Beflagten seinen Bericht innerhalb Zeit 6. Wochen hierüber einzuschicken zugeschrieben werden. Vel includatur dem Hrn. Beflagten zum Bericht sub term. 2. J. (de stylo aulico.) Decretum purè denegatorium, in se ipso quidem definitivum est, actorique aditum ad suprema tribunalia præcludit; neque tamen per hoc confestim animo despondent Procuratores, sed reiteratis & novo quodam fuco coloratis precibus instant, easque subinde tam diu continuant, donec vel processus adhuc subrepant, vel expressè ulteriùs supplicare prohibeantur. Si decretum interlocutorium fuerit, expletâ conditione, sub qua facta denegatio, noviter, adjunctâ tamen priore supplicâ, supplicandum est.

§. XIV. In casu decretæ informationis expectandus est lapsus termini; intra quem, si neque informatio transmissa, neque prorogatio illius petita est, Actor repetit supplicatum suum petendo mandati concessionem in contumaciam. Quod petatum pro causæ exigentiâ vel denegatur, vel eidem annuitur in terminis: ist auf den Außerlegt nicht eingekommenen Bericht das Mandatum hiermit erkennt: *R. V. N. §. 10. & 11.* vel subindè etiam sub comminata pœna contumaciæ, secundâ vice informatio decernitur, aut (de stylo aulico MOSER *d. l. §. 24.*) aliquod excitatorium emittitur. Econtrâ si præfinito tempore informatio transmissa fuerit, actor supplicat pro communicatione des eingekommenen Berichts. Quæ communicatio rursus vel denegatur: si nimirum frivola ex transmissa informatione appareat litigii causa, vel conceditur: idque regulariter sine termini præfixione; redundat enim periculum moræ in ipsum actorem. Hoc casu refutanda sunt fundamenta informationis cum ulteriore petitione, pro nunc tandem gratiosè decernendis processibus, ad quam demùm sequitur vel decretum *purè denegatorium* vel *purè concessivum*. Rarissimè & non nisi in casu multum dubio ad

contra-informationem admittitur Reus. *vid. tamen sup. C. 1. §. 43. sub fin.*

§. XV. Si decretum *purè concessivum* fuerit, subintrat expeditio seu *redactio in formam solennem*. De qua satis multa dixi *sup. C. §. 81. sqq. usque 94. & præcipuè n. 93.* adeoque nolui formulam quandam aliunde excerptam hùc transcribere. Vide interim BLUM. & HOFFMANN. *dd. supp. camm.* Expeditio in Camera obtinetur à Præfecto Cancellariæ, C. O. C. p. 1. tit. 36. §. 1. sq. Qui processus regulariter *secundùm formulare ordinarium* concipiendos Protonotario mandat, conceptos revidet, C. O. C. d. l. §. 40. §. 7. & 41. §. 19. atque deinde describendos Ingrossistis & Copistis distribuit. Dixi *regulariter*. „ Nam in causis „ mandatorum sæpiùs ex consilio referentis vel pro gravitate „ causæ, Senatûs, expeditio facienda est; de LUD. *Sect. 2. §. 8. n. 9.* Subscriptio fit hoc modo 1) ponitur: ad Mandatum Domini Electi Imperatoris proprium. 2) Subscribit nomen suum Præfectus Cancellariæ, addito verbo: collationatum, 3) adjungitur sigillum 4) subscribit Protonotarius qui processus concepit, 5) denique additur: *Kans. und Reichs-Cammer-Gerichts-Cansglen*; Hand subscripto nomine Copistæ, qui processus descripsit. In Aula expeditio fit per Secretarium Judicii; Revisio per Dn. Præsidem; O. A. tit. 6. pr. & subscriptio 1) ab ipso Imperatore, qui nomen suum proprium subscribit, 2) ponitur Sigillum. 3) subscribit Dn. Vice-Cancellarius Imperii, addito: ad Mandatum Sac. Cæs. Maj. proprium. Et 4) denique Secretarius Judicii. Expediendi sunt processus intra 8. aut 14. dies, & solutâ taxâ, quæ in Camera est mandati S. C. 8. Rthlr. 45. Cr. C. C. 6. Rthlr. 70. Cr. R. *vis. Nov. mem. dem Cansglen*; Be walter §. 26. partibus tradendi: O. A. *ibid.* §. 8. in Camera, si intra annum processus non redimantur, eo præterlapso de novo pro eorum rescripto (i. e. pro permittenda novâ expeditione) supplicandum est. C. O. C. p. 3. tit. 12. §. 8. Id quod cessat in causis appellationum; ubi fatalia sunt observanda; quorum neglectus earum desertionem operatur.

§. XVI. Expeditionem processuum excipit eorum insinuationo. Quam in Camera *regulariter* exequuntur Nuntii Camerales, ad hunc finem ab eorum Magistro petendi; *extra ordinem* tamen & *cum venia judicis* etiam Notarii publici, *non simplices*, sed *immatriculati*. Hi super actu insinuationis publicum coram 2. testibus instrumentum, inserto eidem mandati tenore, conficere debent; Nuntiorum verò *simplici*, processibus retrò inscriptæ *relationi* creditur. Insinuandi sunt processus, i. e. *supplica cum adjunctis* parti citatæ *in originali*, & si possibile est, *in persona*; originale tamen regulariter tantum parti monstratur, & à nuntiis *ad reproducendum* reportatur; quamvis subindè id ipsum, præcipuè in causis mandatorum, etiam parti relinquatur. In aula insinuatio semper fit per Notarios, etiam non immatriculatos, nec enim nuntiorum ibidem usus est.

§. XVII. A die vel ab ipsa hora factæ insinuationis (quæ ab exequente in relatione vel instrumento nunquam non denominanda est) currere incipit terminus *reproductionis*. Intra quem insinuatum mandatum, cum omnibus adjunctis, *judicialiter* reproducitur; atque hoc ipso in Camera inchoatur processus judicialis *vid. tamen sup. §. 3.* ita ut imposterum omnia per recessus orales proponenda sint. Quod aliter observatur in aula: ubi omnia scripta in forma supplicarum porriguntur. *O. A. d. 1. 3. pr.* nec ullus, recessum, præter recessum reproductionis, quo vel petuntur processus arctiores vel commissio ad exequendum, usus est; hic ipse tamen non *oraliter* sed in *scriptis* fieri consuevit; *vid. Mos. p. 1. tr. 1. C. 3. §. 24.*

§. XVIII. Terminus hic tam strictè observandus est, ut nec anticipari *C. O. C. d. l. §. 13.* nec negligi sine præjudicio possit. Proindèque eo die, quo terminus effluit, reproductio facienda, aut in *prima* saltem *facultate* agendi; cui tamen annumerantur adhuc 6. *juridicæ* proximæ, ita ut si actor intra has mandatum adhuc reproducat, nullam contumaciæ pœnam sentiat, quàm quòd ad instantiam adversarii, si hic ante ipsum præsens in judicio fuerit, causas absentiae suæ proponere cogatur. *C. O. C. p. 3. tit. 12. §. 21. & not. ibid.* Quodsi è contrà utrumque, &

terminum præfixum, & 6. juridicas neglexerit, tum ad instantiam adversarii terminus pro *circumducto*, & mandatum pro *caduco* declaratur; Das Mandat wird für gefallen declariret; ejusque rescriptum expetendum est. Unterr. der H. R. G. *Disc. 2. cap. 2. §. 6.* Si *plures* Interessentes citati fuerint, terminus à die vel horâ *ultima insinuationis* computatur, de *Lud. Sect. 2. §. 1. n. 15. §. ad obs. MAGENH. 17.* Quamvis Procuratores hoc casu regulariter, ut cum Recessibus augeant deservitum, plures etiam reproductiones instituant. In hoc prætereà termino etiam à procuratore mandatum procuratorium (die Vollmacht, Gewalt,) debitâ substitutione munitum, in Camera quidem *simpulum*, in aula *duplicatum*, producatum necesse est; nec hodiè cautio admittitur. G. B. de 1659. 13. Decembr. §. 2. §. arg. tit. 3. §. 2. §. tit. 6. §. 10. O. A. In Camera enim non communicatur, sed saltem ad recognoscendum parti adversariæ ostenditur; quæ recognitio, cùm, deficientibus audientiis, fieri non possit in aula, hinc ibidem loco hujus communicationem faciendam esse, crediderim. Petitur insimul hoc termino eventualiter: si reus non compareat de partitione docens, proclama (das Ruffen) de quo *inf. §. 24.*

§. XIX. Omnia producta judicialia exhibentur in certis ordinibus quorum in universum 5. numerantur: 1) est ordo fiscalis. 2) Sententiarum. 3) Reproductionis. 4) Novarum & 5) terminorum. Ordines illi in genere nihil sunt, quàm *modus rebus judicialiter proponendis peragendisque à lege præfinitus* (die Ordnung der Umfrage der Handlung) Reproductio fit in termino *reproductionis*, ita ut procurator, præmissa debita compellatione Dn. Præsidentis modo *sup. §. 8.* declarato (si sedeat solus Assessor qui est Baro, titulus est: Hochwohlgebohrner, quoad reliquos non Barones Wohlgebohrner, Gnädiger Herr! 2c.) sequenti Recessûs formula uti soleat. O. R. den 1. Jun. 1739. Dris N.

In Sachen

N. Cont. N.

mandati S. C.

Krafft original general, à substituto consentirter Vollmacht, reproducire Ausgangen und verkündetes Kayf. Mandat cum postscripta
nuntii

nuntii relatione copialiter (vel originaliter) sambt der darinnen vermeldten Supplic und Beylagen sub lit. A. B. C. weilen terminus heut Vormittag gewesen, so will com- & paritionem vernehmen, nem. compar. Bitte ruffen, eo decreto & facto ulteriora reservans, auch der Beylagen und Vollmacht recogn. vel ex off. ex qua formula insuper nota: omnia adjuncta vel *Ziphris vel literis*, non signis Planetarum, signanda esse. O. A. tit. §. 3.

§. XX. In eodem termino pars impetrata quoque (cujus respectu terminus hic *comparitionis* dicitur) per procuratorem compareat, necesse est, eo fine, ut *vel* de facta paritione doceat, *vel* exceptiones suas proponat. *vid. sup. §. 94. sqq. C. 1. R. J. N. §. 76.* procurator comparens non minus procuratorium suum hoc termino proferre tenetur, vel saltem, attingendo 2. prioribus digitis sceptrum Præsidis, de eo intra *certum terminum* producendo cavere. *d. G. B. cit. l. formulam vid. §. sq.* Qui terminus tamen subinde usque ad sententiam in causa ferendam, petitis nimirum innumeris prorogationibus, extenditur, ita ut, antequam ad paritoriam veniatur, per interlocutoriam sub certo termino Legitimitas injungenda veniat; quo tamen casu subinde hujus procrastinationis poenam luit procurator, prout contigit 13. Febr. 1713. in causa Schenck v. Schmidberg contra Hrn. Wild- und Rhein-Gr. zu Daun: Dann ist Dr. N. umb willen er in der von ihm colligirten Zeit keinen Gewalt eingebracht, und dannoch in der Sach ferner recessiret, und weiter Zeit zu suchen sich angemacht, die Straff der Ordnung, floreni scilicet camera-lis seu 4. Capitellorum (Die Straff nach Ermäßigung alterò tanto major est) hiermit vorbehalten. Reus si compareret de præstita paritione docturus, id sequenti modo in ordine Novarum insinuabit: O. N. &c. Auf ein geführtes Mandat, und e haltene Commission, erscheine Nahmens des Hrn. Beklagten N. Krafft copiae signatae gemein habenden Gewalts, so hiermit sub n. 1. übergeben jedoch, sub protestatione solita: de non consentiendo neque prorogando, nisi quatenus & in quantum &c. zeige darauf unterthänigst an, daß mein H. Principal dem Mandato in allem nachzusehen erbiethig. Bitte demnach dieses pro sufficienti paritione anzunehmen.

nehmen. An porrò paritio sufficiens, debitèque probata fuerit, videbit adversarius, qui casu contrario eidem contradicet, petètque mandatum arctius, in formula §. *sq.* adductâ.

§. XXI. Quodsi compareat quidem, nec tamen de paritione doceat, aut exceptiones competentes opponat, sed pro mera prorogatione termini instet (quod contra dispositionem *R. N.* §. 76. in mandatis æquè ac aliis processibus tota die contingit mos. *d. l.* §. 32. *sq.*) sequens formula serviet: O. N. auf eingeführtes *zc.* (*ut sup.* §.) producire demnächst original erhaltenen Schreibens *sub n. 2.* dessen recognitionem velex off. bitte, und aus einverleibten Legal-Ursachen zu Einbringung disseithiger Nothdurfft eine Frist von 2. D. gnädigst zu vergönnen. Recognoscire inzwischen b. f. salvâ veritatis substantiâ gegentheilige Vollmacht und Beylagen: alles Krafft innerhalb D. Frist einzubringenden Gewalts; desuper cavendo. Eodem ferè modo orabitur, si pro parte paritio doceatur, pro parte verò ulterior terminus petatur; qui juxta *d. R. N.* §. 93. non est denegandus. Multa quidem salutariter de abolendis dilationum, prorogationumve procrastinationibus in LL. statuta sunt, *vid. ibid.* §. 50. At certè nihil est frequentius, quàm easdem pluribus vicibus reiterari. Non obstante contradictione adversarii sequenti modo opponentis: O. N. &c. Nehme zwar das beschehene Erscheinen und Recognitionem Gewalts citra tamen protestationem in Rechten an; recognoscire auch gegnerische Vollmacht b. f. weilen aber in mandatis S. C. zu pariren, und nicht zu excipiren obliegt, nochweniger aber so lange Zeit zu bitten gebühret, so bitte ob non doctam nec factam paritionem declarationem poenæ und Mandatum arctius. Ex hac formula etiam apparet: Semper recognoscendas esse *manus & sigilla adjunctorum*; aliàs à iudice pro recognitis acceptantur.

§. XXII. In Mandatis C. C. etiam, si non pareatur, sed tantum terminus petatur, Procuratores pro mandato arctiori & declaratione in poenam instare solent; id quod displicet BLUMIO *tit.* 34. n. 55. & 56. Qui vult citationem ad vid. se decl. prius desiderandam esse, utpote quæ mandatis hujusmodi ab initio non annectitur. vide tamen de LUD. *Seß. 1.* §. 10. n. 24. ubi ait: posse
fe

se fieri contumace Reo, neque parente, declarationem in poenam; utpote qui est effectus mandati; præcedente saltem paritoria simplici, eodem modo sicut *inf.* §. 25. de mandatis S. C. dicam. Resolutio enim hujus mandati in citationis processum nonnisi post productas exceptiones contingit. Recessui superiori contradi- cendi formula est: O. N. acceptire recognitionem: und weilen auch in mandatis S. C. exceptiones sub- & obreptionis eingubringen wohl erlaubt ist, als sage wider gegenheiliges recessiren generalia, und bitte die Zeit von diesem höchsten Gericht. De terminis conceden- dis in judicio aulico *vid.* MOSER *d. l.* §. 32. *sq.* ubi praxin aulicam præ camerali approbat, ideò: quòd ibi ante paritoriam sufficientes ad excipiendum termini concedantur, post eam verò exceptionum via penitus occludatur, hìc autem etiam post paritoriam exceptiones admittantur; capetamen hoc assertum de paritoria *simplici*, non etiam *de plena.* *vid.* *eund.* §. 54. Illud autem nota: in Came- ra hoc ipso, dum per recessum prorogatio petitur, eam *tacite* semper concessam, nec desuper specialem judicis concessionem (sicut in aula) expectandam esse.

§. XXIII. Interim si dilationes nimium extendantur tandem fertur paritoria *simplex*: In Sachen N. cont. N. mandati S. C. Ist Dr. N. sein der Declaration poenæ- und arctioren halber be- schehenen Begehren N. Z. Z. abgeschlagen, sondern Lto N. ver- zögerlichen Zeit suchens ohngehindert, glaubliche Anzeig zu thun, daß dem ausgangenen Kayf. mandato in allem g. horsamblich gelebet seye, Zeit 2. D. pro t. & prorog. von Amts wegen angefekt; mit dem Anhang: wo er solchem also nicht nachkommen wird, daß er jetzt als- dann, und dann als jetzt, in die Poen berührtem Mandat einverleibt, hiermit erkläret, ferner Proceß auch erkennt, daß er seinem Gegen- theil die Gerichts-Kosten derowegen aufgelossen, nach rechtlicher Er- mäßigung zu errichten und zu bezahlen schuldig seyn solle. Quā- quamvis actualis paritio injungi videatur, in se tamen est merè terminatoria, i. e. novus solum terminus per eandem conceditur; & ita ejus effectus non est alius, quàm ut promoveatur productio ex- ceptionum. De LUD. Sect. 2. §. 4. n. 6.

§. XXIV. E conversò si reus per 6. juridicas Planè emanat, ab Autore urgetur *proclama*. Quod est: *citatio quam Pedellus judicii per fenestram proclamat in verbis*: In Sachen N. contr. N. ist das gebettene Ruffen erkannt zum ersten: zum andern: zum drittenmahl. Quo facto 6. aliis juridicis fruitur reus vid. R. D. de 1600. §. 89. & 90. intra quas veniens, rediménsque jura Pedelli *floreno camerali*, æquè honestus est ac antè. Si verò post has 6. juridicas adhuc emanat, petitur vi R. N. §. 76. declaratio poenæ cum processibus arctioribus taliter: O. N. Nachdeme Herr Beklagte Decreto factoque proclamato annoch nicht erschienen, so bitte nunmehr in Puncto declarationis poenæ & mandati arctioris gnädigst förderlichs Urtheil.

§. XXV. Loco mandati arctioris & olim usitati ulterioris & adhuc ulterioris &c. hodiè regulariter decernitur mandatum de exequendo. De LUD. ad obs. MACENH. 55. add. sup. C. 1. §. 17. sub fin. Sequenti ordine. 1) Fertur paritoria simplex cum comminatione executionis realis: in quâ loco verborum: Verzögerl. Zeit Suchens ohngehindert, ponitur: sondern auf nicht Erscheinen und beschuldigten Ungehorsam &c. 2) Durante contumacia, post paritoriam simplicem pronuntiatur: ist auf fernern Ungehorsam des Herrn Beklagten, derselbe in die dem Kayserl. Mandat einverleibte Pön, wie auch in die Gerichts-Kosten dem Herrn Klägern nach rechtlicher Ermäßigung zu bezahlen fällig ertheilet, In der Hauptsache aber sowohl, als auf den Pön Fall das gebettene Mandatum de exequendo hiemit erkannt. Proüt factum in Sachen Hrn Grafen zu Bied-Runcfel, contra Hrn Grafen zu Bied-Runcfel. 19. Apr. & Monate Junii 1731. ex qua sententia apparet, quàmvis rarissima sit poenæ declaratio, eam tamen ad casus insolitos non esse referendam.

§. XXVI. Quæ eadem methodus etiam in Mandatis C. C. obtineri poterit, quàmvis enim hisce mandatis citatio *ad vid. se declar.* non annectatur, sufficit tamen, quòd poena jam præfixa sit; ad cujus declarationem vi præcedentis paritoriae simplicis Reus satis videtur citari *add. sup. §. 22.* In Aula pro judicis arbitrio post quasdam præmissas paritorias, vel etiam statim, decernuntur mandata *arctiora*, vel

com-

commissio executionis. MOSER. *d. l. C. 4. §. 1. C. 5. §. 3. & C. 6. §. 2.* Audietur tamen sine dubio contra latam paritoriam condemnatus, si legalia impedimenta allegans contumaciam purgaverit. *arg. C. fin. §. 4. C. de tempor. & repar. appell. adde LUD. obs. for. 173. viâ nimirum restitutionis*, dummodò hæc ante emanatum mandatum de exequendo petita & concessa fuerit. Non obstat: quòd *sup. C. 1. §. 104.* asseruerim contra Mandata restitutionem non admitti; locutus enim fui de restitutione contra ipsam causam Mandati, hìc loquor de restitutione contra neglectum terminum. Causa, ceu possessoria, in petitorio reparabilis est, non item neglectus processus.

§. XXVII. Subindè reus pendente lite, non solùm in cœpta via facti injustificabiliter pergit, sed & de novo quoque, non obstante mandato, facta quædam illicita committit. Hoc casu *extrajudicialiter* etiam pro mandato arctiori, aut saltem ulteriori, unâ cum cit. *ad vid. se incid. &c.* supplicant procuratores Camerales, ordinariè tamen ad iudicium remittuntur per decretum: *Judicialiter.* Inveni tamen loco hujus petiti *arctioris, novum* quoddam Mandatum decretum fuisse, in caus. Otto Beyerem contra Augspurg und Consorten, ubi propter noviter factam excommunicationem Domini Abbatis Ottoburani emanavit decretum: *ist statt des gebettenen Mandati arctioris sive ulterioris, ein Mandatum de revocando, & cassando factam declarationem excommunicationis, & expectando finalem decisionem Cameralem, in causa Mandati S. C. hiermit erkannt.* in Conf. d. 22. Merß 1714. In aula, si novi quid attentatum, nec interè in iudicio desuper decisum fuerit, decernitur: fiat paritoria cum extensione ad nova. Mos. *d. C. 3. §. 56.*

§. XXVIII. Si demum Reus comparens producat exceptiones; tum eas vel producit in termino *collecto vel præfixo comparitionis.* Si 1. mùm eas in O. *Terminorum* exhibet, si 2. dùm in O. *Novarum*; sequenti formula: O. T. Intra terminum collectum übergebe diese unterthänigste Exceptiones sub- & obreptionis, juncctâ petitione humillimâ: handle und bitte Inhalts. Quænam porro & quales Exceptiones pro diverfitate Mandati S. vel C.C. op-

poni possint satis est examinatum C. 1. §. 94. *sqq.* In his nimirum per allegationem juris sui demonstrat Reus: *actionem seu jus præsumptum non esse fundatum*; In Mandatis S. C.: Mandata *per allegationem falsi, aut veri suppressionem obtenta esse*. Posthinc conclusionem cum petitione format interminis similibus: Contradiciret dieseitiger Anwalt mit Nicht-Gestand einiges Wiedrigen, und bittet das ausgegangene Mandatum hinwiederum zu cassiren und aufzuheben, auch den ohnbefugten Klägern mit seinem nichtigen Klag-Werck ab und zur Ruhe zu weissen, ohne Herrn Beklagten aber ab instantia gnädigst zu absolviren mit Erstattung aller Unkosten. Hierüber *re.* In Mandatis S. C. sola cassatio cum expensis petitur. Exceptiones hæc & omnia scripta, à quocunque Advocato, etiam extraneo, concipi, & postea Procuratori ad exhibendum transmitti poterunt.

§. XXIX. In Camera Exceptiones taliter productæ, hoc ipso etiam à producente parti adversæ cum inscripto recessu communicantur, non expectato desuper decreto communicatorio. Ita ut ab ipso factæ communicationis momento terminus Legalis 3. *». ad replicandum computetur.* In Aula *ex officio* decernitur communicatio annexo semper termino consueto 2. *». ad replicandum, nec moris ibi est pro communicatione aut præfigendo termino supplicare.* Mos. *d. C. 3. §. 33. & 40. n. 1.* ipsa autem communicatio; fit per judicii famulum, qui de facta communicatione sequenti modo attestatur: Sabathi 1. May 1739. hat (ponitur nomen Agentis) vorstehender massen rubicirt: præsentirt, und ad communicandum decretirte Exceptiones cum adj. sub N. 1. 2. 3. ac ultimi conclusi (ponitur nomen illius cui insinuatio facta est) zu recht insinuiren lassen; urkund dessen meine eigenhändige Fertigung und bengetrucktes Petischafft Actum Wien *re.* (L.S.) N. Reichs-Hof-Raths-*Thürhüter.* Interea minerit Reus omnes Exceptiones *vi* §. 78. R. *J. N.* sub præjudicio præclusionis hoc termino simul proponendas, & narrata actoris plenioribus demonstrationibus à se refutanda esse, fit enim excipiendo actor, DE LUD. §. 10. *n. 26. vid. tamen R. N. §. 76.* aber 80. ubi judicis arbitrio relinquitur cuinam probationem *injungere velit.*

§. XXX.

§. XXX. Actor porro, si videt has exceptiones irrelevantes esse iis statim, nisi longiusculâ procrastinatione delectetur, per *mera generalia* contradicere & Mandatum arctius cum declaratione poenæ. C. O. C. tit. 42. §. 6. p. 3. R. N. §. 77. petere poterit, in terminis. O. N. Nachdem die von Gegenseits anmählich eingewendete Exceptiones von keiner Wichtigkeit scheinen, so sehe denenselben M. G. entgegen, und bitte das Mandatum arct. cum declar. poenæ gnädigst förderl. ergehen zu lassen; sollte jedoch wieder Vermuthen etwas darinnen enthalten seyn, so den hohen Herrn Richter zum Anstand bewegen könnte, so bitte meinen Herrn Principal zu dessen Ableinung per sententiam gnädigst kommen zu lassen. Si itaque judici etiam earum irrelevantia appareat, confestim, non admissa actoris replicatione, ad paritoriam, quidem procedere, non tamen statim ad mandatum arctius & declarationem poenæ pervenire poterit. d. R. N. §. 76. & 77.

§. XXXI. E converso autem si relevantes Referenti exceptiones videntur; actori intra brevem terminum per sententiam replicatio injungenda C. O. C. d. l. §. 7. R. N. d. l. add. Mos. C. 3. §. 45. sententia poterit esse sequentis tenoris: In Sachen 2c. ist Dri N. sein der Mandati arctioris, und der Declaration poenæ halber beschehen Begehren N. 3. 3. abgeschlagen, sondern demselben, was sich ferner auf die von N. eingebrachte Exceptiones zuhandlen, gebühret innerhalb 2. D. einzubringen, hiemit auferlegt: Hodie moris non est, exceptionibus per generalia contradicere, & interlocutoriam hanc expectare, sed regulariter intra terminum legalem, ad quævis producta producenda competentem, Actor replicat. Nec enim Advocati aut Procuratores, quorum consilio causa regitur, cum cessante tam brevè processu, lucrum sibi cessare patiuntur. In Replicis autem Actor eò potissimum operam suam collocabit, ut (quantum ad mandata C. C.) omnia & singula argumenta in exceptionibus à Reo obmota funditus evellat; Quantum verò ad Mandata S. C. de iis solùm, quæ factum attingunt, infirmandis sollicitus erit; Reliquis, quæ jura concernunt, per generalia saltem contradicet & planè non, vel sub *expressâ saltem protestatione* sup. C. 1. §. 99. sqq. respondebit; Conclusionem formabit

mabit sequenti modo: Bitte das Mandatum in seinen Kräften zu lassen, und den Herrn Beklagten nach Inhalt dessen ad paritionem per sententiam anzuhalten, de expensis protestando. Desuper &c.

§. XXXII. Replicæ per sententiam injunctæ proferuntur in ordine sententiarum; quàmvis aliàs in O. Terminorum, sicut antea §. 28. de exceptionibus dixi, producendæ sint. Post has *vi R.N.* §. 77. nulla imposterum scripta admittenda sunt in causis Mandatorum S. C.; in mandatis C. C. autem etiam duplicare licet. Ratio differentiae vulgaris est: quia hæc plenariam causæ cognitionem involvunt, ad quam ritè deducendam plenior quoque rei Responsio requiritur; cum è contra veritas facti (de quâ solum, in mandatis S. C. quæstio est) ex unico scripto satis apparere possit. Ex justa tamen causa obtinebitur venia duplicandi, præcipuè si nova ab actore in replicis adducta fuerint. Imò de praxi adhuc plus ultrà pervenitur. *De Lud.* §. 10. n. 21. Supplicatur pro hac venia *extrajudicialiter* adjunctis simul duplicis. Id quod Procurator per specialem recessum in judicio insinuat ita: O. N. Zeige ad Protocollum unterthänigst an, daß heut pro venia duplicandi, junctis ipsis duplicis, extrajudicialiter eingefommen; bitte, biß solche pars actorum geworden, nichts Wiedriges ergehen zu lassen.

§. XXXIII. Veniam illam Referens *extrajudicialis* absque cognitione: an attendi mereantur momenta duplicarum, nec ne, concedit per decretum: *judicialiter, vel ad acta.* Vi cujus eorum productionem judicalem permittit. Productio fit in O. N. non T. quia non amplius currunt termini. Formula recessus est: Übergebe diese unterthänigste Supplic pro venia duplicandi junctis ipsis duplicis, womit Krafft aufgeschriebenen Decreti ad judicium verwiesen worden, handle, bitte Inhalts auch des Decreti cognitionem vel ex off. Cui tamen, sed sine effectu, contradicere solet adversarius: Bitte diese Duplic-Schrift als supernumerarisch ab actis zu verwerffen, in contrarium admissionis eventum behalte mir die nöthige Gegenhandlung per expressum bevor. Hoc loci adhuc observer Advocatus neque scripta hæc supernumeraria, neque ordinaria, licitum esse novis intitulationibus insignire; v. g. *fernere*

fernere gründliche Ableinung ꝛc. ſed v. g. unterthänigſte Exceptiones, replicæ duplicæ &c. Contra Replicas neceſſariò aëtoris triplicas admittendas eſſe Authh. contendunt adjuti *R. N. §. 78.* Ultra tamen ſcriptorum numerum à lege definitum, licitè etiam, & ſine venia produci ſolent in formationes ex actis petitæ, deductiones juris, aut reſponſa univerſitatis *O. A. tit. 4. §. 15. R. V. N. §. 71.* quorum Communiter 8. Exemplaria inter Præſidem & Aſſeſſores Senatûs *judicialis* (qui ordinariè ex 6. vel pro gravitate cauſæ, pluribus componitur) distribuenda, in leëtoria deponuntur, nec parti adverſæ communicantur.

§. XXXIV. Cauſâ itaque conclusâ proceditur ad aëtorum distributionem. Quæ quàmvis in cauſis Mandatorum, ceu privilegiatis vigore *§. 60. R. V. N. & O. J. A. tit. 4. §. 11.* præ reliquis facienda ſit, Praxis tamen ob multas cauſas admodum eſt difficilis. Si quis igitur accelerationem ſententiæ ſuæ expetit, ille ad ſollicitationis remedium, utcunque Aſſeſſoribus odioſum, confugere neceſſum habet. Obtentâ distributione (quæ in Camera eſt *conſtitutio novi referentis ſeu judicis R. J. N. §. 139.* ſecùs atque in aula *vid. O. A. d. l. §. 12.* ubi idem ſemper referens manet) à Leëtoribus & Notariis ſit completura protocolli, etiam partibus *non citatis*, *C. O. C. p. 1. tit. 42. §. 2. & 43. pr.* In aula è contra aëtorum inrotulationes fiunt per 2. Conſiliarios à Præſide ad hoc deputatos, *præſentibus* partibus. *O. A. d. l. §. 3. & §. 20. tit. 3.*

§. XXXV. Peraëtam completuram conſequitur intermino à judice ad referendum præfixo ipſa relatio. De qua Dominus de *LUD. ſect. 2. §. 5. n. 4.* “judicii, inquit, res eſt, regulis methodi artis concludi non poſſe arbitror.” Veruntamen ne à Præclariffimis Authh. fruſtra in hoc puncto poſitæ videantur regulæ illæ, quæ doëto ductu ad perfectum relationis opus conſtruendum Tyrones practicos informare conantur, potiùs dicendum eſt: etiam in methodo referendi artis adminiculum multum cooperari. Mentis operatio circa inquisitionem & diſcretionem momentorum, ad ſententiam hoc vel illo modo ferendam, & ex his accuratam facti ſeriem colligendam habilium, quàm maximè occupatur; modum verò, in ea inquirendi, extrahendi, totamque relationis

tionis seriem ordinatè & sine Confusione proponendi, artis demonstratio dirigit. Facilis est relatio in causis mandatorum S. C. ubi si formalia iusta sunt, Referens duntaxat ostendit: qualiter ipsum factum comparatum, an verum vel falsum sit? In Mandatis C. C. ubi super causæ meritis insuper cognoscendum est, res paulò est difficilior.

§. XXXVI. Quoad hæc igitur & singulas causas, ubi plena Cognitio intervenit, modum sequentem capeffe: 1.) Formabis indicem & extractum actorum, in quo, quid in scriptis principalibus de pagina ad paginam momentosi contineatur, annotabis; posthæc 2.) dilucidam, brevem & plenariam facti speciem extrahes. 3.) Observabis quoad processûs *formalia*: (α) an hic debito juris ordine sit institutus? (β) an verò in eo nullitas insanabilis se se efferat? quæ contingit: vel in persona iudicis; si jurisdictio non sit fundata, vel in persona litigantium: Si vel principalis non habeat personam standi in iudicio, vel Procurator non fuerit sufficienter instructus. 4.) quoad *materialia* examinabis (α) quænam sit actio instituta? id quod vel ex conclusione libelli, vel aliundè ex narratis, dimetiendum erit. In casu competentis duplicis remedi, id, quod actori est utilius intentatum creditur (β) an actio requisitis suis instructa, & debite probata sit? (γ) an per exceptiones rei satis probatas elisa? quod ex argumentis utriusque partis inter se diligenter collatis elucescet, (δ) denique quid pronuntiandum sit statues, tam quoad causam propositam, quàm quoad expensas.

§. XXXVII. Relationem Referens in senatu è protocollo suo, seu extractu actorum prælegit: addita sententiæ formula cum voto suo; cui suum quoque & correferens, & reliqui Assessores subjungunt, secundum quorum consentientium numerum majorem Præses vel Director senatûs format conclusum; qui tamen si paria sint, non habet votum decisivum, de *Lud. exam. proc. BLUM. tit. 6. n. 5. sub fin.* Sed vel plures Assessores Senatui adduntur, vel causa ad cognitionem pleni deducitur; In Aula Præses iudicii voto decisivo gaudet, in causis tamen arduis ipsi Imperatori prius referendum est. *O. A. tit. 5. §. 16. & 18. add. Capit. N. §. 16.*
Con-

Conclusum hoc vocatur *sententia*. Quæ vel est *Paritoria plena*, vel *cassatoria*. Paritoria formulam *vid. supr. §. 25.* In qua, si mandatum sit S. C. loco verb. verjögert. Einwendens; pone: ohnstatthafften Einwendens, & habebis paritoriam plenam, in eo à *simplici* differentem, quod in hac Exceptiones ceu irrelevantes rejiciantur, & definitivè pronuntietur, per illam verò eadem potius promoveantur. *supr. d. l.* Si mandatum C. C. fuerit, sententia concipitur per modum definitivæ ordinariæ hoc modo: Daß Beklagter dem Mandat zu gehorsamen schuldig seye &c. omittiturque clausula: jezt alsdann &c. de *LUD. sect. 1. §. 10. n. 20.* ejusque loco ponitur: daß in puncto Declarationis pœnæ und ferner ergehen soll W. R. §. Invenio tamen *apud eundem in cont. obs. for. app. 1. n. 23.* in causa Fischers contra Solms Braunsfels mandati C. C. sententiam merè paritoriam latam fuisse 15. Febr. 1715.

§. XXXVIII. Cassatoria fertur, si judex cognoverit, relevantes esse Partis imploratae exceptiones. Paritoria: si per exceptiones probatum haud fuerit, mandatum sub- & obreptitiè impetratum esse; formula Cassatoria sequens est: In Sachen &c. Ist erkannt: daß das ausgegangene, verkündete und reproducirte Kayf. Mandat zu cassiren und aufzuheben seye, als wir dasselbe hiernit cassiren und aufheben, gedachten Klägern in die Gerichts-Kosten an diesen Kayserl. Cammer-Gericht derentwegen aufgelossen, nach richtlicher Ermäßigung fällig ertheilend. Sententia merè paritoria in Camera semper fertur contra procuratorem, ut hic de partitione doceat, nisi per modum definitivæ, *vid. §. preced.* in causis videlicet C. C. concepta sit, aut Procurator non sit apud acta. In judicio imperiali aulico omnes sententiæ contra principales diriguntur.

§. XXXIX. Sententia hæc postquam in collegio universo prælecta, & approbata fuerit, tandem in audientia publica etiam non citatis partibus, nec additis rationibus decidendi, publicatur per Protonotarium, sub Præsidio judicis aut Præsidis cum 4. Assessoribus, (si sententia publicanda Statum Imp. concernat) qui tamen publicatione finitâ, usque ad Præsidem & unum Assessorem iterum recedunt; Quoad alios, non Status, sufficit si vel Præses

Q

cum

cum Assessore vel solus Assessor praesideat. In iudicio aulico publicatio, fit per consuetum extractum protocolli, quem partes à Secretario redimunt, quamprimum relationem absolutam esse, & conclusam sententiam, ex tabulâ publicè affixâ constiterit. Publicata sententia in Camera à Victore 80. Cr. redimitur, vel saltem de solutione iurium cavetur. Utrique sententiæ nî paruerit reus, olim concedebatur mandatum ulterius, post hoc adhuc ulterius, & tandem arctius sub poena banni, *sup. C. 1. §. 17.* Hodie ordinariè petitur, & post lapsum 2.). decernitur mandatum de exequendo *sup. §. 25.* vi cuius actualis executio vel Directoribus circuli, sub quo Status condemnatus bona possidet, vel Directorio ordinis equestris: si condemnatus solum sit ex ordine equestri. Quæ executio nullo remedio suspensivo (quantum ad mandatum S. C.) impediri & evitari poterit; sic nec *restitutio sup. C. 1. §. 104.* nec *revisio aut supplicatio*, multò minùs *appellatio* locum habebit. Quoad appellationem res dubio caret, utpote quæ à nulla supremorum dicasteriorum sententia datur. Revisionem & supplicationem admittit quidem MOSER. *p. 1. tr. 1. C. 1. §. 15.* Sed cum huiusmodi sententiæ paritoriae super mero possessorio, à quo nullo modo provocare licet, ferantur; hinc concludo: revisioni locum non fore; secùs dicendum, si de praxi simul petitorium, & tota causa principalis evacuetur, vel si mandata sint C. C. utpote quæ totius causæ cognitionem involvunt.

§. XL. Quoad condemnationem in expensas, de mandatis S. C. disponit *R. Dep. de 1600. §. 50.* Reum condemnatum semper etiam purè in expensas condemnandum esse; id quod ad actorem pariter extendendum est, cum non possit non videri frivolus litigator ille, qui per falsa narrata mandatum sub-& obrepisse convictus est. In mandatis C. C. propter concurrentem quæstionem juris, quod etiam probabile quoad succumbentem esse potest, observanda est regula ordinaria: quod *quoties victus justam litigandi causam habuit, toties expensas compensandas esse. L. 79. ff. de jud.* Victor igitur in casu factæ condemnationis, expensarum designationem exhibet sequenti recessu: O. N. Demnach der anmaßliche Impetrans durch die am 1ten Junii nup. gnädigst eröffnete

te Cassatori-Urthel zugleich in expensas condemniret worden, so producire diese designationem expensarum, *sub n. 1.* und bitte, die Taxatoriam darauf förderlichst ergehen zu lassen. Designatio hæc Parti condemnatæ communicanda est, eâque auditâ tandem per 2. Assessores, ad hoc specialiter deputatos, fit taxatio earum & moderatio. De qua taxatione tamen singulariter notandum est: quòd nunquam fiat ad summam simpliciter & æqualiter designentem v. g. 40. 50. 60. fl. sed semper ad summam inæqualem, v. g. 39. fl. 30. Cr. 1. Pf. aut 40. fl. 3. Cr. 2. Pf. Prætereà observandum est: computum expensarum semper ad rationem monetæ Rhenensis instituendum esse, nec summam 100. fl. excedere debere; aliàs non admittitur. Exactiorem, fateor, juxta ac fusiozem stylum materiæ dignitas, merita fuisset, interim tamen, cùm non tractatum aliquem, sed dissertationem academicam conscribere proposuerim, intra breves hos terminos totam tractationem concludere me jussit intentio, eique tandem imponere

F I N E M.

COROLLARIA EX JURE UNIVERSO.

Ex Jure Naturæ & Canonico.

I.

DE Jure Naturæ competit Jus rebus alienis utendi in casu extrema & quasi extrema necessitatis;

II. Ita tamen ut habeat annexam obligationem, eas, cessante necessitate, restituendi, si fieri possit.

III. De Jure Naturæ non nascitur obligatio reparandi damnum ab animalibus nostris citra nostram culpam alteri illatum.

IV. Usuræ de Jure Naturali ita sunt prohibitæ, ut eas accipiens, nec per consuetudinem, nec legem ullam, in conscientia tutus reddi queat.

V. Inter fratrem & sororem non est prohibitum matrimonium de jure naturæ.

VI. Licet CONNAN. L. 5. C. 1. n. 5. contendat, pactum nudum non parere obligationem naturalem, meritò tamen hæc sententia improbat.

VII. Actio personalis ex mutuo extinguatur lapsu 30. vel 40. annorum, etiamsi debitor scientiam juris alieni habuerit.

VIII. Decimæ non debentur de Jure Ecclesiastico, sed Divino.

IX. Qui

IX. Qui habet Jus universale decimandi per præscriptionem, aut privilegium aliquod, etiam Jus habet percipiendi decimas novales.

X. Fur nocturnus non impunè occiditur, nisi occidens in periculo corporis proprii constitutus sit.

XI. Relictum in testamento ob solennitates nullo salva conscientia à successore ab intestato retinetur.

XII. Nec legata pia in tali testamento relicta debentur.

XIII. Etiam Laicis competit facultas relaxandi à juramento.

XIV. Juramentum actui jure positivo humano prohibito directè adjectum neque actum confirmat, neque vinculum religionis inducit.

XV. Bona Ecclesiastica immunia à collectis alienata, vel in emphyteusin laicis concessa, amittunt immunitatem, & possessor laicus collectas solvere tenetur.

XVI. Etiam Clericus in officio, quod gerit, civili delinquens à laico puniri potest pœna civili.

XVII. Prout quoque coram judico laico rectè reconvenitur, si causa sit civilis.

Ex Jure Civili & Publico.

XVIII. **A**ctio pignoratitia etiam datur contra tertium possessorem.

XIX. Non datur Legatariis remedium possessorium ex L. fin. C. de ed. D. Hadr. toll.

XX. Advocati non gaudent omnibus istis privilegiis, quæ eisdem passim attribuunt Juris Romani interpretes.

XXI. Substitutus in casum impotentiae, censetur etiam substitutus in casum voluntatis.

XXII. *Substitutio vulgaris per aditionem hereditatis extincta non reviviscit, esto heres per beneficium etatis restitutus sit in integrum.*

XXIII. *Bona fidei-commisso familie obnoxia, & sub perpetua inalienabilitatis lege relicta, poterunt uni ex proximioribus titulo testamenti relinqui.*

XXIV. *Abusus non ferendus est, si inter opifices conventum sit, ne unus alterius opus imperfectum perficiat.*

XXV. *Exceptio moratoriarum etiam fidejussoribus competit.*

XXVI. *Imperator potest Legatum suum per totum Imperium eximere à præstatione vectigalium.*

XXVII. *Promissio Principis sub fide principali, auf Fürstl. Würden, Ehren und Treu, vim habet veri juramenti realiter præstiti;*

XXVIII. *Filia tamen principalis renuntians sub hac formula bonis paternis adhuc succedere poterit; secus si formaliter juraverit: se nolle renuntiationi contravenire.*

XXIX. *Successor in principatu etiam privilegia merè gratiosa, aliásque donationes, ab antecessore factas non potest revocare.*

Ex Jure Feudali & Criminali.

XXX. **D**ominus directus licet in oppignorationem feudi consenserit, non tenetur aperto sibi feudo Creditoribus satisfacere.

XXXI. *In casu discrepantium literarum investitura à libro censuali, magis standum est illis, quàm huic, si agatur in casu Domini contra subditum.*

XXXII.

XXXII. *Jus prothimiseos, quod de jure feudali agnatis conceditur, non habet locum in allodiis Imperii;*

XXXIII. *Sicùt nec Jus retractûs gentilitii, aut condominii.*

XXXIV. *Jus prothimiseos stante privilegio ordinis Equestris, cujus membra habent jus retractûs, Domino directo competit effectivè & præferentialiter.*

XXXV. *Jure feudali Longobardico nemo succedit in feudo tam antiquo, quam novo, nisi qui descendit à primo acquirente.*

XXXVI. *Dominus directus non potest feudum apertum propriâ auctoritate occupare, in casu quo adsunt hæredes aperturam negantes.*

XXXVII. *Etiam in causa criminali testes cogi possunt.*

XXXVIII. *Princeps non potest exercere jus aggratiandi, in delictis contra proximum quidem commissis, quibus tamen per Leges civiles certa pœna præstituta est;*

XXXIX. *Potest tamen pœnam majorem convertere in minorem.*

XL. *Si Clericus Vasallus crimen, etiam commune, committat, cognitio competit Domino directo licèt seculari.*

XLI. *Utrùm feripeta morte plecti possit, problema esto.*

Ex Jure practico supremorum Dica- steriorum Imperii.

XLII. **A**ula Cesarea Judex competens est in causis
fractæ pacis publicæ.

XLIII. Sicut etiam Camera in Causis vectigalium.

XLIV. Austregalis jurisdictio non videtur esse ordi-
naria.

XLV. Qualem tamen habet Camera imperialis.

XLVI. Revisione petitâ, non excluditur remedium
restitutionis, si novæ probationes in cursu revisorii fue-
rint inventæ.

XLVII. Etiam à tribus sententiis conformibus appel-
lari potest.

XLVIII. Ad sumptus revisionis, quæ loco appellatio-
nis competit, ferendos, utraque pars concurrere debet.

XLIX. Negativa etiam directâ probanda est.

L. Testes injurati neque in causis summariis admit-
tuntur.

O. A. M. D. G.

Errata.

Princ. dedic. lin. 5. post tuorum adde: *parietes*. præloq. l. 2. pro 6. leg. & p. 4. l. 28. pro §. gleichergestalt 2. leg. 32. p. 6. l. 7. leg. *homines* contenderint. p. 8. l. 15. pro 1530. leg. 1539. p. 11. l. 6. pro §. 14. leg. §. 11. ibid. l. 25. pro §. 81. leg. §. 82. p. 13. l. 29. pro §. 8. leg. §. 7. p. 14. l. 19. pro lit. A. leg. lit. T. p. 15. l. 9. pro adeò leg. *adeoque* ibid. l. ult. pro ordinariæ leg. *extraordinaria*. p. 18. l. 19. pro §. XIX. leg. XIV. p. 20. l. 6. pro 6. 1. leg. C. 1. ibid. l. 10. pro orne leg. *ordine*. p. 21. l. 5. ante ingressu pone *in*. ibid. l. penult. pro vel leg. *hac*. p. 24. l. 15. pro C. 1. leg. C. 7. ibid. l. 28. pro n. 2. lege n. 21. p. 28. l. 11. pro §. 80 leg. 81. p. 29. l. 2. pro C. 7. leg. C. 1. ibid. l. 26. pro §. 89. leg. 98. p. 30. l. 15. pro d. §. 64. leg. §. 54. p. 32. l. 21. pro sit. leg. *est*. p. 39. l. 21. pro unicam leg. *unicum*. p. 40. l. 29. ante Sect. 1. pone C. 5. p. 4. l. 13. pro 36. leg. 37. p. 53. l. 5. pro §. 21. leg. §. 22. p. 55. l. 26. pro S. C. leg. C. C. & pro §. 56. leg. §. 58. p. 56. lin. 27. pro nullum leg. *nulla*. p. 60. l. 9. pro §. 84. & 85. leg. 85. & 86. ibid. l. 30. pro posse leg. *posset*. p. 62. l. 8. pro Lib. leg. L. p. 67. l. 22. pro 83. leg. 38. p. 73. l. 22. post decerni. adde *soleant*. p. 78. l. 9. pro nullum leg. *nullam*. p. 79. l. 33. pro 94. leg. 95. p. 87. l. 27. pro §. ult leg. §. 38. p. 88. l. 19. post competentibus adde (*exceptionibus* ibid. l. 21. pro eandem leg. *easdem*. ibid. l. 22. pro eâque probatâ leg. *eisque probatis*. p. 101. l. 28. post accidentaliter) adde *contingit*. p. 103. l. 27. pro 1535. leg. 1735. p. 106. l. 12. pro fert leg. *defert*. p. 122. l. 31. dele *quod*. in coroll. 38. l. 3. pro civiles leg. *Divinas*. Cœtera, quæ humana fragilitas observare passa non est, benignitas Lectoris & corrigere sciet, & excusare.

1. The first part of the book is a general introduction to the subject of the history of the world, and is divided into two parts, the first of which is a general introduction to the subject of the history of the world, and the second of which is a general introduction to the subject of the history of the world.

Banniza von Bazan, Johann Peter,

Diss. inaug. iur. de mandatis C. et S. C. eorumque processu in supremis
Imperii dicasteriis usitatissimo

Wirceburgum 1739

4 Diss. 495#Beibd.4

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10655101-8

VD18 14818418-001